

KARL MARX

SAKSAN KUMOUSTAISTELUT

1848

7/4/1968 335
KARL MARX

SAKSAN KUMOUSTAISTELUT 1848

TOIMITTANUT
ELEANOR MARX AVELING

SUOMENTANUT
E. P.

TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO

AMERIKAN SUOMALAISTEN SOSIALISTISTEN KUSTANNUSLIIKKEIDEN KUSTANTAMA

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
KIRJASTO

1290605294

PACIFIC DEVELOPMENT SOCIETY, ASTORIA, OREGON, 1926

Printed in U. S. A.

Suomentajan huomautus

Vuoden 1848 vallankumoustaisteluja Europan mannermaalla on Marx kuvaillut kirjassaan *Ludwig Napoleonin Brumairen 18:s päivä* — ilmestynyt suomennettuna aikaisemmin nimellä *Napoleon III:n vallankaappaus* — käsitellen siinä Ranskan oloja ja eritellen sen ajan tapahtumain määräviä syitä tavalla, mikä osottaa miten tämä köyhälistön vapaustaistelun suuri johtaja ja tutkija käytteli materialistisen historiankäsitteen metodia historiankulun selittämisessä. Tämä kokoelma, mikä nyt ilmestyy suomenkielellä, kuvaa saman murroskauden oloja Saksassa ja Itävallassa ja on niinollen täytentävä osa edellämainitulle teokselle.

Tämä kokoelma muodostuu artikkeleista, jotka Marx Lontoossa ollessaan lähetti *New York Tribune*-lehdelle, jonka avustaja ja kirjeenvaihtaja hän silloin oli. Artikkelit on koonnut ja kirjaksi toimitanut Marxin tytär Eleanor Marx Aveling. Hänen kirjottamansa alkulause englanninkieliseen painokseen on tähän mukaan liitetty. Se kuvaa elävästi niitä oloja ja ympäristöä, joissa Marx perheineen ja ystävineen Lontoossa eli ja työskenteli.

Engels joka eli liikemiehenä Manchesterissa, auttoi ystävänsä minkä voi. Taitaen englanninkieltä, jota Marx vasta opetteli, hän usein kirjotti englanninkieliseen asuun Marxin kirjeet. Kun heidän aatteellinen yhteytensä oli täydellinen, ei Marxin suinkaan aina tarvinnut kirjottaa koko kirjettä saksaksi, vaan riitti pääjuonen luonnostaminen — ja Engels pisti kirjeen kokoon. Näistäkin kir-

jeistä on myöhempi tutkimus osottanut, että ne ovat suurimmaksi osaksi tällä tavoin Engelsin työtä. Olihan Engels ollut itse toiminnassa rintamalla. Kun puolue lähetti Marxin Ranskaan toimimaan asian puolesta siellä, lähti Engels Pfalziin jossa demokraatit aikoivat ase kädessä taistella Preussin vastakumouksellista armeijaa vastaan. Siitä johtuu näiden kirjeiden elävä välittömyys. Engels oli nähnyt työläisten urheuden taistelussa demokraattisen tasavallan puolesta — mikä oli edellytyksenä heidän omalle vallankumoukselleen, joka oli tapahtuva demokraatteja vastaan, kuten kuvataan Marxin kirjeessä, so. kommunistisen keskuskomitean kirjeessä puolueen jäsenille Saksaan 1850, jolloin uuden nousun merkkejä alkoi näkyä Europan mantereella. Vasta kun ne merkit katosivat ja alkoi pysyvä taloudellinen nousu, selitti Marx vallankumouksen lykkääntyneen, ja syventyi tutkimuksiin, niin taakoen aseita sitä ratkaisevaa taistelua varten, joka tuli myöhemmin kuin hän oli odottanut, mutta tuli kuitenkin, ensin Parisin Kommuunin muodossa, sitten Venäjän vallankumouksen esinäytöksenä 1905, ja vihdoin 1917 sellaisena kuin olemme sitä saaneet ihailla Marxin loistavimman oppilaan Leninin johtamana, ja johdettuna Marxin hengessä.

Marxin Amerikkaan kirjottamia artikkeleita on julkaistu saksan (ja venäjän) kielellä kaksiosainen kokoelma D. Rjasanovin toimittamina; ne ilmestyivät sodan aattona. Nyt on Rjasanov Moskovon Marx—Engels-Instituutin johtajana ja toimittaa Marxin ja Engelsin koottujen teosten loistopainosta. — Amerikan kirjeitten toimittaminen on hyvin vaikea tehtävä, sillä lehden toimitus piteli niitä väliin omavaltaisesti: lyhenteli, julkaisi osia ilman nimimerkkiä jne.

Toimittajan alkulause

Seuraavat kirjatukset ilmestyvät nyt, neljäkymmenenviiden vuoden jälkeen, ensi kerran kootuina ja kirja-asuun painettuina *) Ne muodostavat verrattoman arvokkaan lisän Napoleon III:n vallankaappaukseen koskevaan Marxin teokseen "*Ludwig Bonaparten Brumairen Kahdeksastoista Päivä*". Kumpikin teos koskevat samaa aikakautta ja ovat ne molemmat, kuten Engels sanoo, "erinomaisia näytteitä siitä... Marxin ihmeellisestä lahjasta... käsittää selvästi suurten historiallisten tapahtumain luonne, merkitys ja niiden välttämättömät seuraukset aikana, jolloin nämä tapahtumat ovat tosiasiallisesti tapahtumassa, tai ovat vastikään päättyneet."

Nämä kirjatukset kirjotettiin vv. 1851—1852, jolloin Marx oli ollut Englannissa noin kahdeksantoista kuukautta. Hän asui vaimonsa, kolmen nuoren lapsensa ja heidän elinaikaisen perheystävättärensä Helene Demuth'in kanssa kaksihuoneisessa asunnossa Dean kadulla, Sohon kaupunginosassa, melkein vastapäätä Kuninkaallista Teatteria. Lähes kymmenen vuotta oli heitä ajettu paikasta toiseen. Kun Preussin hallitus 1843 lakkautti *Reinin Lehden*, jota Marx oli toimittanut, meni hän vaimonsa Jenny von Westfalenin kera, jonka kanssa hän oli vastikään mennyt avioliittoon, Pariisiin. Ei kauan sen jälkeen Preussin hallitus vaati hänen karkottamistaan — on sanottu Alexander von Humboldt'in toimineen Preussin hallituksen asiamiehenä tässä tapauksessa

*) Kokoelma on ilmestynyt englanninkielisenä painoksena v. 1896. — Suoment.

— ja hra Guizot oli luonnollisesti liian kohtelias evätäkseen tätä pyyntöä. Marx karkotettiin ja meni Brüsseliin. Taas vaati Preussin hallitus hänen karkottamisestaan, ja kun Ranskan hallitus oli myöntynyt, ei ollut todennäköistä, että Belgian hallitus tulisi kieltäytymään. Marx sai marssimääräyksen.

Mutta tähän samaan aikaan oli se Ranskan hallitus, joka Marxin oli karkottanut, mennyt niitä Ranskan hallituksien teitä ja uusi väliaikainen hallitus kutsui Ferdinand Flocon'in kautta "urhean ja uskollisen Marxin" palaamaan maahan, josta "tyranni oli hänet karkottanut ja johon hän, kuten kaikki, jotka taistelivat pyhän asian puolesta, kaikkien ihmisten veljeyden puolesta", olisi tervetullut. Kutsu hyväksyttiin ja hän asui joitakin kuukausia Parisissa. Sitte palasi hän Saksaan, alkaakseen toimittaa *Uutta Reinin Lehteä* Kölnissä. Ja lehden kirjottajilla oli sangen vilkas aika. Marxia syytettiin kaksi eri kertaa, mutta koska lautakunnat eivät olisi häntä syylliseksi julistaneet, valitsi Preussin hallitus lyhimmän tien ja lakkautti lehden.

Taas palasi Marx perheineen maahan, jonka "overt" vain muutamia kuukausia ennemmin olivat hänelle avoinna. Mutta sää oli muuttunut — ja sen ohella hallitus. "Me jäämme Pariisiin kuukau-
deksi", sanoo äitini eräissä elämäkerrallisissa muistiinpanoissaan, jotka minä olen löytänyt. "Ei sieläkään tullut olemaan meille mitään lepopaikkaa. Eräänä kauniina aamuna ilmestyivät poliisikersantin tutut piirteet ilmotuksen tuoden, että Karlen 'ja hänen rouvansa' on jätettävä Pariisi kahdenkymmenenneljän tunnin sisällä. Meille ilmotettiin armollisesti, että meidät voidaan sulkea Vannes'iin.*)"

*) Vannes, vallitettu sotasatamakaupunki Marbihan'in departementissa Ranskassa. — Suoment.

Tietenkään emme me voineet hyväksyä sellaista maanpakoa. Ja niin minä taas kokoilin pikkutavarani etsiäksemme turvasatamaa Lontoossa. Karl oli kiiruhtanut sinne ennen meitä." Sanalla "meitä" tarkotetaan äitiäni, Helene Demuth'ia ja kolmea pientä lasta: Jennyä (rouva Longuet'ia), Lauraa (rouva Lafargue'a) ja Edgaria, joka kuoli kahdeksan vuotiaana.

Satama oli todella turvallinen. Mutta se oli myrskyn riipoma. Satoja pakolaisia — kaikki enemmän tai vähemmän hädässä olevia — oli nyt Lontoossa. Siellä seurasivat hirveän köyhyyden, katkerien kärsimyksien vuodet — sellaisten kärsimyksien, jotka vain pennittömille muukalaisille vieraassa maassa ovat tuttuja. Kurjuus olisi ollut sietämätön ilman sitä uskoa ja luottamusta, mikä näillä miehillä ja naisilla oli ja ilman heidän voittamatonta humoriaan. Käytän sanaa saksalaisessa mielessä, koska en tunne englantilaista sanaa, mikä tarkalleen ilmaisisi sitä samaa asiaa — sellaista yhdistelmää, mikä merkitsee sekä humorია, hyvätuulisuutta, keveämielistä uljuutta että suurta innostusta.

Jotta näitten kirjoituksien lukijalle olisi jonkunlainen käsitys niistä olosuhteista, joissa Marx työskenteli, joissa eläen hän kirjotti nämä sekä "Louis Bonaparten Brumairen Kahdeksannentoista Päivän", ja valmistautui kirjottamaan ensimmäistä suurta taloustieteellistä teostaan "Zur Kritik der Politischen Ökonomie" (Valtiotaloustieteen Arvostelua, julkaistu 1859), lainaan minä vielä äitini muistiinpanoja. Pian sen jälkeen kun perhe oli saapunut, syntyi toinen poika. Hän kuoli kaksivuotiaana. Sitte syntyi viides lapsi, pikku tyttö. Kun hän oli noin vuoden vanha, sairastui hänkin ja kuoli. "Kolme päivää", kirjottaa äitini, "kamppaili lapsi-

parka kuoleman kanssa. Hän kärsi niin kovin... Hänen pikkuruumiinsa lepäsi pienessä takahuoneessa; me kaikki (so. vanhempani, Helene Demuth ja kolme vanhempaa lasta) menimme etuhuoneeseen, ja kun yö tuli, teimme me vuoteemme lattialle, kolme elossa olevaa lasta nukkui meidän vierellämme. Ja me itkimme sen pikkuenkelin takia, joka lepäsi lähellämme kylmänä ja kuolleenä. Pikkulapsen kuolema sattui ankarimman köyhyyskassan aikana. Saksalaiset ystävämme eivät voineet meitä auttaa; koetettuaan turhaan saada Lontoossa kirjallista työtä oli Engels pakotettu menemään, sangen epäedullisten olosuhteitten vallitessa konttoristiksi isänsä liikkeeseen Manchesterissa. Ernest Jones, joka useasti kävi meillä tähän aikaan ja oli luvannut auttaa meitä, ei voinut tehdä mitään... Sydämeni tuskassa menin minä erään ranskalaisen pakolaisen luokse, joka asui lähellä, ja joka jolloinkin oli meillä vierailut. Hänelle kerroin minä ankarasta puutteestamme. Sydämellisimmällä ystävyydellä antoi hän heti minulle kaksi punttaa. Sillä me ostimme pienen arkun, jossa lapsiparka nyt nukkuu rauhassa. Ei ollut minulla kehtoa hänelle synnytyessään ja se viimeinenkin pikkuinen lepopaikka häneltä niin kauan kiellettiin..." "Se oli hirveätä aikaa", kirjottaa Liebknecht minulle (toimittajalle), "mutta suurta se oli siitä huolimatta."

Siinä "etuhuoneessa" Dean kadulla, lasten leikkiessä hänen kanssaan, työskenteli Marx. Minä olen kuullut kerrottavan kuinka lapset olivat hänen taakseen asettaneet tuoleja ja olivat ne muodostavinaan vaunut, joitten eteen hänet oli valjastettu hevoseksi ja piti hänelle "annettaman piiskaa" — vaikkapa hän istuikin työpöytänsä ääressä kirjoittamassa.

Ferdinand Freiligrath oli suositellut Marxia Mr. C. A. Danalle, *) *New York Tribunen* päätoimittajalle ja hänen ensimmäiset Amerikkaan lähettämänsä kirjoitukset muodostavat tämän uudelleen kirja-asussa julkaistun kokoelman Saksan kirjeitten sarjan. Ne näyttivät herättäneen sellaisen mielenkiinnon, että ennenkuin sarja oli päättynyt, oli Marx kiinnitetty lehden varsinaisen Lontoon kirjeenvaihtajan toimeen. Maaliskuun 12 päivänä, 1852, kirjotti Mr. Dana: "Mahdollisesti tuottaa teille mielihyvää kuulla, että niitä (so. Saksan kirjeitä) lukee tyydytyksellä huomattava joukko henkilöitä ja painetaan niitä uudelleen laajalti." Tästä lähtien, pienten väliaikojen jälkeen, ei Marx lähettänyt ainoastaan kirjeitään New Yorkin sanomalehdelle, mutta hän kirjotti lukuisan määrän johtavia artikkeleita sille. "Mr. Marxilla", sanotaan eräässä toimituksen huomautuksessa 1853, "on todellakin omat mielipiteensä, joista muutamia nähdessä me olemme suuresti eri mieltä; mutta ne, jotka eivät lue hänen kirjeitään, lyövät laimin tutustua opettavimpiin tietolähteisiin europalaisen politiikan suurista kysymyksistä."

Vähemmän huomattavia niistä kirjoituksista eivät olleet ne, jotka koskivat lordi Palmerstonia ja Venäjän hallitusta. "Urquhartin kirjoitukset Venäjästä", sanoo Marx, "olivat minulle mielenkiintoisia, mutta eivät vakuuttavia. Saadakseni selvän mielipiteen, analysoin minä Hansardin parlamenttiväittelyjä ja Sinikirjoja vv. 1807—1850.**") Ensimmäisenä tuloksena tästä tutkimuksesta oli artikkelisarja *New York Tribune'ssa*, jossa minä

*) Mr. Dana oli sinä aikana vielä myötätuntoinen sosialismille. Brook Farmin vaikutukset eivät vielä olleet häipyneet. — Toimittaja.

**) Hansard, Englannin parlamentin painettu pöytäkirja; Sinikirjat, Englannin hallituksen virallisia selostuksia. — Suoment.

osotin Palmerstonin suhteet Venäjän hallitukseen... Pian sen jälkeen painettiin nämä tutkimukset *People's Paper*'issa, Ernest Jonesin toimittamassa chartistien sanomalehdessä... Samaan aikaan painatti Glasgowin *Sentinel* erään näistä artikkeleista, ja osan siitä julkaisi Mr. Tucker Lontoossa lentolehtisen muodossa." Ja Sheffieldin ulkomaa-asiaain valiokunta kiitti Marxia siitä "suuresta yleisestä palveluksesta", minkä hän teki "ihailtavalla paljastuksellaan" Kars-kirjotuksillaan, jotka on julkaistu *New York Tribune*'ssa ja *People's Paper*'issa. Suuren määrän tätä asiaa koskevia artikkeleita painatti myöskin Marxin vanha ystä C. D. Collett *Free Press*'issä. Toivoisin voivani julkaista uudelleen ne ja muut artikkelit.

Mitä tulee *New York Tribune*'en, oli se siihen aikaan ihailtavasti toimitettu sanomalehti, jolla oli suuri huomattavain avustajain joukko, niin amerikalaisia kuin europalaisiakin. *) Se oli kiihkeä orjuutta vastustava sanomalehti ja tunnusti myöskin, että "tarvitaan oikea yhteiskuntajärjestelmä", ja että "epäkohtamme" olivat "yhteiskunnallisia, eivätkä poliittisia." Tähän sanomalehteen, ja erittäinkin Marxin artikkeleihin viitattiin useasti alahuoneessa, varsinkin John Bright niihin viittasi.

Lukijoille saattanee olla mielenkiintoista tietää mitä Marxille maksettiin artikkeleistaan — joista monet olivat huomattavasti pitempiä kuin nämä tähän kootut ovat. Hän sai yhden punnan

*) Niiden joukkoon kuului Bruno Bauer, Bayard Taylor, Ripley ja monet muut Brook Farmin jäsenistä. Toimittajana oli Horace Greeley. (Brook Farmiksi — Purolaksi — nimitettiin erästä fourierilaista sointulayhdyskuntaa, joka sijaitsi — vv. 1841—1846 — lähellä Bostonin kaupunkia. Sen kannattajiin kuului useita sen ajan huomattavia julkisuuselämän henkilöitä, jotka olivat innostuneet silloisiin haavesosialistien aatteisiin ja yrityksiin. — Suoment.)

kustakin kirjoituksestaan — ei siis kovin loistavaa korvausta.

Huomattakoon, että luku XX, joka yhdeksännessätoista luvussa luvataan, ei ole löydettävissä. Se voi olla kirjoitettu, mutta varmastikaan ei painettu. Mahdollisesti on se tilanpuutteen takia jätetty pois. "Minä en tiedä", kirjotti Mr. Dana, "kuinka laajaksi te olette aikonut tämän sarjan, ja tavallisten olosuhteitten vallitessa haluaisin minä sitä jatkettavaksi niin paljo kuin mahdollista. Mutta meillä on nyt presidenttivaalit käsillä, ja ne valtaavat paikkamme suuressa määrässä... Salfikaa minun ehdottaa teille, jos mahdollista, katsauksenne supistamista... sanokaamme vielä puoleen tusinaan artikkeliin" (Dana oli silloin saanut yksitoista artikkelia). "Älkää kuitenkaan lopettako sitä osottamatta niitä voimia, jotka ovat vielä vaikuttamassa siellä (Saksassa) ja ovat toiminnassa tulevaisuuden varustelussa." Tämä "osotus" löydetään siitä artikkelista, minkä minä olen liittänyt "Saksan kirjeitten" sarjaan, nimittäin "Kölnin kommunistijutusta." Tämä oikeusjuttu antaa todellakin täydellisen kuvan Saksan olosuhteista voitonriemuisen vastavallankumouksen vallitessa.

Marx ei itse missään sano, että kirjeitten sarja on epätäydellinen, vaikka hän silloin tällöin viittaa niihin. Niinpä hän Kölnin juttua koskevassa artikkelissaan mainitsee niistä artikkeleista, ja 1853 kirjottaa: "Ne lukijat, jotka ovat lukeneet Saksan vallankumousta ja vastavallankumousta koskevia *Tribune'lle* noin pari vuotta sitte kirjottamiani kirjeitä ja haluavat saada välittömän vaikutuksen niistä, voivat tutkia sitä Mr. Hasenclever'in taulua, mikä nyt on asetettu näytteille... New Yorkissa... kuvaten työmiehiä esittämässä anomusta Düssel-

dorfin kaupunginhallitukselle 1848. Minkä kirjailija voi vain analysoida, sen on etevä taidemaalari kuvannut dramaattisessa elävyydessään.”

Lopuksi on minun huomautettava englantilaisille lukijoille, että nämä artikkelit ovat kirjotetut silloin kuin Marx oli ollut vain noin kahdeksantoista kuukautta Englannissa, ja että hänellä ei koskaan ole ollut tilaisuutta lukea niistä korrehtuurivedoksia. Siitä huolimatta on minusta näytännyt, ettei mikään niissä ole tarvinnut korjausta. Minä olen siis vain poistanut joitakin ilmeisiä painovirheitä. •

Kunkin luvun alussa oleva päivämäärä viittaa siihen *Tribune'n* numeroon, missä artikkeli on ilmestynyt, ja kirjeen lopussa oleva päivämäärä osottaa ajan, jolloin se on kirjoitettu. Minä yksin olen vastuussa kirjeitten otsikoista sellaisina kuin ne tässä teoksessa ovat julkaistuina.

Eleanor Marx Aveling.

Sydenham, huhtikuulla, 1896.

VALLANKUMOUS JA VASTAVALLANKUMOUS

I

Saksa vallankumouksen puhjetessa

Lokakuun 25 p., 1851.

European mannermaan vallankumouksellisen näytelmän ensimmäinen näytös on päättynyt. "Vallat jotka olivat" ennen v. 1848 hirmumyrskyä, ovat jälleen "valtoja jotka ovat", ja ne enemmän tai vähemmän suositut päivän valtiat, väliaikaiset hallitsijat triumviirit, diktaattorit edustajineen, siviili- ja sotilastoimitsijoineen, prefekteineen, tuomareineen, kenraaleineen, upseereineen ja sotilaineen ovat viskattuina vieraille rannoille ja "kuljetettuina merien taakse" Englantiin tai Amerikkaan, muodostamaan siellä uutta hallitusta *in partibus infidelium*,¹⁾ europalaisia komiteoita, keskuskomiteoita, kansalliskomiteoita ja kuuluttamaan tulemistaan julistuksen niin juhlallisin kuin mitkään vähemmän mielikuvitukselliset valtiat.

Silmiinpistävämpää tappiota kuin oli se, minkä kärsi mantereen vallankumouksellinen puolue — oikeammin puolueet — taistelulinjan jokaisella kohdalla, ei voi kuvitella. Mutta mitäpä siitä? Eikö brittiläisten keskiluokkain taistelu yhteiskunnallisen ja poliittisen ylivaltansa puolesta käsittänyt

1) *In partibus infidelium*, katolisen kirkon käyttämä nimitys kirkkomahdin ulkopuolisista alueista; uskottomien, jumalattomien joukko. Marx käyttää sitä maanpakolaisista puhuessaan. — Suoment.

neljäkymmentäkahdeksan ja ranskalaisten keskiluokkien neljäkymmentä ennenkuulumattoman ankarain taistelujen vuotta? Ja oliko niiden voitto koskaan lähempänä kuin juuri sillä hetkellä, jolloin monarkia ajatteli olevansa asemallaan lujemmin kuin koskaan ennen? Sen taikauskon aika, mikä laskee vallankumoukset muutamain ilkeämielisten kiihottajain laskuun, on jo kauan sitte mennyt. Nykyaikana tietää jokainen, että missä tahansa on vallankumouksellista järjestystä, täytyy siellä taustalla olla joku yhteiskunnallinen tarve, minkä aikansa olleet laitokset estävät tulemasta tyydytetyiksi. Sitä tarvetta mahdollisesti ei tunneta yleisesti niin voimakkaana, että se takaisi välittömän menestyksen; mutta jokainen yritys lannistaa sitä väkivalloin tuo sen vain esiin voimakkaampana ja voimakkaampana, kunnes se murtaa kahleensa. Jos meidät siis on lyöty, ei meillä ole muuta tehtävää kuin alkaa taas alusta. Ja onneksi se mahdollisesti sangen lyhyt lepoaika, mikä on meille sallittu tämän liikkeen ensimmäisen näytöksen päättymisen ja toisen näytöksen alkamisen välillä, antaa meille aikaa sangen välttämättömälle työlle: äskeisen taistelun puhkeamisen ja sen tappion välttämättömästi aiheuttaneitten syitten tutkimiselle, syitten, joita ei tule etsiä joittenkin johtajain satunnaisista yrityksistä, kyvyistä, vioista, virheistä tai petoksista, mutta kunkin järjestystä kokeneen kansakunnan yleisestä yhteiskunnallisesta asemasta ja olemassaolon ehdoista. Että v. 1848 helmikuun ja maaliskuun äkkinäiset liikkeet eivät olleet minkään yksityisen henkilön työtä, vaan luonnollisia, vastustamattomia ilmauksia kansakuntain puutteista ja tarpeista, jotka enemmän tai vähemmän ymmärrettiin, mutta jotka lukuisat luokat jokaisessa

maassa sangen selvästi tunsivat, on kaikkialla tunnustettu tosiasia. Mutta kun te tiedustelette vastavallankumouksellisten menestysten syitä, saatte te joka taholta valmiin vastauksen, että se oli herra tämä tai kansalainen tuo, joka "petti" kansan. Vastaus saattaa kylläkin olla totta tai ei, olosuhteitten mukaan, mutta minkään asianhaarain vallitessa se ei selitä mitään — eipä edes osota sitä kuinka tapahtui se, että "kansa" salli siten itseänsä pettää. Ja miten pieni mahdollisuus onkaan sellaisella poliittisella puolueella, jonka koko rikkauts sisältyy sen ainoan tosiasian tietoisuuteen, että kansalainen se ja se ei ole luotettava.

Vallankumouksellisen kamppailun ja sen kukistamisen syitten tutkiminen ja paljastaminen on sitäpaitsi verrattoman tärkeätä historialliselta näkökannalta katsottuna. Mitä mielenkiintoa on kaikilla niillä pienillä persoonariidoilla ja syytöksillä — kaikilla näillä vastakkaisilla väitteillä, että Marrast, tai Ledru Rollin, tai Louis Blanc tai joku muu väliaikaisen hallituksen jäsen, tai ne kaikki yhdessä, ohjasivat vallankumouksen karrille, johon se upposi — ja mitä valoa ne voivat antaa amerikalaiselle tai englantilaiselle, joka katselee kaikkia näitä eri liikkeitä niin pitkän matkan takaa, ettei voi erottaa mitään toiminnan yksityiskohtia? Ei kukaan järkevä henkilö koskaan usko sitä, että yksitoista miestä²⁾, enimmäkseen sangen tasaväkisiä joko hyvässä tai pahassa, kykenivät kolmessa kuukaudessa viemään turmioon 36 miljoonaa käsittävän kansakunnan, ellei tuo 36 miljoonaa nähnyt yhtä vähän edessään olevaa

2) Nämä "yksitoista miestä" olivat: Dupont de l'Eure, Lamartine, Crémieux, Aarago, Ledru Rollin, Garnier-Pages, Marrast, Flocon, Louis Blanc ja Albert.

tietä kuin nämä yksitoistakin. Mutta miten tapahtui se, että nämä 36 miljoonaa joutui heti päättämään itse siitä, mitä tietä on kuljettava, vaikka osaksi hapuillen hämärässä ja miten ne sitte eksyivät ja heidän vanhain johtajainsa sallittiin hetkeksi palata johtoasemiinsa, siinäpä se juuri onkin kysymys.

Kun me siis koetamme esittää *The Tribune*'n lukijoille ne syyt, jotka samalla kuin ne välttämättä aiheuttivat Saksan vallankumouksen 1848, johtivat yhtä kiertämättömästi sen äkilliseen kulkutumiseen 1849 ja 1850, emme me ajattele esittää täydellistä tapahtumain historiaa, kuten ne siinä maassa tapahtuivat. Myöhemmät tapahtumat ja tulevien sukupolvien tuomiot tulevat päättämään mikä osa tästä satunnaisilta, hajanaisilta ja yhteensoveltumattomilta näyttävistä tosiasioitten sekavasta massasta on muodostava osan maailman historiaa. Sellaisen tehtävän aika ei ole vielä tullut; meidän on rajotuttava mahdollisuuden rajoihin ja tyydyttävä siihen, jos voimme löytää järjellisiä syitä, jotka perustuvat kieltämättömiin tosiasioihin, selittääksemme liikkeen pääasiallisimmat tapahtumat ja muutokset ja saadaksemme johtolangan siitä suunnasta, minkä seuraava ja mahdollisesti ei kovin kaukainenkaan purkaus tulee Saksan kansan osaksi antamaan.

Ja ensiksi, minkälainen oli Saksan tilanne vallankumouksen puhjetessa?

Kansan eri luokkien kokoonpano, mikä muodostaa jokaisen poliittisen järjestön perusolemuksen, oli Saksassa monimutkaisempi kuin missään muussa maassa. Kun Englannissa ja Ranskassa feodalismi oli kokonaan hävitetty, tai ainakin supistettu, kuten ensiksi mainituissa maassa, muutamiin

merkityksettömiin muotoihin voimakkaan ja varakkaan keskiluokan toimesta, joka oli keskittynyt suuriin kaupunkeihin ja varsinkin pääkaupunkiin, oli feodaaliaatelisto Saksassa säilyttänyt suuren osan muinaisista etuoikeuksistaan. Feodaalinen omistusjärjestelmä oli ylinnä miltei kaikkialla. Olivatpa maaylimykset säilyttäneet vielä tuomiovallankin vuokralaistensa yli. Menetettyään poliittiset etuoikeutensa, oikeutensa kontrolloida ruhtinaita, olivat ne säilyttäneet miltei kaiken keskiaikaisen yliherruutensa tiluksiensa talonpoikaiston yli yhtä hyvin kuin verovapautensa. Feodalismi kukoisti muutamilla seuduilla paremmin kuin toisilla, mutta ei missään, paitsi Reinin vasemmalla rannalla, ollut tyyten hävitetty. Tämä feodaaliaatelisto, joka silloin oli erittäin lukuista ja osaksi sangen varakas, käsitettiin virallisesti maan ensimmäiseksi "säädysksi". Se varasi itselleen hallituksen korkeammat virat ja armeijan upseerit olivat miltei yksinomaan niitä.

Saksan porvaristo ei ollut läheskään niin varakasta ja keskittynyttä kuin Ranskan tai Englannin porvaristo. Höyryvoiman käytäntöönottaminen ja Englannin tehdastuotteiden nopeasti laajeneva ylemmyys oli hävittänyt Saksan vanhan tuotannon; napoleonilaisen mannermaajärjestelmän vallitessa aletut tehtaot, joita perustettiin maan muihin osiin, eivät korvanneet vanhoissa kärsittyjä tappioita, eivätkä olleet riittäviä luomaan kyllin voimakkaita teollisuusintressejä, jotka olisivat pakottaneet tarpeensa hallitusten huomioon, hallitusten, jotka kadehtivat aatelittomien jokaista rikkauten ja vallan laajenemista. Jos Ranska suoriutui silkkitehtaineen voittoisasti viisikymmentä vuotta kestäneen vallankumouksien ja sotien ajan, niin Saksa saman ajan kuluessa vain menetti entisen palttinatuotantonsa.

Paitsi sitä, että tehdasalueet olivat harvalukuiset ja kaukana toisistaan, sijaiten kaukana sisämaassa ja käyttäen enimmäkseen ulkomaisia, hollantilaisia ja belgialaisia satamia tuontiinsa ja vientiinsä, oli niillä sängen vähä jos ollenkaan etujen yhteisyyttä Pohjanmeren ja Itämeren suurten satamakaupunkien kanssa; ne olivat ennenkaikkea kykenemättömiä luomaan suuria tehdas- ja kauppakeskuksia, sellaisia kuin Pariisi, Lyon, Lontoo ja Manchester. Syyt tähän Saksan tehtaitten takapajuisuuteen olivat monet, mutta kaksi kyllä riittää sen selittämään: maan epäedullinen maantieteellinen asema, etäällä Atlannista, mikä oli tullut maailmankaupan suureksi valtioksi ja ne jatkuvat sodat, joihin Saksa oli kietoutunut ja joita taisteltiin sen maaperällä kuudennelta toista vuosisadalta tähän aikaan asti. Tämä lukumäärän puute ja varsinkin keskittyneitten voimien puute se esti saksalaisen keskiluokan saavuttamasta sitä poliittista herruutta, jota englantilainen porvaristo oli nauttinut aina vuodesta 1688 asti ja jonka ranskalainen porvaristo vallotti 1789. Ja kuitenkin aina 1815 lähtien kasvoi keskiluokan varallisuus ja sen ohella poliittinen merkitys jatkuvasti Saksassa. Hallitukset olivat, vaikkakin vastahakoisesti, pakotettuja kumartamaan ainakin sen välittömämpäin aineellisten etujen edessä. Voidaanpa aivan oikein vielä sanoa, että jokainen sellainen poliittista vaikutusvaltaa sisältävä pikkuoikeus, jonka pienempien valtioiden perustuslait keskiluokalle myönsivät, mutta joka siltä taas pois riistettiin kahden poliittisen taantumusajan, vv. 1815—1830 ja vv. 1832—1840, kuluessa, korvattiin jollakin sille myönnetyllä käytännöllisemmällä edulla. Jokaista keskiluokan poliittista tappiota seurasi voitto kauppalaainlaadinnan

alalla. Ja varmastikin Preussin suojelustullilaki vuodelta 1818 ja Zollverein'in³⁾ muodostaminen oli paljo suuriarvoisempi Saksan kauppiaille ja tehtailijoille kuin epäiltävä oikeus jonkun pikkuisen herttuakunnan edustajakamarissa ilmaista luottamuksenpuutettaan ministerejä kohtaan, jotka nauroivat heidän äänestyksilleen. Niinpä siis porvaristo varallisuuden kasvun ja kaupan laajentumisen kera saavutti pian sen asteen, jolloin se havaitsi että sen tärkeimpäin etujen kehitystä ehkäisivät maan valtiollinen järjestelmä, maan jaottelu umpimähkäisesti, ristiriitaisia pyrkimyksiä ja oikkuja omaavan 36:n ruhtinaan kesken, maanviljelystä ja sen yhteydessä olevaa kauppaa kahlehtivat feodaaliset kahleet ja nuuskivat peräänkatsomiset, joitten alaiseksi typerä ja pöyhkeä byrokratia alisti kaikki sen toimet. Samaan aikaan Zollverein'in laajentaminen ja yhtenäistyttäminen, yleinen höyryvoiman sovelluttaminen kulkulaitoksiin, kasvava kilpailu kotimaisilla markkinoilla, toi eri valtioitten ja maakuntain kauppaluokat lähemmäksi toisiaan, tasotti niiden edut ja keskitti niiden voiman. Luonnollinen seuraus siitä oli niiden joukkosiirtyminen liberaalisen opposition leiriin ja Saksan keskiluokan valtiollisesta vallasta käymän ensimmäisen vakavan taistelun voittaminen. Tämä muutos voidaan laskea alkaneeksi vuodesta 1840, jolloin Preussin porvaristo otti Saksan keskiluokan liikkeen johdon käsiinsä. Me palaamme tähän vuosien 1840—1847 liberaaliseen oppositioliikkeeseen myöhemmin.

Kansakunnan suuret joukot, jotka eivät kuulu-

3) Zollverein oli saksalainen tulliliitto. Se oli alkuaan perustettu 1827 ja laajennettu vuoden 1866 sodan jälkeen. Saksan "valtakunnaksi" yhdistämisen jälkeen 1871 ovat tulliliittoon kuuluneet valtiot kuuluneet Saksan valtakuntaan. Zollverein'in tarkoituksena oli saavuttaa yhtenäiset tullitaksat yli Saksan.

neet aatelistoon eivätkä porvaristoon, muodostuivat kaupungeissa pikkuliikkeen harjottajain luokasta ja työväestä sekä maaseudulla talonpoikaistosta.

Pikkuliikkeenharjottajain luokka oli erittäin lukuisa Saksassa, johtuen siitä rajotetusta kehityksestä, mikä suurkapitalisteilla ja tehtailijoilla luokkana oli siinä maassa ollut. Suuremmissa kaupungeissa se muodostaa miltei asukkaiden enemmistön. Pienemmissä on se kokonaan vallitsevana varakkaampien kilpailun tai vaikutusvallan puuttuessa. Tämä nykyaikaisessa valtiopolitiikassa ja vallankumouksissa tärkein luokka on vielä suurimerkityksisempi Saksassa, missä se äskeisten taistelujen aikana yleensä näytteli ratkasevaa osaa. Sen asema suurkapitalistien, kauppiaitten ja tehtailijain luokan, jota sopivasti kylläkin nimitetään porvaristoksi, ja köyhälistö- tai teollisuusluokan välillä määrää sen luonteen. Pyrkiessään ensiksimmäitun luokan asemaan viskaa pieninkin onnettomuus tämän luokan yksilöt viimeksimmäitun luokan riveihin. Monarkisissa ja feodaalisissa maissa tulevat hovin ja ylimystön tavat välttämättömiksi sen olemassaololle; näitten tapojen menetys voi tuhota suuren osan siitä. Pienemmissä kaupungeissa sotalinnotus, kunnanhallitus, oikeuslaitos seuraajineen sängen useasti muodostavat sen hyvinvoinnin pohjan. Otappa nämä pois, kumoon menevät pikkuliikkeenharjottajat, räätälit, suutarit ja puusepät. Niinpä tämä luokka aina heilahtelee kahden mahdollisuuden välillä, yhdeltä puolen ajaa sitä toivo päästä varakkaamman luokan riveihin ja toiselta puolen pelko joutumisesta proletariaatin, jopa köyhimystenkin asteelle; yhdeltä puolen toivoo se edistävänsä etujaan valloittamalla osansa yleisten asiain johdossa, toiselta puolen pelkää se harkitsemattomalla ajalla osot-

tamallaan vastustuksella nostattavansa hallituksen vihan, jonka käsissä on itse sen olemassaolo, koska sillä on valta poistaa sen parhaat liikeuttavat; omistaessaan pienen määrän varoja, joitten omistamisen epävarmuus on päinvastaisessa suhteessa niiden määrään, — kaiken tämän takia on tämä luokka äärimmäisen häilyväinen käsityskannoissaan. Nöyränä ja ryömivän alistuvana on se voimakkaan feodaalisen tai monarkisen hallituksen alaisena, mutta milloin keskiluokka on nousussa, kääntyy se liberalismin puoleen; se joutuu rajujen demokraattisten puuskien valtaan niin pian kuin keskiluokka on saavuttanut oman herruutensa, mutta lysähtää vihe- liäiseen pelon alakuloisuuteen niin pian kuin sen alapuolella oleva köyhälistö yrittää itsenäistä liikettä. Pian me näemme tämän luokan Saksassa kulkevan vuoronperään yhdeltä tällaiselta asteelta toiselle.

Saksan työväenluokka on yhteiskunnallisessa ja poliittisessa kehityksessään niin paljon jälessä Englannin ja Ranskan työväenluokkia kuin on Saksan porvaristokin jälessä näitten maitten porvaristosta. Niin herra kuin renkikin. Lukuisan, voimakkaan, keskittyneen ja älykkään köyhälistöluokan olemassaolon ehtojen kehitys käy käsi-kädessä lukuisan, varakkaan, keskittyneen ja voimakkaan keskiluokan olemassaolon ehtojen kehityksen kanssa. Itse työväenluokan liike ei ole koskaan itsenäinen, ei koskaan yksinomaisesti köyhälistö- mäinen luonteeltaan, ennenkuin keskiluokan kaikki ryhmät, ja varsinkin sen edistyksellisin ryhmä, suurtehtailijat, ovat vallottaneet poliittisen vallan ja muovanneet valtion tarpeittensa mukaan. Silloin työvoiman ostajan ja myyjän välttämätön ristiriita tulee uhkaavaksi, eikä sitä enää voida

Saksan
työväen

tuonnemmaksi siirtää; silloin ei työväenluokkaa enää voida syrjäyttää petollisilla toiveilla ja koskaan toteutumattomilla lupauksilla; silloin yhdeksänmentoista vuosisadan suuri pulma: köyhälistön poistaminen, lopultakin vedetään esiin selvästi ja oikeassa valossa. Saksassa eivät nykyään käytä työssään työväenluokan joukkoa ne nykyaikaiset tehdaslordit, joista Suurbritannia tarjoo niin mainioita näytteitä, mutta pienet ammattilaismestarit, joitten koko tuotanojärjeselmä on pelkkä jäännös keskiajalta. Samoin kuin on olemassa suunnaton ero puuvillalordin ja pikkusuutarin tai räätälimestarin välillä, niin on myöskin vastaava ero nykyaikaisten tehdas-Babylonien virkeän työntekijän ja pienen maaseutukaupungin kainon pelokkaan räätälin-työntekijän sekä puusepän välillä, joista jälkimäiset elävät sellaisissa olosuhteissa ja työskentelevät sellaisessa asemassa, joka sangen vähä eroaa niiden samallaisten ihmisten olosuhteista, jotka vallitsivat noin viisisataa vuotta sitte. Tätä elämän nykyaikaisten olosuhteitten, nykyaikaisen teollisuustuotantomuodon, yleistä puuttumista seurasi tietysti yhtä suuressa määrässä nykyaikaisten aatteiden puute, eikä niinollen ole ihmettelemistä vaikka vallankumouksen puhjetessa työväenluokkien suuri osa alkoikin vaatia heti kiltojen ja keskiaikaisten etuoikeutettujen ammattikuntalaitosten perustamista. Kuitenkin tehdasalueilla, missä vallitsi nykyaikainen tuotantojärjestelmä ja keskinäisen kanssakäymisen etuisuuksien ja suurten työläisjoukkojen liikkuvan elämän aiheuttaman henkisen kehityksen seurauksena, muodostui keskusryhmiä, joitten aatteet luokkansa vapauttamisesta olivat paljo selvempiä ja enemmän sopusoinnussa olevien tosiasiaien ja historiallisten välttämättömyyk-

sien kanssa. Mutta ne olivat vain vähemmistönä. Jos keskiluokan aktiivinen liike voidaan sanoa alkaneen v. 1840, voidaan työväenluokan liikkeen alku laskea Schlesian ja Böömin tehdastyöläisten kapinoista v. 1844, ja saamme pian tilaisuuden luoda katsauksen niihin eri kehitysvaiheisiin, joitten läpi tämä liike kulki.

Lopuksi, oli olemassa suuri maanviljelijäin, talonpoikain luokka, mikä maanviljelystyöläisten keralla muodosti koko kansakunnasta huomattavan enemmistön. Mutta tämä luokka taas jakautui erilaisiin alaryhmiin. Ensiksikin olivat varakkaamat maanviljelijät, joita Saksassa kutsutaan *Gross- ja Mittel-Bauern*, suur- ja keskikoisten maatilojen omistajat, joista kunkin palveluksessa oli useita maanviljelystyöläisiä. Tämä luokka, ollessaan suurten, verojamaksamattomain feodaalimaanomistajain ja pikkutalonpoikaiston sekä maatyöläisten välillä, löysi ilmeisistä syistä feodaaliluokkaa vastustavan kaupunkien keskiluokan liittolaisuudessa luonnollisimman poliittisen suuntansa. Sitte toiseksi oli olemassa pieniä vapaitten maiden viljelijöitä, Reinin seudulla, jossa feodalismi oli sortunut Ranskan suuren vallankumouksen voimakkaista iskuista. Samallaisia pieniä itsenäisiä vapaitten maiden viljelijöitä oli myöskin olemassa siellä ja täällä muissakin maakunnissa, missä niiden oli onnistunut ostaa maansa vapaiksi feodaaliveroista, joita niiden ennen oli maistaan suoritettava. Tämän luokan jäsenet kuitenkin olivat vapaita omistajia vain nimellisesti, sillä niiden omaisuus oli yleensä siinä määrässä kiinnityslainojen kahleissa ja niin rasittavilla ehdoilla, että ei talonpoika, vaan koronkiskuri, joka rahan oli lainannut, oli todellinen maan omistaja. Kolmannen ryhmän muodostivat arentiviljelijät,

joita ei helposti olisi voitu ajaa pois konnuiltaan, mutta joitten oli maksettava yhtämittaista vuokraa tai sitte jatkuvasti suoritettava määrätty määrä työtä kartanonherralle. Lopuksi olivat sitte maatyöläiset, joitten olosuhteet monilla suurilla maatiloilla olivat aivan samallaiset kuin maatyöläisten olot Englannissakin, ja jotka joka tapauksessa elivät ja kuolivat huonosti ravittuina ja isäntiensä orjina. Nämä kolme viimeksimainittua maanviljelysväestöluokkaa, nimittäin vapaitten maitten viljelijät, arentiviljelijät ja maatyöläiset, eivät koskaan suuresti vaivanneet päitään politiikalla ennen vallankumousta, mutta ilmeistä on, että tämän tapauksen on täytynyt avata niille uuden uran, täynnä loistavan lupaavia näköaloja. Jokaiselle niistä tarjosi vallankumous etuisuuksia, ja kun liike kerran oli todella alkuun lähtenyt, oli odotettavissa, että kukin niistä vuorostaan siihen liittyisi. Mutta samalla oli aivan yhtä ilmeistä ja kaikkien nykyaikaisten maitten historiain todeksi osottamaa, että maanviljelysväestö, koska se on hajallaan laajalla alalla ja on vaikea saada yhteisymmärrystä aikaan sen mitenkään huomattavan osan keskuudessa, ei voi koskaan yrittää menestyksellistä itsenäistä liikettä; ne tarvitsevat keskittyneemmän, valistuneemman ja helpommin liikkeelle saatavan kaupunkien väestön alkuunpanevaa sysäystä.

Edelläoleva lyhyt kuvaus niistä tärkeimmistä luokista, jotka suurten tapahtumain puhjetessa yhdessä muodostivat Saksan kansan, riittääkin jo selittämään suuren osan siitä hajanaisuudesta, erilaisuudesta ja ilmeisestä ristiriitaisuudesta, mikä siinä liikkeessä vallitsi. Kun niin erilaiset edut, niin ristiriitaiset, niin jyrkästi toisiaan vastaan lyövät, vedetään rajuun yhteentörmäykseen; kun nämä

kiistelevät edut jokaisessa piirikunnassa, jokaisessa maakunnassa ovat sekottuneet toisiinsa erimääräisissä suhteissa; kun ennenkaikkea maassa ei ole olemassa mitään suurta keskusta, Lontoota tai Parisia, jonka päätökset painollaan tekisivät tarpeettomaksi tapella sama riita uudelleen ja uudelleen jokaisella yksityisellä paikkakunnalla; mitä muuta tällöin olisi ollut odotettavissa kuin se, että kamppailu hajottaa itsensä keskinäistä yhteyttä vailla olevien taistelujen mylläkekäsi, missä suunnaton määrä verta, tarmoa ja pääomaa kulutetaan, mutta josta kaikesta huolimatta ei jää mitään ratkaisevia tuloksia?

Saksan pirstoutuminen kolmeen tusinaan enemmän tai vähemmän merkityksellisiä ruhtinaskuntia saa samalla selityksensä tämän kansakunnan muodostavain ainesten moninaisuuden ja sekavuuden kautta, mikä moninaisuus ja sekavuus taas vaihtelee jokaisella seudulla. Missä ei ole yhteistä etua, siellä ei voi olla yhteistä päämäärää, vielä vähemmän yhteistä toimintaa. Saksan Liittokunta, totta kylläkin, oli julistettu ikuisesti hajoamattomaksi; kuitenkin ei Liittokunta eikä sen keskuselin, maapäivät, koskaan edustaneet Saksan yhtenäisyyttä. Korkein aste, johon keskittymisessä Saksassa oli koskaan päästy, oli Zollverein'in perustaminen. Tämän avulla Pohjanmeren valtiot myöskin pakotettiin omaan tulliuioniinsa, Itävallan jäädessä oman erikoisen suojelustullinsa varaan. Saksalla oli tyydytys olla jakautuneena, kaikissa käytännöllisissä tarkoituksissa, vain kolmen itsenäisen vallan kesken sen sijaan että se olisi jakautunut kolmenkymmenenkuuden kesken. Tietysti ei Venäjän tsaarin yliherruudessa, sellaisena kuin se perustettiin 1814, tämän takia mitään muutosta tapahtunut.

Vedettyämme nämä alustavat johtopäätökset perusteluistamme, tulemme seuraavassa kirjoituksessa näkemään kuinka edellämainitut Saksan erilaiset väestöluokat joutuivat liikkeeseen toisensa jälkeen ja minkä luonteen liike sai Ranskan vallankumouksen puhjetessa 1848.

Lontoo, syyskuulla, 1851.

II

Preussin valtio

Lokakuun 28 p., 1851.

Keskiluokan eli porvariston poliittinen liike voidaan sanoa alkaneeksi 1840. Sen edellä oli ollut ilmiöitä, jotka osottivat, että maan raha- ja teollisuusluokka oli kehittymässä sille kypsyyssasteelle, mikä ei salli enää sen jatkaa tylsää ja passiivista olemassaoloon puolifeodaalisen ja puolibyrokrattisen monarkismin painostuksen alaisena. Saksan pienemmät ruhtinaat myönsivät toisensa jälkeen enemmän tai vähemmän vapaamielisluonteisia perustuslakeja, osaksi taatakseen itselleen suurempaa itsenäisyyttä Itävallan ja Preussin yliherruutta vastaan, tai omien valtioittensa aateliston vaikutusvaltaa vastaan, osaksi yhdistääkseen yhdeksi kokonaisuudeksi ne erillään olevat maakunnat, jotka Wienin kongressi yhdisti niiden vallan alle. Ne voivat sen tehdä ilman mitään vaaraa itselleen, sillä jos Liittokunnan maapäivät, tämä pelkkä Itävallan ja Preussin tahdon mukaan tanssiva nukke, olisi yrittänyt käydä niiden suvereenisen itsenäisyyden kimppuun, tiesivät ne sen määräyksiä vastustaessaan saavansa yleisen mielipiteen ja edustajakamarien tuen. Ja jos taas nämä edustajakamarit kasvaisivat liian voimakkaiden, voisivat ne helposti käyttäen maapäivien valtaa kaiken vastustuksen murtaakseen. Baierilaiset, württembergiläiset, badenilaiset tai hannoverilaiset perustuslailliset laitokset eivät sel-

laisten olosuhteitten vallitessa olisi nostattaneet mitään vakavaa taistelua poliittisesta vallasta ja siitä syystäpä suurin osa Saksan keskiluokasta pysytteli aivan yleensä erillään niistä kiistoista, joita pikkuvaltioitten lakejalaativissa laitoksissa nousi, tietäen hyvin, että ilman perinpohjaista muutosta Saksan kahden suuren vallan politiikassa ja perustuslaissa eivät mitkään toisarvoiset yritykset ja voitot olisi minkään arvoisia. Mutta samaan aikaan oli noussut eräs vapaamielisten lakimiesten, ammatti-oppositiomiesten laji pienissä edustajakamareissa: Rotteckit, Welckerit, Römerit, Jordanit, Stüvet, Eisenmannit, nämä suuret "kansanmiehet" (*Volksmänner*), jotka enemmän tai vähemmän äänekkään, mutta aina epäonnistuneen kaksikymmenvuotisen opposition jälkeen vuoden 1848 vallankumouksellinen kevätnousu vei vallan kukkuloille ja jotka sieltä taas tuokiassa syöstiin alas, osotettuaan siellä äärimäisimmän voimattomuutensa ja mitättömyytensä. Nämä saksalaisella maaperällä olevat poliittisen kaupustelijan ja opposition ensimmäiset lajinäytteet tutustuttivat puheillaan ja kirjoituksillaan saksalaisen korvan perustuslaillisuuden kieleen, ja pelkällä olemassaolollaan ennustivat sen ajan tuloa, jolloin keskiluokka tarraisi kiinni ja palauttaisi oikeaan merkitykseensä ne poliittiset fraasit, joita näillä lörpöttelevillä asianajajilla ja professoreilla oli tapana käyttää tietämättä paljoa siitä alkuperäisestä merkityksestä, mikä niihin liittyi.

Saksalainen kirjallisuuskin ponnisteli sen poliittisen kiihtymyksen vaikutuksen alaisena, mihin 1830 tapukset koko Euroopaan olivat heittäneet. Melkein kaikki sen ajan kirjailijat olivat saarnanneet kypsytöntä perustuslaillisuutta tai vielä kypsytömpää tasavaltalaisuutta. Tuli yhä enem-

män ja enemmän tavaksi, varsinkin ala-arvoisemmille kirjailijoille, taidon puutteessa kyhätä tuotteisiinsa poliittisia salatarkoituksia, jotka varmasti vetivät huomiota puoleensa. Runoudessa, novelleissa, kat-sauksissa, näytelmissä, jokaisessa kirjallisessa tuot-teessa vilisi sitä, mitä nimitettiin "tendensiksi", so. enemmän tai vähemmän kainoja hallitusvastaisen hengen näytteitä. Tämän aatteiden sekasotkun täy-dennykseksi, mikä Saksassa 1830 jälkeen vallitsi näine poliittisen opposition aineksineen, löytyi vielä huonosti sulatettuja saksalaisen filosofian yli-opistollisten teoskokoelmien seoksia ja väärinkäsi-tettyjä ranskalaisen sosialismin, varsinkin saint-simonismin poimintokokoelmia; ja se kirjailija-klikki, joka laverteli tästä monikirjavasta aatteiden sekasotkusta, nimitti itseään pöyhkeillen "Nuoreksi Saksaksi" tai "Moderniseksi kouluksi". Ne ovat sen jälkeen katuneet nuoruudensyntejään, mutta parantaneet ne eivät ole kirjotustyyliään.

Lopuksi, saksalainen filosofia, se sekavin mutta samalla varmin saksalaisen mielen kehityksen lämpö-mittari, oli viimein julistautunut keskiluokan puo-llelle, kun Hegel "Lain filosofiassaan" julisti perus-tuslaillisen monarkian olevan lopullisen ja täydelli-simmän hallitusmuodon. Toisin sanoen hän julisti maan keskiluokkain valtiollisen vallan lähestymistä. Hänen koulunsa hänen kuolemansa jälkeen ei py-sähtynyt tähän. Samalla kun hänen seuraajainsa edis-tynein osa yhdeltä puolen alisti uskonnollisen käsi-tyksen ankaran arvostelun kiirastuleen ja järkytti perustuksiaan myöten muinaista kristillisyyden ra-kennusta, asetti se samalla esiin jyrkempiä poliit-tisia periaateita, mitä saksalainen korva oli tähän asti kuullut kehiteltävän, ja yritti palauttaa kun-niaansa Ranskan ensimmäisen vallankumouksen ur-

hojen muistoa. Jos se vaikeatajuinen filosoofinen kieli, johon nämä aatteet puettiin, tuntuikin himmeältä kirjottajan ja lukijan mielestä, sokasi se yhtä hyvin sensorin silmät, ja niinpä kävi, että "nuorhegeliläiset" kirjailijat nauttivat sellaista sananvapautta, jota ei kirjallisuuden muilla haaroilla tunnettu.

Ilmeistä niinollen oli, että yleisessä mielipiteessä oli tapahtumassa suuri muutos Saksassa. Asteettain laaja enemmistö niistä luokista, joitten valistus ja asema elämässä antoi niille mahdollisuuden hankkia ehdottoman monarkian vallitessa poliittista tietoisuutta ja muodostaa jotakin itsenäistä poliittista mielipidettä, yhdistyi yhdeksi voimakkaaksi vastustusrintamaksi olemassaolevaa järjestelmää vastaan. Ja tuomitessaan poliittisen kehityksen hitautta Saksassa ei kenenkään pitäisi jättää huomioonottamatta oikeitten tietojen saamisen vaikeutta, mistä asiasta tahansa, maassa, missä kaikki tietolähteet olivat hallituksen kontrollin alaisina, missä köyhäinkoulusta ja sunnuntaikoulusta aina sanomalehteen ja yliopistoon asti ei sanottu, opetettu, painettu tai julkaistu mitään muuta kuin sitä, mikä oli ennakolta saanut hyväksymisen. Katsottakoon Wieniä esimerkiksi. Wienin väestö, joka teollisuudessa ja käsityötuotannossa ei kenties jäänyt jälelle mistään Saksassa, osottautuen rohkeudessa ja vallankumouksellisessa tarmossa olevansa paljo ylempänä kaikkia, oli kuitenkin tietämättömämpi todellisista eduistaan ja teki enemmän törkeitä erehdyksiä vallankumouksen ajalla kuin mitkään muut, ja tämä johtui sangen suuressa määrässä siitä miltei ehdottomasta tietämättömyydestä aivan tavallisimpiin poliittisiin asioihin nähden, jossa Metternich'in hallituksen oli onnistunut sitä pitää.

Tarpeetonta on enemmän selittää miksi, sellaisen järjestelmän vallitessa, melkein yksinomainen oikeus poliittiseen tietoisuuteen oli sellaisilla yhteiskuntaluokilla, joitten kannatti maksaa sen salakulttamisesta maahan ja vielä erikoisemmin niillä, joitten etuja vallitseva asiaintila vakavammin vahingoitti, nimittäin teollisuus- ja kauppaluokilla. Ne siis olivat ensimmäisinä yhdistymään joukkona enemmän tai vähemmän peitetyn yksinvaltiuden jatkumista vastaan. Ja niiden siirtymisestä opposition riveihin on laskettava vallankumouksellisen liikkeen alkaminen Saksassa.

Saksan porvariston vastustuskannalle julistautuminen voidaan laskea alkaneeksi 1840, Preussin kuninkaan kuolemasta, joka oli viimeinen elossa oleva vuoden 1815 Pyhän Alliansin perustajista. Uudesta kuninkaasta tiedettiin, ettei hän ollut isänsä ylen byrokraattisen ja militaristisen monarkian kannattaja. Mitä ranskalainen keskiluokka odotti Ludwig XVI:n valtaan tulemiselta, sitä toivoi saksalainenkin porvaristo jossakin määrässä Preussin kuninkaalta Fredrik Wilhelm IV:ltä. Kaikkialla oltiin yksimielisiä siitä, että vanha järjestelmä oli kelvoton, kulunut ja että se oli hyljättävä; ja että se, mikä oli hiljaisuudessa syntynyt vanhan kuninkaan aikana, oli nyt äänekkäästi julistettava sie-tämättömäksi.

Mutta jos Ludwig XVI:s, "*Louis le Désire*" ("Ludwig odotettu") oli ollut yksinkertainen, teeskentelemätön hölmö, puoleksi tietoinen omasta mitättömyydestään, vailla mitään määrättyjä mielihiteitä, halliten pääasiallisesti niiden tapojen avulla, joita hän kasvatuksensa ajalla oli päähänsä saanut, oli "*Fredrik Wilhelm le Désire*" aivan toista maata. Vaikka hän varmastikin voitti ranskalaisen origi-

naalinsa luonteen heikkoudessa, ei hän kuitenkaan ollut vailla vaatimuksia eikä mielipiteitä. Hän oli tutustunut, amatöörimäisesti, useimpain tieteitien alkeisiin, ja luuli niinollen itsensä kyllin oppineeksi lausumaan jokaisesta asiasta viimeisen sanansa. Hän oli vakuutettu olevansa ensiluokkainen puhuja. Eikä Berlinissä varmastikaan löytynyt ainoatakaan kauppatomkustajaa, joka olisi kyennyt voittamaan hänet enemää luulottelemansa älyn laveudessa kuin puhe-aidon joustavuudessaan. Ja ennen kaikkea: hänellä oli mielipiteensä. Hän vihasi ja halveksi preussilaisen monarkian byrokraattista ainesta, mutta vain siitä syystä, että kaikki hänen myötätuntonsa oli feodaalisen aineksen puolella. Ollessaan itse *Berlinin Poliittisen Viikkolehden* perustaja ja sen pääavustaja, lehden, joka edusti niin sanottua historiallista koulua (suuntaa, joka eli Bonald'in, De Maistre'n ja muitten Ranskan legitimistien ensimmäisen sukupolven kirjailijain aatteilla), pyrki hän palauttamaan niin täydellisenä kuin mahdollista aateliston yhteiskunnallisen valta-aseman. Kunin- gas, valtakuntansa ensimmäinen aatelmies, ympäröi ensiksikin itsensä loistavalla hovilla, johon kuului mahtavia vasalleja, ruhtinaita, herttuaita ja kreivejä, toiseksi keräsi hän ympärilleen lukuisan joukon varakkaita alempia aatelmisia. Saada hallita mielensä mukaan uskollisia porvareitaan ja talonpoikiaan ja siten olla itse yhteiskunnallisten arvoasteitten tai säätyjen hierarkian täydellinen päämies, arvoasteitten, joista jokainen nauttisi erikoisia etuoikeuksiaan ja olisi erotettuna toisista miltei ylipääsemättömällä sukerotuksella tai määrätyllä, muuttamattomalla yhteiskunta-asemalla; näitten säätyjen kokonaisuus eli "valtakunnan säädyt", jotka vallassa ja vaikutusvoimassa olisivat samalla niin

sievästi toistensa vastapainona, että se jättäisi täydellisen toimintaitseenäisyyden kuninkaalle — sellainen oli se *beau idéal* (kaunis ihanne) jota Fredrik Wilhelm ryhtyi toteuttamaan ja jota hän jälleen yrittää toteuttaa tällä hetkellä.

Otti jonkun aikaa ennenkuin teoreettisiin kysymyksiin perehtymätön preussilainen porvaristo havaitsi kuninkaansa todellisen tarkoitusperän. Mutta mitä he sangen pian huomasivat, oli se, että hän halusi aivan päinvastaisia asioita kuin he halusivat. Tuskin tunsu uusi kuningas isänsä kuoleman päästäneen hänen kielensä valloilleen, kun hän jo asettautui julistamaan aikomuksiaan lukemattomissa puheissaan. Ja jokainen hänen puheensa ja jokainen hänen tekonsa vierotti yhä kauemmaksi hänet keskiluokan myötätunnosta. Siitä hän ei olisi paljoa välittänyt, ellei olisi ollut olemassa joitakin ankaria ja pelottavia todellisuuksia, mitkä häritsivät hänen runollisia unelmiaan. Valitettavaa on, että romantiikka ei ole kovin nopsa laskuissaan ja että feodalismi sitte Don Quixoten päivien tekee laskunsa ilman isäntää! Fredrik Wilhelm IV otti liian paljo osaa siihen selvän rahan halveksumiseen, mikä aina on ollut ristiretkiritarien jälkeläisten jaloin perintö. Hän huomasi valtiutensa kalliiksi, huolimatta säästeliääksi järjestetystä hallitusjärjestelmästä ja kohutuullisesti täytetystä valtiorahastosta. Kahdessa vuodessa oli ylijäämien viimeinenkin hiukkanen kulutettu hovin kemuissa, kuninkaallisissa menoissa, lahjotuksissa ja valtioavuuissa, joita oli annettu tarvitseville, pennittömille ja ahnaille aatelisille ym. ja säännölliset verot eivät enää riittäneet enemmän hovin kuin hallituksenkaan välttämättömiin menoihin. Ja niin hänen majesteettinsa havaitsi olevansa asemassa, missä yhdeltä puolen hänen edessään oli

huikea vaillinki ja toisella puolen v. 1820 laki, jonka mukaan jokainen uusi laina tai lisäys silloin voimassaoleviin veroihin oli laitton ilman "tulevan kansanedustuksen" suostumusta. Tätä edustusta ei ollut olemassa. Uusi kuningas oli vähemmän halukas luomaan sitä kuin isänsä koskaan oli ollut; ja jos hän olisi ollut halukas, tiesi hän, että yleinen mielipide oli ihmeellisesti muuttunut hänen valtaistui-
melle nousunsa jälkeen.

Todellakin, keskiluokka, joka oli osittain odottanut, että uusi kuningas heti myöntäisi perustuslain, julistaisi painovapauden, valamiesoikeuden ym., ym. — lyhyesti sanoen, että hän itse asettuisi sen rauhallisen vallankumouksen johtoon, jota se tahtoi poliittisen herruuden saavuttaakseen — tämä keskiluokka oli havainnut erehdyksensä ja oli kääntynyt raivokkaasti kuningasta vastaan. Reinin maakunnissa ja enemmässä tai vähemmässä määrässä yli koko Preussin olivat keskiluokkalaiset niin suuttuneet, että ne, koska niillä itsellään ei ollut riittävästi kykeneviä sanomalehtimiehiä, ryhtyivät jo liittoonkin sen äärimäisen filosofisen puolueen kanssa, josta edellä puhuimme. Tämän liiton tuloksena oli Kölnin *Reinin Lehti* ⁴⁾, sanomalehti, joka lakkautettiin viisitoista kuukautta kestäneen olemassaolonsa jälkeen, mutta josta voidaan laskea sanomalehdistön olemassaolo Saksassa. Tämä oli 1842.

4) Reinin Lehteä julkaistiin Kölnissä liberaalisten johtajain Hansmann'in ja Camphausen'in äänenkannattajana. Marx antoi sille julkaitavaksi muutamia maapäiviä koskevia artikkeleita, jotka herättivät niin suurta huomiota, että hänelle tarjottiin 1842 — vaikka hän oli vain 24-vuotias — toimittajantoimi sanomalehdessä. Hän hyväksyi tarjouksen — ja niin alkoi hänen pitkäaikainen taistelunsa Preussin hallituksen kanssa. Tietysti julkaistiin sanomalehteä sensorin valvonnan alaisena, mutta koska sensori oli sävyisä ja huoleton mies, veti nuori kapinoitsija häntä auttamattomasti nenästä. Siksi lähetti hallitus toisen "erikoisen" sensorin Berlinistä, mutta tämäkin kaksikertaistettu valvonta osottautui tehottomaksi ja 1843 sanomalehti lakkautettiin.

Poloinen kuningas, jonka rahalliset vaikeudet olivat purenta pilaa hänen keskiaikaisista taipumuksistaan, huomasi sangen pian, että hän ei voisi jatkaa hallitustaan tekemättä joitakin pieniä myönnytyksiä tälle "kansan edustuksen" yleiselle huudolle, mikä, viimeisenä kauan unohdettuna jäännöksenä vuosien 1813 ja 1815 lupauksista, oli ruumiillistettu vuoden 1820 laissa. Hän keksi siedettävimmän muodon tyydyttääkseen tätä kiusallista lakia kutsumalla maakuntain maapäiväin vakinaiset komiteat koolle. Maakuntain maapäivät perustettiin 1823. Ne muodostuivat kuningaskunnan jokaisessa kahdeksassa maakunnassa seuraavalla tavalla: (1) Korkeammasta aatelistosta, Saksan valtakunnan entisistä hallitsijaperheistä, joitten päät olivat itse-oikeutettuja maapäivien jäseniä. (2) Ritareitten ja alempain aatelisten edustajista. (3) Kaupunkien edustajista. (4) Talonpoikain eli pikkuviljelijäin luokan edustajista. Edustus oli järjestetty siten, että jokaisessa maakunnassa aateliston kaksi osaa aina muodostivat maapäiväin enemmistön. Jokainen näistä kahdeksasta maakuntain maapäivistä valitsi komitean ja nämä kahdeksan komiteaa kutsuttiin nyt koolle Berliiniin muodostamaan edustavaa eduskuntaa äänestämään sitä paljon haluttua lainaa. Selitettiin, että valtakunnan rahasto on täynnä ja että ei varoja tarvita juokseviin menoihin, vaan valtion rautatien rakennusta varten. Mutta yhdistyneet komiteat antoivat kuninkaalle jyrkästi kieltävän vastauksen ja julistivat olevansa pätemättömiä toimimaan kansan edustajina ja pyysivät hänen majesteettiaan täyttämään sen lupauksen, minkä hänen isänsä oli antanut edustukselliseen perustuslakiin nähden silloin kun hän tarvitsi kansan apua Napoleonin vastaan.

Yhdistyneitten komiteoitien istunto osotti, että vastustuksen henki ei enää rajottunut vain porvaristoon. Osa talonpojista oli liittynyt niihin ja monet aateliset, jotka itse olivat suuria maanviljelijöitä tiluksillaan, ja viljan, villan, paloviinan ja pellavan myyjiä, jotka vaativat samoja takeita itsevaltiutta, byrokratiaa ja feodaalisen järjestelmän palauttamista vastaan, olivat samalla tavalla asettuneet hallitusta vastaan ja kannattamaan edustuksellista perustuslakia. Kuninkaan suunnitelma oli silmiinpistävästi epäonnistunut. Hän ei ollut saanut yhtään rahaa ja hän oli lisännyt opposition voimaa. Itse maakuntain maapäiväin seuraavat istunnot osottautuivat olevan vielä onnettomampia kuninkaalle. Kaikki ne vaativat uudistuksia, vuosien 1813 ja 1815 lupauksien täyttämistä, perustuslakia ja painovapautta. Näitä asioita vaativista lausunnoista olivat jotkut sanamuodoiltaan jotenkin epäkohteliaita ja vihostuneen kuninkaan ilkeämieliset vastaukset tekivät tilanteen vielä pahemmaksi.

Samaan aikaan kasvoivat hallituksen rahavaikeudet yhä. Jonkun aikaa se, että anastettiin erinäisiin yleisiin tarkoituksiin määrättyjä varoja ja tehtiin petollisia liiketoimia "Seehandlungin", erään kauppalaitoksen kanssa, joka keinotteli ja teki kaupoja valtion laskuun ja riskillä ja oli jo kauan sitte toiminut sen rahanvälittäjänä, riitti pitämään yllä ulkonaista tasapainoa. Valtion paperirahan liikkeellepanon lisääminen oli tuonut myös eräitä lähteitä. Ja niin säilyi salaisuus koko asiaintilaan nähden joltisenkin hyvin. Mutta kaikki nämä keinot loppuivat pian. Oli vielä yksi keino, jota yritettiin: Piti perustaa pankki, jonka pääoman piti varata osaksi valtio ja osaksi yksityiset osakkeenomistajat; pääjohdon tuli kuulua valtiolle siten että hallitus

voisi vetää tämän pankin varoista itselleen suuret summat ja siten toistaa niitä samoja petoksellisia menettelyjä, jotka eivät enää käyneet päinsä "Seehandlungin" avulla. Mutta koska, kuten luonnollista, ei ollut löydettävissä sellaisia kapitalisteja, jotka olisivat luovuttaneet rahojaan sellaisilla ehdoilla, oli pankin sääntöjä muutettava ja osakkeenomistajain omaisuutta turvattava valtiorahaston kaappauksilta ennenkuin mitään osakkeita ostettiin. Kun tämä suunnitelma näin epäonnistui, ei jäänyt muuta keinoja kuin yrittää saada laina, jos olisi löytynyt sellaisia kapitalisteja, jotka olisivat rahojaan lainanneet vaatimatta lupaa ja takeita siltä salaperäiseltä "tulevalta kansan edustukselta". Rothschildilta pyydettiin ja hän sanoi, että jos tämä "kansan edustus" menee takuuseen lainasta, antaisi hän lainan heti ilmotuksen saatuaan — ellei sellaista takuuta anneta, ei hän voisi olla missään tekemisissä asian kanssa.

Näin viimeinenkin toivo rahan saamisesta oli häipynyt eikä ollut mitään mahdollisuutta kiertää sitä onnetonta "kansan edustusta". Rothschildin kieltevä vastaus tuli tiedoksi syksyllä, 1846 ja helmikuussa, seuraavana vuonna, kutsui kuningas koolle kaikki kahdeksan maakunnan maapäivät Berliiniin, muodostaen niistä "yhdistyneet maapäivät". Näitten maapäivien oli määrä tehdä se vaadittu työ, tarpeen vaatiessa, vuoden 1820 lain mukaan; sen tuli äänestää lainoista ja verojen korottamisesta, mutta mitään muita oikeuksia ei sillä tulisi olemaan. Yleiseen lainlaadintaan olisi sillä oleva vain pelkkä neuvoteleva valta; se ei tulisi kokoontumaan määrättyinä aikoina, vaan ainoastaan silloin kun kuningas niin suvaisi. Se ei saisi pohtia muita asioita kuin niitä, joita hallitus suvaisi sen käsiteltäväksi asettaa.

Tietysti olivat maapäivien jäsenet sangen vähän tyytyväisiä siihen osaan, jota niiden tulisi esittää. Ne toistivat niitä toiveita, joita ne olivat ilmaisseet kokoontuessaan maakuntain maapäiville. Hallituksen ja niiden väliset suhteet kävivät pian katkeriksi ja kun lainaa, jota taas sanottiin tarvittavan rautatien rakennukseen, niiltä vaadittiin, ne taaskin kieltäytyivät sitä myöntämästä.

Tämä äänestys pian päätti heidän istuntonsa. Entistä enemmän kiukustuneena hajotti kuningas yhdistyneet maapäivät ankarin nuhtein, mutta rahatta hän yhä jäi. Ja hänellä oli tosiaankin kyllin syytä olla levoton asemassaan nähdessään että Liberaalinen Liitto, keskiluokkain johdolla, käsittäen suuren osan alempaa aatelistoa ja kaikki alempien kerroksien eri osat, oli päättänyt saada mitä se tahtoi. Turhaan oli kuningas julistanut avajaispuheessa, ettei hän koskaan, ei milloinkaan tulisi myöntämään perustuslakia sen sanan nykyaikaisessa mielessä; Liberaalinen Liitto vaati itsepintaisesti sellaista nykyaikaista, feodaalivastaista, edustuksellista perustuslakia kaikkine seurauksineen, painovapauksineen, valamiesoikeuksineen ym. Ja ennenkuin ne nämä saisivat, eivät ne tulisi penniäkään myöntämään. Yksi asia oli ilmeisen selvä: asiat eivät voineet kauan tällä tavalla jatkua, jommankumman puolen oli annettava periksi tai täytyi avoimen vihollisuuden — verisen taistelun — seurata. Ja keskiluokat tiesivät olevansa vallankumouksen aatossa ja ne varustautuivat sen varalta. Ne pyrkivät kaikilla mahdollisilla keinoilla saamaan kaupunkien työväenluokan ja maaseutujen talonpoikaiston kannatuksen, ja hyvin tunnettu asia oli, ettei vuoden 1847 lopulla löytynyt porvariston keskuudessa juuri ainoatakaan huomattavaa poliit-

tista henkilöä, joka ei julistanut itseään "sosialistiksi", turvatakseen itselleen köyhälistöluokan myötätunnon. Pian me tulemme näkemään nämä "sosialistit" työssä.

Tämä johtavain porvareitten halu omaksua edes sosialismin ulkokuori johtui siitä suuresta muutoksesta, mikä Saksan työväenluokissa oli tapahtunut. Aina vuodesta 1840 asti oli eräs saksalaisten työläisten ryhmä, joka kierteli Ranskassa ja Sveitsissä, enemmässä tai vähemmässä määrässä imenyt niitä alkeellisia sosialistisia ja kommunistisia ajatuksia, joita ranskalaisten työläisten keskuudessa virtaili. Se yhä lisääntyvä huomio, minkä nämä samallaiset aatteet saivat osakseen Ranskassa vuodesta 1840 lähtien, saattoi sosialismin ja kommunismin muotiin myöskin Saksassa, ja niin kauas taaksepäin kuin vuoteen 1843, olivat kaikki sanomalehdet täynnä yhteiskunnallisia kysymyksiä käsitteleviä kirjoituksia. Sosialistien koulukunta tuli Saksassa huomatuksi enemmän aatteidensa epäselvyyden kuin uutuuden takia. Sen pääasiallisimmat yritykset sisältyivät fourierilaisten ja saint-simonilaisten ja muiden oppien kääntämiseen ranskasta saksalaisen filosofian käsittämättömälle kielelle. Saksalainen kommunistinen koulukunta, aivan erilainen kuin tämä lahkio, muodostettiin samoihin aikoihin.

Schlesian kankurien kapinat, joita seurasi Pragin kalikoon-valmistajain ⁵⁾ kapina, tapahtui 1844. Nämä raa'asti kukistetut kapinat, työmiesten kapinat ei hallitusta, vaan työnantajiaan vastaan, nostattivat suurta huomiota ja antoivat uutta yllykettä sosialistien ja kommunistien propagandalle työväestön keskuudessa. Samoin tekivät leipäkapi-

5) Kalikoo, kuvioitu pumpulikangas. — Suoment.

nat nälänhädän vuonna 1847. Lyhyesti sanoen: aivan samalla tavalla kuin perustuslaillinen oppositio kokosi lippunsa ympärille omaisuutta omistavain luokkain suuren pääjoukon (suuria feodaalisia maanomistajaherroja lukuunottamatta); samoin suurempien kaupunkien työväenluokat katsoivat sosialistiin ja kommunistisiin oppeihin pelastuksenaan, vaikka vallitsevain sanomalehtilakien takia niitä voitiin niille niin vähän tunnetuksi tehdä. Ei voitu odottaa niillä voivan olla erittäin selviä ja määrättyjä käsityksiä siitä mitä ne tahtoivat; ne tiesivät vain sen, että perustuslaillisen porvariston ohjelma ei sisältänyt kaikkea sitä, mitä ne tahtoivat ja sen, etteivät niiden tarpeet mitenkään mahtuneet perustuslaillisten aatteiden piiriin.

Saksassa ei silloin ollut mitään erikoista tasavaltalaista puoluetta. Väestö kuului joko perustuslaillisiin monarkisteihin tai enemmän tai vähemmän selvästi määriteltyihin sosialisteihin tai kommunisteihin.

Sellaisten ainesten kera täytyi pienimmänkin yhteentörmäyksen aiheuttaa suuren vallankumouksen. Korkeamman aateliston ja ja vanhemman siviili- ja sotilasvirkamiehistön ollessa vallitsevan järjestelmän ainoana tukena; alemman aateliston, pikku-liikettä harjoittavain keskiluokkain, yliopistojen, kaiken asteisten kouluopettajain, vieläpä alempain virkamiesten ja alempain sotilasupseerienkin kaikkien ollessa liittoutuneena hallitusta vastaan; ja suurten kaupunkien köyhälistöjoukkojen seistessä kaikkien näiden takana, tukien jonkun aikaa liberaalista oppositiota, mutta mutisten jo merkillisiä sanoja asiain ottamisesta omiin käsiinsä; porvariston ollessa valmiina syöksemään hallituksen kumoon ja köyhälistöläisten valmistautuessa syöksemään vuo-

rostaan porvariston, jatkoi hallitus itsepintaisesti suuntaansa, minkä seurauksena täytyi olla yhteentörmäys. Saksa oli vuoden 1848 alkaessa vallankumouksen aatossa, ja tämä vallankumous olisi varmasti tullut vaikkapa Ranskan helmikuun vallankumous ei olisi sitä jouduttanutkaan.

Mitkä vaikutukset parisilaisella vallankumouksella Saksaan oli, sen näemme seuraavassa kirjoituksessa.

Lontoo, syyskuulla, 1851.

III

Muut saksalaiset valtiot

Marraskuun 6 p., 1851.

Viime kirjeessä rajotuimme tarkastelemaan miltei yksinomaan sitä valtiota, mikä vuosien 1840—1848 aikana oli kaikkein tärkein saksalaiselle liikkeelle, nimittäin Preussia. On kuitenkin aika luoda nopea silmäys Saksan muittenkin valtioitten tilaan samalla aikakaudella.

Mitä pikkuvaltioihin tulee, olivat ne sitte vuoden 1830 vallankumouksellisten liikehtimisten tulleet täydelleen maapäivien diktatuurin, so. Itävallan ja Preussin alaisiksi. Ne monet perustuslait, joita laadittiin yhtä paljon suojaksi suurempain valtioitten dikteerausta vastaan kuin kansansuosion takaamiseksi niiden ruhtinaallisille laatijoillekin sekä yhdistämään niitä erilaatuisten maakuntain eduskuntia, jotka Wienin kongressi muodosti ilman mitään jottavaa periaatetta — nämä perustuslait, niin pettäviä kuin ne olivatkin, olivat kuitenkin osottautuneet vaarallisiksi itsensä pikkuruhtinaitten vallalle vuosien 1830—1831 kiihdyttävinä aikoina. Ne kaikki olivatkin jo hävitetyt; mitä tahansa niistä olikin sallittu jällelle jäädä, ei se ollut edes varjoa, ja täytyi olla jonkun Welcker'in, Rotteck'in tai jonkun Dahlmann'in puheliaisuus ja omahyväisyys voidakseen kuvitella että mitään tuloksia voisi mahdollisesti koitua siitä vaatimattomasta, alentavaan imarteluun sekotetusta vastustuksesta, jota näitten pik-

kuvaltioitten voimattomissa edusajakamareissa sallittiin esittää.

Tarmokkaampi keskiluokan osa näissä pienemmissä valtioissa hyvin pian, jälkeen 1840, luopui kaikista toiveistaan, joita se ennemmin oli asettanut parlamenttaarisen hallituksen kehitykseen näissä Itävallan ja Preussin alaisissa valtioissa. Ei kauaakaan sen jälkeen kuin Preussin porvaristo ja siihen liittyneet luokat olivat osottaneet vakavaa päättäväisyyttä taistella parlamenttaarisen hallituksen puolesta Preussissa, kun näitten sallittiin ottaa perustuslaillisen liikkeen johto haltuunsa kaikkialla Itävaltaan kuulumattomassa Saksassa. Tosiasia on, jota ei enää käy kiistäminen, että nämä Keski-Saksan perustuslaillisten keskusryhmät, jotka myöhemmin erosivat Frankfurтин Kansalliskokouksesta ja joita eri kokouspaikkansa nimen mukaan nimettiin Gothan puolueeksi, kauan ennen v. 1848, muodostivat suunnitelman, minkä ne, pieniä muokkauksia siinä tehtyään, 1849 esittivät koko Saksan edustajistolle. Ne suunnittelivat Itävallan täydellistä poissulkemista Saksan Liittokunnasta, uuden Liittokunnan (Konfederationin) perustamista uusine perustavine lakeineen ja liittoparlamenteineen, pienemmistä valtioista suurempiin saakka. Kaikki tämä tultaisiin toteuttamaan sillä hetkellä, jolloin Preussi astuisi perustuslaillis-monarkisten valtioitten riveihin, perustaisi painovapauden, omaksuisi Venäjästä ja Itävallasta riippumattoman politiikan ja saattaisi pienempäin valtioitten perustuslailliset silloin kykeneviksi saavuttamaan kontrollin omien valtioitensa ylitse. Tämän suunnitelman keksijä oli professori Gervinus Heidelbergistä, Badenista. Niinpä Preussin porvariston vapautus tulisi olemaan merkinantona Saksan keskiluokkain vapautukselle

yleensä ja merkkinä hyökkäys- ja puolustusliitolle Venäjää ja Itävaltaa vastaan, sillä Itävaltaa pidettiin, kuten pian näemme, kokonaan raakalaismaana, josta sangen vähän tiedettiin, ja sekään vähäinen tieto ei ollut sen väestölle eduksi. Itävaltaa ei niinollen pidetty oleellisesti Saksaan kuuluvana.

Mitä pienempien valtioitten muihin yhteiskuntaluokkiin tulee, seurasivat ne nopeammin tai hitaammin samallaisten luokkien kulkua Preussissa. Pikkuliikkeiden harjottajain luokka kävi yhä tyytymättömämmäksi hallituksiinsa sitä mukaa kuin verot kohosivat ja rajotettiin niitä tosiasiallisesti olemattomia poliittisia etuoikeuksia, joista niillä oli tapana kerskua milloin ne vertailivat itseään Itävallan ja Preussin "despotismin orjiin". Mutta niiden oppositiossa ei kuitenkaan ollut mitään määrätietoisuutta, mikä olisi osottanut niiden olevan itsenäisen puolueen, erottanut ne korkeamman porvariston perustuslaillisuudesta. Tyytymättömyys talonpoikaiston keskuudessa kasvoi samoin, mutta kuten yleensä on tunnettua, ei tämä väestön osa rauhallisina aikoina koskaan vaadi etujaan eikä vaadi itselleen poliittista asemaa itsenäisenä luokkana, paitsi maissa, missä on yleinen äänioikeus. Kaupunkien käsityö- ja tehdastyöläisten luokat alkoivat olla sosialismin ja kommunismin "myrkyn" saastuttamat, mutta koska muualla paitsi Preussissa oli vain harvoja kaupunkia, joilla olisi ollut jotakin merkitystä ja vielä harvalukuisempia tehdasalueita, oli tämän luokan liike toiminta- ja propaganda-keskuksien puutteen takia äärimäisen hidasta näissä pikkuvaltioissa.

Niin Preussissa kuin pienemmissäkin valtioissa loi poliittisen opposition purkautumisvaikeus eräänlaisen uskonnollisen opposiotion, samallaisia kuin

saksalais-katolilaisuuden ja vapaa-kongregationalismin liikkeet. Historia osottaa lukuisia esimerkkejä kuinka maissa, joissa on saatu nauttia valtiokirkon siunausta, ja joissa poliittiset keskustelut ovat kielletyt, jumalaton ja vaarallinen vastustus maallista valtaa vastaan verhoutuu pyhemmän ja näennäisesti etuja tavoittelemattoman henkistä despotismia vastaan suunnatun taistelun verhoon. Moni hallitus, joka ei salli mitään toimiaan arvosteltavan, epäröi ennenkuin se luo marttyyreja ja nostattaa joukkojen uskonnollista kiihkoa. Niinpä Saksassa, 1845, jokaisessa valtiossa käsitettiin roomalaiskatolinen tai protestanttinen uskonto taikka kumpikin olevan yhtä ja samaa maan lain kanssa. Jokaisessa valtiossa muodosti jompi kumpi näistä uskonnoista tai molemmat hallituksen byrokraattisen järjestelmän oleellisen osan. Hyökkäys protestanttista tai oikeauskoista katolista kirkkoa tai papistoa vastaan oli siis salainen hyökkäys itseään hallitusta vastaan. Mitä siis saksalais-katolisiin tulee, oli niiden pelkkä olemassaolo jo hyökkäys Saksan, varsinkin Itävallan ja Baierin katolilaisia hallituksia vastaan ja ne hallitukset sen sellaiseksi käsittivät. Vapaa-kongregationalistit, protestanttiset eriuskolaiset, jotka muistuttavat jotenkin englantilaisia ja amerikalaisia unitaareja, tunnustivat avoimesti vastustavansa Preussin kuninkaan ja hänen suosikkinsa opetus- ja kirkollis-asiain ministerin hra Eichornin pappisvaltaista ja ankarasti oikeauskoista suuntaa. Näillä kahdella uudella lahkolla, jotka nopeasti levisivät, ensiksi-mainittu katolisissa ja viimeksimainittu protestanttisissa valtioissa, ei ollut muuta eroa kuin niiden erilainen alkuperä; mitä niiden uskonopinkappaleisiin tulee, olivat ne täysin yksimielisiä tässä

tärkeimmässä kohdassa — että kaikki määrätyt dogmit olivat joutavia. Tämä kaiken selvyuden puute oli niille aivan oleellista; ne tahtoivat muka rakentaa sen suuren temppelin, jonka katon alle kaikki saksalaiset voisivat yhdistyä; siten edustivat ne uskonnollisessa muodossa ajan toista poliittista aatetta — Saksan yhtenäisyyttä, eivätkä ne kuitenkaan voineet koskaan saavuttaa yksimielisyyttä omassa keskuudessaan.

Saksan yhdistämisen aate, mitä edellämäinitut lahkokunnat pyrkivät toteuttamaan, ainakin uskonnollisella pohjalla, keksimällä yhteisen uskonnon kaikille saksalaisille, valmistettuna niiden käytön, tapojen ja maun mukaisesti — tämä aate oli todellakin sangen laajalle levinnyt, varsinkin pienemmissä valtioissa. Aina siitä asti, kun Napoleon hajotti Saksan valtakunnan, oli kaikkien Saksan valtiourumiin *dissecta membra*, hajallaan olevien osien yhdistämishuuto ollut yleisin tyytymättömyyden ilmaus vallitsevaa asiaintilaa vastaan, ja etenkin niissä pienemmissä valtioissa, missä hovin, hallituksen, armeijan kustannukset, lyhyesti sanoen verotaakka lisääntyi suorassa suhteessa valtion pienuuteen ja heikkouteen verrattuna. Mutta mikä tämä Saksan yhdistäminen tulisi olemaan toteutettuna, oli kysymys, josta puolueet olivat eri mieltä. Porvaristo, joka ei halunnut mitään vakavaa vallankumouksellista järjestystä, oli tyydytetty sillä, minkä me olemme nähneet olevan sen mielestä ”käytännöllisen”, nimittäin koko Saksan unionin, Itävalta pois laskettuna, Preussin perustuslaillisen hallituksen ylemmyyden alaisena; ja manaamatta vaarallisia myrskyjä ei varmastikaan mitään enempää sinä aikana olisi voitu tehdä. Pikkuliikkeiden harjoittajain luokka ja talonpoikaisto, mikäli viimeksimäi-

nitut sellaisilla kysymyksillä itseään vaivasivat, eivät koskaan päässeet minkäänlaiseen selvyyteen siitä Saksan yhtenäisyydestä, jota ne niin äänekäästi vaativat; jotkut harvat *soi-disant*-radikaalit (itse itseään radikaaleina pitävät), jotka ihailivat Sveitsin laitoksia. joista niillä silloin ei vielä ollut niitä käytännöllisiä kokemuksia, mitkä jälkeen päin heidät niin veikeästi harhaluuloistaan päästivät, julistivat puolustavansa liittotasavaltaa. Ja se oli vain äärimmäisin puolue, joka siihen aikaan uskalsi vaatia Saksan tasavaltaa, yhtä ja jakamatonta. Niinpä siis Saksan yhtenäisyyskysymys itse oli suuri riidan ja erimielisyyden kysymys, ja eräitten asianhaaran vallitessa vielä kansalaissodan kysymyskin.

Palataksemme jälleen asiaan, sellainen oli Preussin ja pienempien Saksan valtioitten tilanne vuoden 1847 päättyessä. Tämän tilanteen muodostaviin tekijöihin kuului voimansa tunteva keskiluokka, joka oli päättänyt olla kauemmin sietämättä niitä kahleita, joilla feodaalinen ja byrokraattinen despotismi kahlitsi sen kauppatoimia ja teollisuustuotantoa, sen yhteistä toimintaa luokkana; osa maa-aatelista, joka oli jo siinä määrin muuttunut pelkkäin markkinatavarain tuottajaksi, että sillä olivat samat edut ja sama yhteinen asia keskiluokan kanssa; pienempäin liikkeenharjottajain luokka, tyytymätön ja verotaakan alla muriseva, joka tunsii liiketoimintansa eteen viskatut esteet, mutta jolla ei ollut mitään määrättyä suunnitelmaa sellaisia uudistuksia varten, jotka olisivat taanneet niille aseman yhteiskunnallisessa ja poliittisessa kokonaisuudessa; talonpoikaisto, täällä feodaaliverojen kiskonnan, tuolla rahanlainaajain, koronkiskurien ja lakimiesten sortama; kaupunkien työväestö, yleisen tyytymättömyyden saastuttama, joka vihasi yhtäläisesti halli-

tusta ja suuria teollisuuskapitalisteja, oli saanut sosialististen ja kommunististen oppien tartuntaa; lyhyesti sanottuna: monikirjava oppositiojoukko, erilaisten etujen kannustama, mutta enemmän tai vähemmän porvariston johtama, jonka eturiveissä marssi Preussin ja varsinkin Reinin maakunnan porvaristo. Toisella puolen ovat monissa kysymyksissä eri mieltä olevat hallitukset, peläten toinen toistaan, varsinkin Preussin hallitusta, johon niiden oli suojelusta saadakseen turvauduttava; Preussissa yleisen mielipiteen hylkäämä, vieläpä osan aatelistostakin hylkimä, hallitus, joka nojaa sellaiseen armeijaan ja byrokratiaan, mikä päivä päivältä sai enemmän aatetartuntaa ja yhä enemmän joutui vastustusasemassa olevan porvariston vaikutuksen alaiseksi — hallitus, joka tämän lisäksi oli pennitön sanan kirjaimellisimmassa merkityksessä ja joka ei olisi voinut saada ainoatakaan penniä kasvavan vaillinkinsa täytteeksi muuten kuin häpeällisesti antautumalla porvariston oppositiolle. Onko milloinkaan ollut mainiompaa tilannetta minkään maan keskiluokalla taistellessaan valasta vallassaolevaa hallitusta vastaan?

Lontoo, syyskuulla, 1851.

IV

Itävalta

Marraskuun 7 p., 1851.

Meidän on nyt tarkastettava Itävaltaa, sitä maata, mikä maaliskuuhun asti, 1848, oli tuntematon ja suljettu ulkomaitten kansojen silmiltä melkein yhtä suuressa määrässä kuin oli Kiina ennen viimeistä sotaa Englannin kanssa.

Luonnollisesti emme voi tässä ottaa lukuun muuta kuin Saksalaisen Itävallan. Puolalaisten, unkarilaisten tai italialais-itävaltalaisten asiat eivät kuulu käsittelemäämme aineeseen, ja mikäli ne vuoden 1848 jälkeen ovat vaikuttaneet saksalais-itävaltalaisien kohtaloon, otamme sen lukuun myöhemmin.

Ruhtinas Metternich'in hallitus liikkui kahdella saranalla: ensiksi oli sen tehtävänä pitää jokainen Itävallan hallituksen alaiseksi alistettu eri kansallisuus alistetussa asemassa toisten samallaisessa asemassa olevien avulla; toiseksi, ja tämä on aina ollut ehdottomain monarkia-in perusperiaatteena, nojata tukea saadakseen kahteen luokkaan, feodaalisiin maaylimyksiin ja suuriin pörssihuijarikapitalisteihin; jakaen ja tasottaen samalla toisten vaikutusvoiman ja vallan toisten avulla siten, että hallitukselle jää täysin itsenäinen toimintavapaus. Maa-aatelisto, jonka kaikki tulot sisältyivät kaikellaisiin feodaaliveroihin, eivät voineet muuta kuin tukea hallitusta, mikä osottautui sen parhaaksi turvaksi alas poljettuja maaorjia vastaan,

joita rosvoamalla se eli; ja milloin tahansa vähemmän varakas osa siitä, kuten Galiziassa 1846, nousi vastustamaan hallitusta, laski Metternich heti sen niskaan nämä samat maaorjat, jotka joka tapauksessa käyttivät tilaisuutta hyväkseen syöstäkseen hirmuisen kostonsa näitä lähimpiä sortajiaan vastaan. Toiselta puolen olivat suuret pörssikapitalistit kytkettyinä Metternich'in hallitukseen sillä suunnattoman suurella osuudellaan, mikä niillä oli maan yleisissä rahastoissa. Palattuaan täyteen valtaansa 1815 ja palautettuaan ja pidettyään yllä Italiassa ehdotonta monarkiaa vuodesta 1820 asti, vapauduttuaan vararikkonsa kautta 1810 osasta sitoumuksiaan ja velkojaan, vakiinnutti Itävalta rauhan jälkeen sangen pian luottonsa suurilla europalaisilla rahamarkkinoilla; ja sitä mukaa kuin sen luotto kasvoi, veti se rahoja. Niinpä kaikki suuret europalaiset rahanyvälittäjät olivat sijoittaneet huomattavat määrät pääomaansa Itävallan rahastoihin; niiden kaikkien edut vaativat tämän maan luoton ylläpitämistä, ja kun Itävalta taas, jotta sen luottoa voitiin ylläpitää, vaati aina uusia lainoja, olivat nämä rahakapitalistit pakotetut tuon tuostakin luovuttamaan uutta pääomaa pitääkseen yllä niiden arvopapereitten arvoa, joita vastaan ne olivat jo rahaa antaneet. Se pitkä rauha, joka v. 1815 jälkeen seurasi ja se seikka, että tuhannen vuotta vanhaa valtakuntaa, jommoinkin Itävalta oli, oli ilmeinen mahdottomuus kukistaa, lisäsi Metternich'in hallituksen luottoa ihmeellisessä määrässä ja teki sen vielä riippumattomaksi Wienin pankkiirien ja pörssihuijareitten tahdosta. Sillä niin kauan kuin Metternich voi saada kylliksi rahaa Frankfurtista ja Amsterdamista, oli hänellä tietysti ilo nähdä Itävallan kapitalistit jalkojensa juuressa. Ne olivat sitäpaitsi

jokaisessa muussa suhteessa hänen armoillaan; ne suuret voitot, joita pankkiirit, pörssihuijarit ja hallituksen rahanhankkijat aina aikoivat hyötyä ehdottomasta monarkiasta, korvattiin sillä miltei rajattomalla vallalla, mikä hallituksella oli niiden henkilön ja omaisuuden yli. Siitä syystä siis ei vastustuksen varjoakaan ollut odotettavissa tältä taholta. Metternich oli siis varma näitten valtakunnan kahden voimakkaimman ja vaikutusvaltaimman luokan tuesta ja oli hänellä sitäpaitsi armeija ja byrokratia, jotka eivät voisi parempia olla yksivaltiuden kaikkia tarkoituksia varten. Itävallan palveluksessa olevat siviili- ja sotilasvirkailijat muodostavat oman sukunsa; niiden isät olivat olleet keisarin palveluksessa ja niin tulevat niiden pojatkin olemaan; ne eivät kuuluneet mihinkään niistä monista kansallisuuksista, joita kaksipäisen kotkan siipien alle oli koottu; niitä siirreltiin ja oli aina siirrelty valtakunnan yhdeltä ääreltä toiselle, Puolasta Italiaan, Saksasta Transsylvaniaan; unkarilainen, puolalainen, saksalainen, rumanalainen, italialainen, kroatialainen, jokainen yksilö, joka ei ollut leimattu "keisarillisen ja kuninkaallisen arvovallan" ym. leimalla ja jolla oli erilainen kansallinen luonteenpiirre, on heidän silmissään yhtä halveksittava; niillä ei ole mitään kansallisuutta, tai pikemminkin, ne yksin muodostavat todella Itävallan kansakunnan. Miten joustava ja samalla voimakas väline älykkään ja tarmokkaan päämiehen käsissä sellaisen siviili- ja sotilashierarkian ilmeisesti täytyykään olla.

Mitä väestön muihin luokkiin tuli, välitti Metternich niiden tuesta sangen vähä, *ancien régime'n* (vanhan hallituksen) valtiomiehen tosihengen mukaisesti. Niihin nähden oli hänellä vain

yksi ainoa menettely: kiskoa niiltä niin paljo kuin mahdollista verojen muodossa ja samalla pitää ne hiljaisina asemillaan. Kauppaa ja teollisuutta harjoittava keskiluokka oli vain hitaasti kasvanut Itä-vallassa. Tonavan kauppa oli suhteellisesti vähäpätöistä. Maalla oli vain yksi satamakaupunki, Triest ja tämän sataman kauppa oli sangen rajoitettua. Tehtailijat nauttivat huomattavaa suojelusta, joka useimmassa tapauksessa merkitsi kaiken ulkomaisen kilpailun täydellistä ulos sulkemistakin; mutta tämä etuisuus oli myönnetty niille pääasiallisesti niiden veronmaksamiskyvyn lisäämistä silmällä pitäen ja olivat ne suuressa määrässä kuormitettuja vastapainoksi tehdasteollisuutta koskevilla sisäisillä rajotuksilla, kiltoille ja muille feodaalisille laitoksille myönnettyillä etuoikeuksilla, joita laitoksia pidettiin yllä suurella huolella niin kauan kun ne eivät ehkäissee hallituksen pyrkimyksiä ja katsantokantoja. Pikkuliikkeenharjoittajat olivat työnnettynä keskiaikaisten kiltojen ahtaisiin puitteisiin, mikä seikka piti eri ammattialat alituiseissa sodassa toisiaan vastaan etuoikeuksista, ja samalla antoi kaikille näitten pakkoyhdistysten jäsenille jonkulaisen perinnöllisen vakavuuden pohjan, mutta syrjäyttäen työväenluokan yksilöt mahdollisuudesta kohota yhteiskunnallisessa asteikossa. Lopuksi kohdeltiin talonpoikaa ja työmiestä pelkkänä veronalaisena aineksena ja ainoa huoli, mikä niistä pidettiin, oli se, että pidettiin niitä niin paljo kuin mahdollista samoissa elämänsuhteissa missä ne silloin olivat ja joissa heidän isänsä olivat olleet ennen heitä. Tätä tarkotusta varten pidettiin yllä jokaista vanhaa perinnöllistä arvovaltaa samalla tavalla kuin valtion arvovaltaakin; hallitus oli kaikkialla ankarasti pitänyt yllä kartanonherran valtaa pienen arenti-

viljelijän yli, tehtailijan valtaa tehtaantyyöläisen yli, pikkumestarin valtaa sällin ja oppipojan yli, isän valtaa pojan yli. Ja jokaisesta tottelemattomuuden ilmauksesta rangaistiin niinkuin lainrikkomuksesta, itävaltalaisen oikeuden yleisellä välineellä — kepillä.

Lopuksi, kootakseen kaikki nämä keinotekoiset vakavuuden luomisyrietykset yhdeksi yhtenäiseksi järjestelmäksi valittiin kansakunnalle henkinen ravinto mitä suuremmalla varovaisuudella ja annettiin sitä niin säästellen kuin mahdollista. Opetustyö oli kaikkialla katolisen papiston käsissä, jonka päämiesten, samoin kuin suurten feodaalisten maa-ylimystenkin, syvien etujen mukaista oli säilyttää vallitsevaa järjestelmää. Yliopistot olivat järjestetyt siten, että niiden sallittiin tuottaa vain erikoisia miehiä, jotka mahdollisesti voivat saavuttaa suuren taidon monellaisilla tiedon erikoisaloilla, mutta mikä kaikissa tapauksissa sulki pois sen yleisen vapaa-mielisen opetuksen, jota muitten yliopistojen oletettiin antavan. Ei löytynyt ainoatakaan sanomalehtipainoa, paitsi Unkarissa, ja Unkarin sanomalehdet olivat kiellettyä tavaraa monarkian muissa osissa. Mitä yleiseen kirjallisuuteen tulee, ei sen piiri ollut laajentunut vuosisataan; se oli supistunut jälleen Josef II kuoleman jälkeen. Ja kaikkialla valtakunnan rajoilla, missä Itävallan valtiot koskettivat johonkin sivistysmaahan, oli muodostettu kirjallisuussensorien suojeluskehä tullilaitoksen virkailijain yhteyteen, estämään ulkomaalaisia kirjoja ja sanomalehtiä tulemasta Itävaltaan ennenkuin niiden sisältö oli kahteen tai kolmeen kertaan perusteellisesti tarkastettu ja havaittu puhtaiksi turmiollisen ajanhengen pienimmältäkin tahralta.

Noin kolmekymmentä vuotta v. 1815 jälkeen tämä järjestelmä toimi ihmeellisellä me-

nestyksellä. Itävalta jäi miltei tuntemattomaksi Euroopalle ja Europa oli aivan yhtä vähän tunnettu Itävallassa. Jokaisen väestöluokan ja yleensä koko väestön yhteiskunnallinen asema ei näytännyt vähemmässäkään määrässä muuttuneen. Mitä tahansa kaunaa saattoi ollakin olemassa luokkien välillä — ja tämän kaunan olemassaolohan olikin Metternich'ille pääasiallisin hallitusehto, jota hän vielä kasvattikin, tekemällä ylemmistä luokista kaikkien hallinnollisten kiristystensä välineitä, saat- taen siten niiden päälle vihan — mitä katkeruutta ja vihaa tahansa väestö kantoikin valtion alempia virkamiehiä kohtaan, hyvin vähä tai ei ollenkaan tyytymättömyyttä oli keskushallitusta kohtaan. Keisaria ihailtiin ja tosiasiat näyttivät olevan vanhan Frans I puolella, kun hän, tämän järjestelmän kestäväisyyttä epäiltäessä mukautuen virkkoi: "Ja kuitenkin se kestää niin kauan kuin minä ja Metternich olemme elossa."

Mutta oli olemassa hiljainen salainen liike käynnissä, mikä teki turhiksi kaikki Metternich'in yritykset. Teollisuutta ja kauppaa harjottavan keski- luokan varallisuus ja vaikutusvalta kasvoi. Koneitten ja höyryvoiman asettaminen tuotantoon oli sy- sännyt kumoon Itävallassa, kuten kaikkialla muual- lakin, vanhat suhteet ja yhteiskunnan koko luokkien tärkeät, välttämättömät ehdot; se muutti maaorjat vapaiksi miehiksi, pikkuviljelijät tehdastyöläisiksi; se kaivoi maan vanhojen feodaalisten ammattikun- tain alta, tuhosi niiltä monilta olemassaolon keinot. Uusi kauppa- ja tehdasväestö joutui kaikkialla yhteentörmäykseen vanhojen feodaalisten laitosten kanssa. Keskiluokat, joita liikkeensä kannusti yhä enemmän matkustelemaan ulkomailla, toivat muka- naan joitakin tarumaisia tietoja sivistysmaista, mitkä

olivat valtakunnan tullirajain takana; rautateitten käytäntöönottaminen lopulta kiihdytti niin teollista kuin henkistäkin liikettä. Itävallan valtiolaitoksessa oli sen lisäksi eräs vaarallinen osa, nimittäin unkarilainen feodaalinen valtiolaitos parlamenttarisine menetelmineen, hallitusta ja sen liittolaisia, ylimyspohatoita, vastustavine köyhtyneine aatelisjoukkoi-neen. Pressburg, valtiopäivien kaupunki, oli aivan Wienin porteilla. Kaikki nämä ainekset osaltaan auttoivat luomaan kaupunkien keskiluokkain keskuudessa jos ei nyt aivan vastustushenkeä, sillä vastustus oli vielä mahdoton, mutta tyytymättömyyttä, yleistä uudistusten toivoa, joka oli enemmän hallinnollista kuin perustuslaillista luonteeltaan. Ja samalla tavoin kuin Preussissa, liittyi osa byrokratiaa porvaristoon. Tämän perinnöllisen virkamieskastin keskuudessa eivät Josef II traditiot olleet unohtuneet; valistuneemmat hallituksen virkamiehet, jotka joskus olivat itsekin sekaantuneet jonkullaisiin kuvitelluihin mahdollisiin uudistuksiin, pitivät keisarin edistysmielistä ja älykästä despotismia Metternich'in "isälliseen" despotismiin verrattuna paljoa parempana. Osa alemmasta aatelistosta samoin asettui keskiluokan puolelle. Ja mitä tuli alempiin väestöluokkiin, jotka aina olivat löytäneet kylliksi valittelujen pohjaa ylempiään, ellei nyt hallitusta kohtaan, eivät ne useimmissa tapauksissa voineet muuta kuin liittyä kannattamaan porvariston uudistustoiveita.

Ja näihin aikoihin, sanokaamme 1843 tai 1844, pantiin alulle Saksassa tälle muutokselle soveltuva kirjallisuuden haara. Muutamat itävaltalaiset kirjailijat, novellistit, kirjallisuusarvostelijat, kehnot runoilijat, jotka kaikki olivat sangen keskinkertaisilla kyvyillä varustettuja, mutta joilla oli se

erikoisen uutтеруuden lahja, mikä on ominaista juutalaiselle rodulle, asettuivat Leipzigiin ja muihin saksalaisiin kaupunkeihin Itävallan ulkopuolella, ja sieltä, Metternich'in ulottumattomilta julkasivat joukon kirjoja ja lentolehtisiä Itävallan asioista. Ne ja niiden kustantajat tekivät niillä "hurjaa liikettä". Kaikki saksalaiset olivat halukkaita tutustumaan europalaisen Kiinan politiikan salaisuuksiin; ja itävaltalaiset itse, jotka näitä julkaisuja saivat tukuttain tapahtuvan salakuljetuksen kautta, jota Böömistä käsin rajan yli harjotettiin, olivat vielä uteliaampia. Tietenkään eivät näissä julkaisuissa julkituodut salaisuudet olleet suuriarvoisia ja ne uudistussuunnitelmat, joita niiden hyväätarkottavat tekijät kyhäsivät, kantoivat viattomuuden, melkeinpä poliittisen neitseyden leimaa. Perustuslaki ja vapaa sanomalehdistö käsitettiin Itävallassa saavuttamattomiksi asioiksi; näitten hyvien itävaltaisten uskolliset ja vaatimattomat toiveet tuskin menivät kauemmaksi kuin hallinnolliset uudistukset, maakuntain maapäivien oikeuksien laajentamiset, ulkomaisten kirjain ja sanomalehtien maahan-tuontioikeus ja vähemmän ankara sensuurilaitos.

Joka tapauksessa se seikka, että kävi yhä mahdottomammaksi estää kirjallisuuden kuljettamista ja levittämisyhteyttä Itävallan ja Saksan muun osan kanssa sekä muun maailman kanssa Saksan välityksellä, auttoi suuressa määrässä hallitusvastaisen yleisen mielipiteen muodostumista ja toi ainakin hiukan poliittistä tietoisuutta osan Itävallan väestön saavutettaviin. Niinpä vuoden 1847 lopulla joutui Itävalta, vaikkakin vähemmässä määrässä, sen poliittisen ja poliittis-uskonnollisen agitation valtaan, mikä silloin kaikkialla Saksassa vallitsi; ja vaikka sen edistyminen Itävallassa oli hiljaisempaa, löysi

se siitä huolimatta kylliksi vallankumouksellisia aineksia, joihin se vaikutti. Siellä oli talonpoika, maaorja tai feodaaliherran arentilainen, jonka ylimystön tai hallituksen kiskomistaakka oli maahan painanut; siellä oli tehdastyöläinen, jonka oli poliisin nuijan pakottamana työskenneltävä niillä ehdoilla, jotka tehtailija suvaitsi myöntää; sitte oli käsityöläissälli, jolta ammattikuntalait estivät kaiken mahdollisuuden päästä ammatissaan itsenäiseksi; sitte oli siellä kauppias, jonka esteenä joka askeleella liikkeessään olivat mielettömät kontrollisäädökset; tehtailija, joka oli alituisessa kamppailussa ammattikuntakiltojen kanssa, mitkä kateudella suojelivat etuoikeuksiaan, tai sitte ahneitten hänen asioihinsa tunkeutuvien virkamiesten kanssa; sitte oli koulumestari, oppinut, valistuneempi virkamiehistö, joka turhaan kamppaili tietämätöntä ja pöyhkeätä papistoa vastaan tai typerää ja komentavaa ylempäänsä vastaan. Lyhyesti sanoen siellä ei ollut ainoatakaan tyytyväistä luokkaa, sillä niitä pieniä myönnytyksiä, joita hallitus oli silloin tällöin pakotettu tekemään, ei se tehnyt omalla kustannuksellaan, koska sen rahasto ei sellaista myöten antanut, mutta korkean ylimystön ja papiston kustannuksella; ja mitä suurpankkiireihin ja arvopaperien omistajiin tuli, eivät viimeiset tapahtumat Italiassa, vastustuksen kasvaminen Unkarin valtiopäivillä ja epämieluisen tyytymättömyyden henki ja uudistuksien vaatiminen, mikä kaikkialla valtakunnassa ilmeni, olleet omiansa vahvistamaan niiden luottamusta Itävallan keisarikunnan eheyteen ja maksukykyisyyteen.

Niinpä siis Itävaltain oli kulkemassa hitaasti mutta varmasti suurta muutosta kohti, kunnes äkkiä Ranskassa tapahtui tapaus, mikä heti toi sen uh-

kaavan myrskyn ja osotti valheeksi vanhan Fransin väitteen, että rakennus kestäisi hänen ja Metternich'in elämänajan.

Lontoo, syyskuulla, 1851.

V

Wienin kapina

Marraskuun 12 p., 1851.

Helmikuun 24 päivänä, 1848, ajettiin Ludwig Filip pois Parisista ja Ranskan tasavalta julistettiin. Seuraavan maaliskuun 13 päivänä mursi Wienin väestö ruhtinas Metternich'in vallan ja saattoi hänet häpeällisesti pakenemaan ulos maasta. Maaliskuun 18 päivänä nousi Berlinin väestö aseisiin ja kahdeksantoista tuntia kestäneen ankaran taistelun jälkeen näki tyydytyksekseen kuninkaan antautuvan heidän käsiinsä. Samanaikaisia purkauksia, jotka olivat enemmän tai vähemmän väkivaltaisia luonteeltaan, mutta kaikki samalla menestyksellä, tapahtui Saksan pienempien valtioitten pääkaupungeissa. Jos Saksan kansa ei ole täydentänyt ensimmäistä vallankumousta, oli se ainakin kunnollisesti astunut vallankumoukselliselle uralleen.

Me emme voi tässä puuttua näitten eri kapinain tapahtumain yksityiskohtiin: Meidän on selitettävä vain niiden luonne ja se asema, minkä eri väestöluokat niihin nähden ottivat.

Wienin vallankumous voidaan sanoa melkein koko. väestön. yksimieliseksi. teoksi. . Porvaristo (pankkiireja ja pörssihuijareita lukuunottamatta), pikkukäsityöläisten luokka, työväestö, kaikki ne yhtenä joukkona nousivat heti kaikkien vihaamaa hallitusta vastaan, hallitusta, joka oli saanut vas-

taansa niin yleisen vihan, että se pieni aatelistosta ja rahaylimystöstä muodostunut vähemmistö, joka oli sitä kannattanut, oli painunut näkymättömäksi aivan ensi hyökkäyksellä. Keskiluokkia oli Metternich pitänyt siinä määrin poliittisessa tietämättömyydessä, että Parisista tulleet uutiset anarkian, sosialismin ja terrorin vallitsemisesta ja kapitalistien ja työläisluokan välisen luokkataistelun uhasta tuntuivat niistä vallan järjettömiltä. Poliittisessa viattomuudessaan eivät ne joko voineet nähdä niissä mitään järkeä tai sitte uskoivat niiden olevan Metternich'in pirullista keksintöä pelottaakseen heidät kuuliaisuuteen. Ne eivät sitäpaitsi olleet koskaan nähneet työläisten toimivan luokkana, tai puolustavan omia erikoisia luokkaetujaan. Niillä ei ollut omista kokemuksistaan mitään käsitystä minkään erimielisyyksien mahdollisuudesta, jotka työntyisivät niiden luokkien väliin, jotka olivat nyt niin sydämellisin sitein yhdistyneitä kukistaessaan kaikkien vihaaman hallituksen. Ne näkivät työväestön olevan heidän kanssaan samaa mieltä kaikissa kysymyksissä: perustuslaista, valamiesoikeudesta, painetun sanan vapaudesta jne. Niinpä olivat ne, ainakin maaliskuulla 1848, täydestä sydämestään ja mielestään liikkeessä mukana, ja tämä liike toiselta puolen heti muodosti ne (ainakin teoriassa) valtion vallitsevaksi luokaksi.

Mutta kaikkien vallankumouksien kohtalo on se, että eri luokkien unioni, mikä jossakin määrin aina on kaikkien vallankumouksien välttämätön ehto, ei voi kauan säilyä. Ei aikaakaan kun voitto yhteistä vihollista vastaan on saavutettu, kun voitajat jakautuvat keskenään eri leireihin ja kääntävät aseensa toisiaan vastaan. Tämä nopea ja kiihkeä luokkaristiriitojen kehitys se vanhassa ja monimut-

kaisessa yhteiskunnallisessa elimistössä tekee vallankumouksen sellaiseksi voimakkaaksi yhteiskunnallisen ja poliittisen edistyksen välineeksi; tämä jatkuva nopea uusien puolueitten esiin työntyminen, jotka seuraavat toinen toistaan vallassa, se näitten rajujen liikehtimisten aikana saattaa kansakunnan kulkemaan viidessä vuodessa pitemmän taipaleen kuin se olisi kulkenut vuosisadassa säännöllisissä oloissa.

Vallankumous Wienissä teki keskiluokan teoreettisesti vallitsevaksi luokaksi, se tahtoo sanoa: ne myönnytykset, mitkä hallitukselta siepattiin, olivat sitä laatua, että ne asianmukaisesti toteutettuina ja ajan oloon olisivat välttämättä turvanneet keskiluokan herruuden. Mutta käytännössä oli tämän luokan herruus kaukana vakiintumisestaan. On totta, että Kansalliskaartin perustamisella, mikä antoi aseet porvaristolle ja pikkuliikkeenharjoittajille, saavutti tämä luokka voimaa ja merkitystä; totta on, että "Turvallisuuskomitean" asettamisella, joka oli jonkullainen vastuunalaisuutta vailla oleva vallankumouksellinen hallitus, missä porvaristo oli vallitsevana, oli se päässyt vallan johtoon. Mutta samaan aikaan olivat työläisluokat myöskin osittain asestettuina. Ne yhdessä opiskelijanuorison kanssa kantoivat taistelun rasitukset mikäli taisteluja oli ollut. Ja ylioppilaat, noin 4,000, hyvin asestettuja ja paljoa paremmin kuria noudattavia kuin Kansalliskaarti, muodostivat ydinjoukot, vallankumouksellisten joukkojen todellisen voiman, eivätkä olleet millään tavalla halukkaat toimimaan pelkänä välineenä Turvallisuuskomitean käsissä. Vaikkapa ne tunnustivatkin sen ja olivat sen innokkaita kannattajiakin, muodostivat ne kuitenkin jonkullaisen itsenäisen ja jokseenkin rajun järjestön,

pitäen neuvottelujaan yliopiston juhlasalissa, muodostaen väliaseman porvariston ja työväenluokkain välillä, estäen alituisella agitatiollaan asioitten palautumasta vanhaan jokapäiväiseen rauhalliseen uomaansa ja sangen usein pakottivat Turvallisuuskomitean hyväksymään päätöksensä. Toiselta puolen olivat työmiehet melkein kokonaan joutuneet työttömyyteen ja oli niille annettava yleisiä töitä valtion kustannuksella. Raha tähän tarkotukseen oli tietenkin otettava veronmaksajain kukkarosta eli Wienin kaupungin rahastosta. Kaikki tämä ei voinut olla käymättä Wienin liikkeenharjottajille epämieluisaksi. Kaupungin tuotanto, joka oli perustettu suuren maan rikkaitten ylimyshovien kulutuksen varaan, joutui luonnollisesti vallankumouksen takia kokonaan seisaustilaan ylimystön paon takia; kauppa oli pysähtynyt ja ylioppilaitten ja työväestön ylläpitämä jatkuva agitatio ja kiihtymys-tila ei varmastikaan ollut se keino, jolla "luottamus palautetaan", kuten fraasi kuului. Niinpä jossakin määrässä kylmyyttä sangen pian ilmeni yhdeltä puolen keskiluokkain ja toiselta puolen rajujen ylioppilaitten ja työväestön välille. Ja jos tämä kylmyys ei pitkään aikaan kehittynyt avoimeksi vihollisuudeksi, johtui se siitä, että ministeristö ja varsinkin hovi malttamattomassa vanhan asiain-tilan palauttamishalussaan alituisesti antoi syytä epäluuloille ja vallankumouksellisempain aineksien rajummalle toiminnalle, ja alinomaa nosti keskiluokkainkin silmien eteen vanhan metternichiläisen despotismin aaveen. Niinpä toukokuun 15 päivänä ja taas 16 päivänä oli uusia Wienin kaikkien luokkien nousuja sen takia, että hallitus oli yrittänyt hyökätä tai kaivaa maaperää vasta voitettujen uusien vapauksien alta pois, ja kummassakin tapauksessa

liitto kansalliskaartin tai aseistetun keskiluokan, ylioppilaitten ja työmiesten välillä lujittui joksikin ajaksi.

Muut väestöluokat, ylimystö ja rahaherrat olivat kadonneet näyttämöltä ja talonpoikaisto oli kii-reessä toimessa kaikkialla poistamassa feodalismin viimeisimpiäkin jätteitä. Kiitos Italian sodalle ja sille urakalle, minkä Wieni ja Unkari olivat antaneet, jäivät talonpojat täyteen vapauteensa ja onnistuivat vapaustyössään Itävallassa paremmin kuin missään muussa osassa Saksaa. Itävallan maapäivien oli sangen pian sen jälkeen vain vahvistettava nämä toimenpiteet, jotka talonpoikaisto oli jo asiallisesti toimeenpannut, ja mitä tahansa ruhtinas Schwarzenbergin hallitus kykenikin entiselleen palauttamaan, ei sillä koskaan tullut olemaan voimaa enää palauttaa talonpoikaiston feodaaliorjuutta. Ja jos Itävalta tällä hetkellä on jälleen suhteellisen rauhallinen, jopa voimakaskin, on se sitä pääasiallisesti siitä syystä, että sen väestön suuri enemmistö, talonpojat, todella hyötyivät vallankumouksessa, ja siitä syystä, että mitä vastaan uudelleen palautettu hallitus onkin hyökännyt, koskemattomina kuitenkin vielä ovat ne kouraaantuntuvat todelliset edut, jotka talonpoikaisto itselleen vallotti.

Lontoo, lokakuulla, 1851.

VI

Berlinin kapina

Marraskuun 28 p., 1851.

Toinen vallankumouksellisen toiminnan keskus oli Berliini. Ja siitä, mitä edellisissä tämän lehden numeroissa on sauottu, voidaan arvata, että Berlinissä tällä toiminnalla ei ollut lähimainkaan sitä melkein kaikkien luokkien yksimielistä kannatusta kuin oli Wienissä. Preussissa oli porvaristo jo ollut hallituksen kanssa todellisissa taisteluissa; "Yhdistyneillä maapäivillä" oli siitä ollut suhteitten särkyminen seurauksena; porvarillinen vallankumous oli uhkaamassa ja tämä vallankumous olisi voinut olla ensimmäisessä purkautumisessaan aivan yhtä yksimielinen kuin Wienissäkin, ellei olisi ollut Parisin helmikuun vallankumousta. Tämä tapaus yht'äkkiä työnsi eteenpäin kaikkea, samalla kun se oli suoritettu aivan erilaisen lipun johdolla kuin millä preussilainen porvaristo oli varustautunut hallitustaan uhkaamaan. Helmikuun vallankumous oli Ranskassa juuri kukistanut sellaisen hallituksen, jommoisen preussilainen porvaristo aikoi muodostaa omaan maahansa. Helmikuun vallankumous julistautui työväenluokkien vallankumoukseksi keskiluokkia vastaan; se julisti keskiluokan hallituksen kukistumista ja työmiehen vapautusta. Preussin porvaristollahan oli hiljattain ollut aivan kyläksi työväenluokan agitatiota omassa maassaan.

Sen jälkeen kuin Schlesian kapinan ensimmäiset kauhut olivat menneet, olivat ne jo yrittäneet kääntää tätä agitatiota omaksi edukseenkin; mutta aina oli heissä säilynyt vallankumouksellisen sosialismin ja kommunismin terveellinen kauhu; ja siksipä nähdessään Parisin hallituksen johdossa miehiä, joita he pitivät omaisuuden, järjestyksen, uskonnon, perheen ja muitten nykyaikaisen porvariston *penaattien*, kotijumalain, vaarallisimpina vihollisina havaitsivat he heti oman vallankumouksellisen intonsa huomattavassa määrässä jäähtyneen. Ne tiesivät, että hetkeä on käytettävä hyväkseen ja että ilman työväenjoukkojen apua he joutuisivat tappiolle — ja kuitenkin heidän rohkeutensa petti. Niinpä asettuivat ne hallituksen puolelle ensimmäisissä osittaisissa ja paikallisissa purkauksissa, ne koettivat pitää rauhallisena Berlinin väestöä, joka viiden päivän kuluessa kokoontui kuninkaallisen palatsin eteen keskustelemaan päivän uutisista ja vaatimaan muutoksia hallituksessa; ja kun viimein, tietojen tultua Metternich'in kukistumisesta, kuningas teki joitakin pieniä myönnytyksiä, piti porvaristo vallankumouksen täyttyneenä ja meni kiittämään hänen majesteettiaan siitä, että se oli täyttänyt kansansa toiveet. Mutta sitte seurasi sotilaallinen hyökkäys joukkojen päälle, katusulut, taistelu ja kuninkaallisten tappio. Se muutti kaiken. Juuri ne työväenluokat, joita porvaristo aikoi pitää taka-alalla, olivat tunkeutuneet esiin, taistelleet ja voittaneet ja tulivat yht'äkkiä tuntemaan voimansa. Rajotukset äänioikeudessa, painovapaudessa, oikeudessa istua valamiehistössä, kokoontumisvapaudessa — rajotukset, mitkä olisivat olleet sangen hyväksyttäviä porvaristolle, koska ne olisivat koskeneet vain niiden alapuolella olevia luokkia — eivät nyt enää olleet

mahdollisia. Parisin "anarkia"-näytelmien uusiutumisten vaara oli uhkaava. Tämän vaaran edessä kaikki entiset erimielisyydet katosivat. Voittoisaa työmiestä vastaan, vaikkei hän vielä ollut ilmaissut mitään erikoisia vaatimuksia itsensä puolesta, yhdistyivät monivuotiset ystävät ja viholliset ja porvariston ja kukistuneen järjestelmän kannattajain liitto solmittiin juuri Berlinin katusuluilla. Välttämättömiä myönnytyksiä, mutta ei yhtään enempää, oli tehtävä, yhdistyneitten maapäivien opposition johtajain ministeristö oli muodostettava, ja vastapalkkioksi palveluksistaan kruunun pelastamiseksi oli se saava vanhan hallituksen kaikkien tukien feodaaliylimystön, byrokratian ja armeijan kannatuksen. Nämä olivat ne ehdot, joilla herrat Camphausen ja Hanseemann ryhtyivät muodostamaan ministeristöä.

Niin suurta pelkoa osottivat uudet ministerit kiihtyneihin väestöjoukkoihin nähden, että heidän silmissään jokainen keino oli hyvä, jos se vain pyrki vahvistamaan arvovallan järkkyneitä perustuksia. He, poloiset petetyt kurjat, ajattelivat, että vanhan järjestelmän jokainen palautumisen vaara oli poistunut, ja siksi käyttivät ne koko vanhaa valtiokoneistoa "järjestyksen" palauttamistarkotukseen. Ei ainoatakaan byrokraattia tai upseeria erotettu; ei pienintäkään muutosta tehty vanhassa byrokraattisessa hallitusjärjestelmässä. Nämä jalot perustuslailliset ja vastuunalaiset ministerit vielä palauttivat virkoihinsa ne alemmat virkamiehet, jotka kansa vallankumouksellisen innostuksen ensitulisuudessa oli ajanut tiehensä entisten sietämättömiin byrokraattisten tekojensa takia. Preussissa ei ollut mikään muuttunut — ainoastaan ministerit; eri osastoissa oleviin ministeristövirkamiehiinkään

ei kajottu, ja kaikkia niitä perustuslaillisia viran-kärkkyjiä, jotka olivat muodostaneet vasta asemil-leen kohotettujen uusien hallitsijoiden kuoron, ja jotka olivat odottaneet saavansa osansa vallasta ja viroista, käskettiin odottamaan siksi kuin olojen vakiintuminen sallii tehdä muutoksia byrokratian henkilökunnassa, minkä tekeminen nyt vielä ei ollut ilman vaaraa.

Kuningas, joka maaliskuun 18 päivän kapinan jälkeen mitä suurimmassa määrässä oli allapäin, huomasi sangen pian, että hän oli aivan yhtä vält-tämätön näille "liberaalisille" ministereille kuin nekin olivat hänelle. Kapina oli säästänyt valta-istuimen; valtaistuini oli viimeinen olemassaoleva este "anarkialle". Liberaaliselle keskiluokalle ja sen johtajille, jotka nyt olivat ministeristössä, oli täysin etujen mukaista pysytellä oivallisissa suhteissa kruu-nun kanssa. Kuningas ja se taantumuksellinen seu-rue, joka häntä ympäröi, ei ollut hidas tätä huo-maamaan ja käyttämään tilannetta hyväkseen kahli-takseen ministeristön marssia niissä pienissäkin uudistuksissa joita aika-ajoin suunniteltiin.

Ministeristön ensimmäisenä huolena oli jonkul-laisen laillisen ulkomuodon antaminen nykyisille rajuille muutoksille. Kaikesta yleisestä vastustuk-sesta huolimatta kutsuttiin yhdistyneet maapäivät koolle äänestämään kansan laillisena perustuslail-lisena laitoksena uudesta vaalilaista eduskunnan vaaleja varten, minkä eduskunnan tuli sopia kruunun kanssa uudesta perustuslaista. Vaalien tuli olla välilliset, jossa äänestäjäjoukot valitsevat joukon valitsijoita ja nämä taas valitsevat edustajan. Kai-kesta vastustuksesta huolimatta tämä kaksinkertai-nen vaalitapa läpäsi. Yhdistyneiltä maapäiviltä pyy-dettiin sitte 25,000,000 dollarin lainaa. Kansanpuo-

lue vastusti sitä, mutta se hyväksyttiin samalla tavalla.

Nämä ministeristön teot antoivat mitä nopeinta vauhtia kansanpuolueen, tai kuten se nimitti nyt itseään demokraattisen puolueen kehitykselle. Tämä puolue, jonka johdossa oli pikkuliikemiesten luokka ja joka yhdisti lippunsa alle vallankumouksen alkaessa työväestön suuren enemmistön, vaati suoranaista ja yleistä äänioikeutta, samallaista kuin oli saatu aikaan Ranskassa, yksikamarista eduskuntaa ja täydellistä ja avointa maaliskuun 18 p:n vallankumouksen tunnustamista hallitusjärjestelmän perustaksi. Maltillisempi osa olisi ollut tyydytetty "demokratisoituun" monarkiaan, edistysmielisemmät vaativat lopullista tasavallan perustamista. Kumpikin ryhmä myöntyi tunnustamaan Saksan kansalliskokouksen Frankfurtissa maan korkeimmaksi auktoriteetiksi, kun taas perustuslailliset ja taantumukselliset olivat tuntevinaan suurta kauhua tämän laitoksen suvereniteetistä, minkä ne vakuuttivat pitävänsä äärimmäisimmän vallankumouksellisena.

Vallankumous oli särkenyt työväenluokan itseenäisen liikkeen joksikin ajaksi. Liikkeen välittömät tarpeet ja olosuhteet olivat sellaiset, etteivät ne sallineet mitään köyhälistöpuolueen erikoisvaatimuksia etualalle tuoda. Ja tosiaankin, niin kauan kun maaperä ei ollut puhdistettu työmiesten itseenäiselle toiminnalle, niin kauan kun suoranainen ja yleinen äänioikeus ei ollut vielä saavutettu, niin kauan kun kolmekymmentäkuusi suurempaa ja pienempää valtiota yhä pirstoivat Saksan lukematomiin palasiin, mitäpä muuta köyhälistöpuolue voi tehdä kuin seurata ja pitää silmällä, — sille ylen tärkeitä — Parisin liikettä ja taistella yhdessä pik-

kuliikemiesten kanssa niiden oikeuksien saamiseksi, jotka sallivat niiden jälkeenpäin taistella omia taistelujaan?

Oli olemassa vain kolme kohtaa silloin, missä köyhälistöpuolue poliittisessa toiminnassaan oleellisesti erosi pikkuliikemiesten luokasta, tai puolueesta, jota oikein kylläkin nimitettiin demokraattiseksi puolueeksi; ensiksi suhtautumalla eri tavalla ranskalaiseen liikkeeseen, jota vastaan demokraatit hyökkäsivät ja köyhälistön vallankumoukselliset puolustivat, nimittäin äärimäistä puoluetta Parisissa; toiseksi julistamalla yhtenäisen ja jakamattoman Saksan tasavallan perustamisen välttämättömyyttä, kun taas äärimäisimmätkin demokraattien keskuudessa uskalsivat vain suunnata katseensa liittotasavaltaa kohti; ja kolmanneksi osottamalla jokaisessa tilaisuudessa sitä vallankumouksellista rohkeutta ja toimintavalmiutta, jota jokaiselta puolueelta, jota johtavat ja joka muodostuu pääasiallisesti pikkuliikemiehistä, aina puuttuu.

Köyhälistöpuolueen tai todellisesti vallankumouksellisen puolueen onnistui vain sangen hiljalleen vetää työväestön joukkoja pois demokraattien vaikutuspiiristä, joitten jälkijoukon ne olivat vallankumouksen alussa muodostaneet. Mutta demokraattien johtajain horjuvaisuus, heikkous ja pelkuruus piti huolen lopusta aikanaan, ja nyt voidaan sanoa viime vuosien kuohunnasta pääasiallisina tuloksina olevan sen, että missä tahansa työväenluokka on keskittynyt jotenkintaan huomattavina joukkoina, ovat ne kokonaan vapautuneet siitä demokraattisesta vaikutuksesta, mikä johti ne erehdysten ja onnettomuuksien päättömiin sarjoihin vuosien 1848 ja 1849 kuluessa. Mutta parasta on ettemme ennustele. Näitten kahden vuoden tapahtumat tule-

vat antamaan meille kyllin tilaisuuksia nähdä nämä demokraattiset herrat työssä.

Preussin talonpoikaisto, samoin kuin Itävallankin, feodalismiin painamana kokonaisuudessaan, vaikka ei niin ankarasti täällä, oli hyötynyt vallankumouksesta vapauttamalla itsensä, mutta vähemmällä tarmolla, heti kaikista feodaalisista kahleista. Mutta täällä, ennen kerrotuista syistä, kääntyivät keskiluokat heti heitä vastaan, vanhinta, välttämättömintä liittolaistaan vastaan. Demokraatit, jotka olivat yhtä pelästyneitä kuin porvaritkin niin sanottujen yksityisomaisuuden kimppeun hyökkäämisien takia, olivat samalla tavalla antamatta tukeaan niille; ja niinpä kolmen kuukauden vapauden jälkeen ja veristen taistelujen ja varsinkin Schlesiassa toimeenpantujen sotilaallisten teloitusten jälkeen palauttivat feodalismiin jälleen ne kädet, jotka vielä äsken olivat feodalismiin vastustajia — porvariston kädet. Ei ole olemassa kirotumpaa tosiasiaa heitä vastaan kuin on tämä. Sellaista kavallusta parasta liittolaistaan, ja itseään, vastaan ei koskaan ole tehnyt mikään puolue historiassa, ja mitä nöyryyksiä ja rangaistuksia tämän keskiluokan puolueen osana saattaa ollakin, on se tällä yhdellä teolla ansainnutkin kaiken sen.

Lokakuulla, 1851.

VII

Frankfurtin kansalliskokous

Helmikuun 27 p., 1852.

Lukijaimme muistissa mahdollisesti on se, että tämän lehden numeroissa kuudessa edellisessä artikkelissa me seurasimme Saksan vallankumouksellista liikettä niihin kahteen suureen kansanjoukkojen voittoon asti, jotka tapahtuivat maaliskuun 13 p:nä Wienissä ja maaliskuun 18 p:nä Berlinissä. Me näimme niin Itävallassa kuin Preussissakin perustuslaillisten hallituksien muodostamisen ja liberaalisten tai keskiluokkain periaatteiden julistamisen kaiken tulevaisuuden politiikan johtaviksi ohjeiksi. Ja ainoa ero, mikä näitten kahden suuren toimintakeskuksen välillä oli, oli se, että Preussissa liberaalinen porvaristo, kahden varakkaan kauppiaan persoonissa, herrojen Camphausenin ja Hansemannin, kaappasi välittömästi vallanohjat käsiinsä, kun taas Itävallassa, missä porvaristo oli poliittisesti paljo vähemmän oppinut, liberaalinen byrokratia astui virkoihin ja oli sen määrä hoitaa niitä sen porvariston hyväksi. Me olemme edelleen nähneet kuinka ne puolueet ja yhteiskuntaluokat, jotka olivat tähän asti yhtyneinä vastustaessaan vanhaa hallitusta, jakautuivat keskenään voiton jälkeen tai jo taistelun kestäessäkin; ja kuinka tämä sama liberaalinen porvaristo, joka yksin voitosta hyötyi, heti kääntyi äskeistä liittolaistaan vastaan, asettuen vihamieli-

selle kannalle jokaista edistyneemmän luontoista luokkaa tai puoluetta vastaan ja teki liiton voitettujen feodaalisten ja byrokraattisten etujen kanssa. Ilmeinen tosiasia oli jo vallankumousnäytelmän alusta alkaen, että liberaalinen porvaristo ei voisi pitää puoltaan voitettuja, mutta ei tuhottuja feodaalisia ja byrokraattisia puolueita vastaan paitsi nojautumalla kansanomaisempain ja edistyneempain puolueitten apuun; ja samoin tarvitsi se näitten edistyneempain joukkojen hyökyä vastaan feodalliaateliston ja byrokratian apua. Niinpä oli kyllin selvää, että porvaristo Itävallassa ja Preussissa ei omannut kyllin voimaa pitääkseen valtaansa yllä ja sovelluttaakseen maan laitoksia tarpeittensa ja aatteidensa mukaisiksi. Liberaaliporvariston ministeristö oli vain pysähdyspaikka, josta, sen mukaan kuinka olosuhteet kääntyisivätkin, maan olisi joko mentävä eteenpäin kehittyneemmälle yhtenäisen tasavaltalaisuuden asteelle tai sitte palattava jälleen vanhaan klerikaalis-feodaaliseen ja byrokraattiseen hallitukseen. Kaikessa tapauksessa se todellinen, ratkaiseva taistelu oli vasta tuleva; maaliskuun tapaukset olivat vain taistelun alkua.

Itävallan ja Preussin ollessa Saksan kaksi hallitsevaa valtiota, olisi jokainen ratkaiseva vallankumouksellinen voitto Wienissä tai Berlinissä merkinnyt ratkaisua koko Saksalle. Ja niin pitkälle kuin asiat menivät, ratkaisivat 1848 maaliskuun tapaukset näissä kahdessa kaupungissa saksalaisten asiain kulun. Tarpeetonta olisi siis kiinnittää huomiota niihin liikehtimisiin, joita tapahtui pinemmissä valtioissa; ja me voisimmekin kiinnittää huomionne yksinomaan Itävallan ja Preussin asioihin, ellei näitten pikkuvaltioitten olemassaolo olisi nostattanut sitä laitosta, joka jo pelkällä olemassaolol-

laan muodosti silmiinpistävimmän todistuksen Saksan tilanteen epänormaalisuudesta ja äskeisen valankumouksen epätäydellisyydestä; laitosta niin epänormaalista, juuri asemansa puolesta niin hassunkurista ja kuitenkin omaa tärkeyttä niin täynnä olevaa, että historia ei todennäköisesti koskaan sille vertaista synnytä. Tämä laitos oli niin sanottu *Saksan kansalliskokous* Frankfurt am Mainissa.

Wienin ja Berlinin kansanjoukkojen voittojen jälkeen oli luonnollista, että tulisi olla edustava kokous koko Saksalle. Tämä laitos siis valittiin ja kokoontui se Frankfurtissa vanhain liittomaapäiväin ohella. Kansa odotti kansalliskokouksen selvittävän jokaisen kiistakysymyksen ja toimivan korkeimpana lakialaativana valtana koko Saksalaiselle Liittovallalle. Mutta samaan aikaan maapäiväin taholta, joka oli sen kokoonkutsunut, ei oltu millään tavalla määritelty sen tehtäviä. Kukaan ei tiennyt oliko sen julistuksilla lain voima tai tulisiko ne alistaa maapäiväin tai yksityisten hallitusten hyväksyttäviksi. Jos kansalliskokous tässä hämmennyksessä olisi omannut vähänkin tarmoa, olisi sen pitänyt hajottaa maapäivät ja lähettää sen jäsenet koteihinsa — sillä ei mikään laitos ollut vastenmielisempi Saksassa — ja asettaa sen tilalle omien jäsentensä keskuudesta valittu liittohallitus. Sen olisi pitänyt julistaa itsensä Saksan kansa tahdon ainoaksi lailliseksi suvereeniseksi ilmaukseksi ja saada siten jokaiselle päätökselleen lainvoiman. Sen olisi ennenkaikkea pitänyt hankkia itselleen järjestetty asevoima maassa, riittävän suuri kukistamaan kaiken vastustuksen hallituksien taholta. Ja kaikki tämä oli helppoa, sangen helppoa, valankumouksen aikaisemmassa vaiheessa. Mutta tämä olisi ollut liiaksi odotettua kansalliskokoukselta,

jonka enemmistö muodostui liberaalisista asianajajista ja *doktrinääreistä*, professoreista, laitokselta, joka oli olevinaan juuri saksalaisen älyn ja tieteen parhaimman, oleellisimman osan ruumistuma, mutta joka ei kuitenkaan todellisuudessa ollut muuta kuin vanhain ja kuluneitten poliittisten näyttelijäin näyttämö, jossa ne, koko Saksan silmäin edessä, vasten tahtoaan esittivät hassunkurisuuttaan ja voimattomuuttaan niin hyvin ajatuksissa kuin töissä. Tämä vanhain akkain kokous pelkäsi ensimmäisestä olemassaolonsa päivästä asti paljon enemmän pienintäkin kansan liikehtimistä kuin kaikkien saksalaisten hallituksien taantumuksellisia vehkeilyjä yhteensä. Se pohti asioita maapäiväin katsannon alaisena, tai oikeastaan se melkein kerjäsi maapäiväin hyväksymistä päätöksilleen, sillä tämän inhoittavan laitoksen julistettaviksi piti kansalliskokouksen ensimmäisten päätösten tulla. Sen sijaan että se olisi vaatinut omaa suvereenistä oikeuttaan, vältteli se huolellisesti ottamasta käsiteltäväksi mitään sellaista vaarallista kysymystä. Sen sijaan että se olisi hankkinut suojakseen voimaa, siirtyi se yksinkertaisesti päiväjärjestykseen hallituksien väkivaltaisista loukauksista huolimatta. Maintz oli juuri sen silmien edessä asetettu piiritystilaan ja väestö riisuttu aseista, mutta se ei kiihottanut kansalliskokousta. Myöhemmin valitsi se Itävallan arkkiherttua Juhanan Saksan valtionhoitajaksi. Mutta arkkiherttua Juhana asetettiin uuteen virkaansa vasta sen jälkeen kun oli saatu myöntymys kaikilta hallituksilta, eikä häntä asettanut virkaan kansalliskokous, mutta maapäivät. Ja mitä tuli kansalliskokouksen päätöksiä lailliseen voimaan, sitä eivät suuremmat hallitukset koskaan tunnustaneet, eikä kansalliskokous itse sitä voimaan pakottanut.

Siksipä jäi se asia ratkasematta. Siinä oli meillä ihmeellinen näyte kansalliskokouksesta, joka oli olevinaan suuren suvereenisen kansakunnan ainoa laillinen edustaja, eikä kuitenkaan koskaan omannut tahtoa eikä voimaa saada vaatimuksiaan tunnustetuiksi. Tämän laitoksen keskustelut ja väittelyt, joilla ei ollut mitään käytännöllistä tulosta ja joilla ei ollut edes mitään teoreettista arvoa, eivät saaneet aikaan mitään muuta kuin filosooften ja juridisten koulujen jokapäiväisimpiä, tavallisimpia ja aikansa eläneitä asioita. Jokainen lause, joka lausuttiin tai oikeammin änkytettiin julki siinä kokouksessa, oli ollut painettuna tuhansia kertoja ja tuhansia kertoja paremmin kauan sitte.

Niinpä siis uutena Saksan keskuhallituksena esiintyvä laitos jätti kaikki asiat sellaisiksi kuin se oli ne käsiinsä saanut. Kaukana siitä, että se olisi toteuttanut sen niin kauan vaaditun Saksan yhdistämisen, se ei edes karkottanut vähäpätöisintäkään sitä hallitsevista ruhtinaista; se ei lähentänyt lähemmäksi toisiaan sen eri maakuntia; se ei ryhtynyt ainoaankaan toimenpiteeseen särkeäkseen niitä tullirajoja, jotka erottivat Hannoverin Preussista ja Preussin Itävallasta; se ei tehnyt pienintäkään yritystä poistaakseen kiusallisia maksuja, jotka kaikkialla Preussissa vaikeuttivat jokilaivaliikettä. Mutta mitä vähemmän tämä kansalliskokous teki, sitä enemmän se kerskaili. Se loi saksalaisen laivaston — paperilla; se valtasi Puolan ja Schleswigin; se salli Saksalaisen Itävallan käydä sotaa Italiaa vastaan ja kuitenkin kielsi italialaiset seuraamasta itävaltalaisia niiden peräytyessä turvallisesti Saksaan; se hihkasi eläköönhuutoja Ranskan tasavallalle ja se otti vastaan Unkarin lähettäilät, joilla kotiin

mentyään oli Saksasta paljo sekavammat käsitykset kuin sinne tullessaan.

Tämä kansalliskokous oli ollut vallankumouksen alkaessa kaikkien Saksan hallitusten pelättimenä. Ne olivat odottaneet sen taholta sangen diktatuurista ja vallankumouksellista toimintaa — juuri sen epämääräisyyden takia, johon se oli nähnyt välttämättömäksi jättää kykynsä ja pätevyytensä. Nämä hallitukset siis järjestivät monipuolisen juonittelujärjestelmän heikentääkseen tämän pelätyn laitoksen vaikutusvaltaa; mutta niillä osotautui olevan enemmän onnea kuin älyä, sillä tämä kansalliskokous suoritti hallitusten työn paremmin kuin ne itse olisivat voineet tehdä. Näitten juonittelujen tärkeimpänä piirteenä oli paikallisten lainlaadintalaitosten koollekutsuminen ja niinpä siis eivät vain pienemmät valtiot kutsuneet koolle lainlaadintalaitoksiaan, mutta Preussi ja Itävalta myöskin kutsuivat kokoon eduskuntansa. Niissä, kuten Frankfurtin edustajahuoneessakin oli vapaamielisellä keskiluokalla tai sen liittolaisilla, vapaamielisillä asianajajilla ja virkamiehillä enemmistö ja se käänne, minkä asiat niissä kussakin saivat, oli lähes samallinen. Ainoa ero oli siinä, että Saksan kansalliskokous oli kuvitellun maan parlamentti, sillä se oli kieltäytynyt siitä tehtävästä, mikä kaikesta huolimatta oli sen oman olemassaolon ensimmäinen ehto, nimittäin muodostamasta yhdistynyttä Saksaa; sekä siinä, että se pohti oman luomansa mielikuvituksellisen hallituksen mielikuvituksellisia ja ei koskaan toteutettavia toimenpiteitä ja että se hyväksyi mielikuvituksellisia päätöslauselmia, joista ei kukaan välittänyt. Itävallan ja Preussin eduskunnat olivat kuitenkin todellisia parlamentteja,

jotka kukistivat ja loivat todellisia ministeristöjä ja pakottivat, ainakin jonkun aikaa, ruhtinaat, joitten kanssa ne ottelivat, noudattamaan päätöksiään. Ne kin olivat pelkurimaisia ja puuttui niiltäkin laajempaa vallankumouksellista käsityskantaa; nekin pettivät kansaa ja palauttivat vallan feodaalisen, byrokraattisen ja sotilaallisen despotismin käsiin. Mutta ne olivat ainakin pakotettuja käsittelemään välittömän tarpeen käytännöllisiä kysymyksiä ja elämään tämän maan kamaralla muitten ihmisten keralla, kun taas Frankfurtn humbuukimestarit eivät olleet koskaan sen onnellisempia kuin silloin, kun he saivat vaeltaa "ilmavissa unelmien valtakunnissa", *im Luftreich des Traums*. Siksipä Berlinin ja Wienin eduskunnat muodostavat tärkeän osan Saksan vallankumouksen historiassa, kun taas Frankfurtn houkkiojoukon öiset touhut herättävät vain kirjallisuus- ja muinaisesineitten kokoilijan mielenkiintoa.

Tuntiessaan syvästi välttämättömyyden vapautua niistä haitallisista alueellisista rajoista, jotka pirstoivat ja hävittivät kansakunnan yhtenäisen voiman, odotti Saksan kansa jonkun aikaa näkevänsä Frankfurtn kansalliskokouksessa uuden ajan alun. Mutta tämän nokkaviisaan joukon lapsellinen käyttäytyminen pian päästi kansan kansallisen innostuksen lumostaan. Ne häpeälliset menettelyt, jotka tapahtuivat Malmön aselevon yhteydessä (syyskuulla, 1848) saattoivat yleisen suuttumuksen nousemaan tätä laitosta vastaan, jonka se oli toivonut tulevan antamaan kansakunnalle oikean toimintalan, ja joka sen sijaan joutui vertojavettämättömän pelkuruuden valtaan ja vain palautti entiseen lujuu-

teensa ne perustukset, joille nykyinen vastavallan-
kumouksellinen järjestelmä on rakennettu.

Lontoo, tammikuulla, 1852.

VIII

Puolalaiset, tshekit ja saksalaiset

Maaliskuun 5 p., 1852.

Siitä mitä edellä olleissa artikkeleissa on sanottu, käy ilmeiseksi, että ellei maaliskuun 1848 vallankumousta seuraisi uusi vallankumous, palaisivat asiat Saksassa kiertämättä samalle kannalle kuin ne olivat ennen tätä tapausta. Mutta sellainen on sen historiallisen aineen monimutkainen luonne, johon me koetamme saada jotakin valaistusta, että seuraavia tapahtumia ei voida selvästi ymmärtää ottamatta huomioon seikkoja, joita voidaan nimittää Saksan vallankumouksen ulkomaisiksi suhteiksi. Ja nämä ulkomaiset suhteet olivat yhtä sekavaluontoisia kuin kotimaisetkin asiat.

Saksan koko itäinen puolikas, aina Elbe- ja Saalejokeen ja Böhmin Metsään asti, on, kuten on hyvin tunnettua, uudelleen vallotettu viimeisen tuhannen vuoden kuluessa slaavilaista alkuperää olevilta maahan tunkeutujilta. Suurin osa näistä alueista on saksalaistutettu joitakin vuosisatoja sitte kaikkien slaavilaisten kansallisuuksien ja kielen täydelliseen hävittämiseen saakka. Ja jos me jätämme huomioonottamatta jotkut kokonaan eristetyt jätteet, joitten lukumäärä kohoo vähempään kuin sataantuhanteen henkilöön (kassubialaiset Pommerissa, wendit

Lausitzissä ⁶⁾, ovat niiden asukkaat kaikissa pyrki-myksissään saksalaisia. Mutta toisin on asia pitkin koko muinaisen Puolan rajaa ja maissa, missä puhutaan tshekkien kieltä, Böömissä ja Määrissä. Siellä nämä kaksi kansallisuutta ovat sekaantuneet toisiinsa jokaisella alueella, kaupunkien ollessa enemmän tai vähemmän saksalaisia, kun taas slaavilainen aines on vallalla maaseutujen kylissä, missä se kuitenkin on myöskin vähitellen hajautunut ja saksalaisen vaikutuksen alituisen etenemisen takalalle työntämä.

Tämän asiaintilan syynä on tämä: Aina Kaarle Suuren ajoista asti ovat saksalaiset suunnanneet itsepintaisimmat ja sitkeimmät ponnistelunsa valloittaakseen, asuttaakseen tai ainakin sivistääkseen Itä-Europaa. Feodaaliaateliston vallotukset Elbe- ja Oder-joen välillä ja sotilaallisten ritarikuntain feodaalisiirtolat Preusissa ja Liivinmaalla laskivat vain perustuksen vielä laajemmalle ja tehokkaammalle saksalaistuttamisjärjestelmälle, jonka suorittivat kauppa- ja käsityökeskiluokat, jotka Saksassa, samoin kuin muuallakin Länsi-Europassa nousivat viidennentoista vuosisadan jälkeen yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikutusvaltaan. Slaavilaiset, ja varsinkin läntiset slaavilaiset (puolalaiset ja tshekit), ovat oleellisesti maanviljelyskansaa; kauppa ja teollisuus ei koskaan ollut suuresti niiden suosiossa. Seuraus siitä oli se, että väestön kasvaessa ja kaupunkien syntyessä näillä alueilla, joutui kaikkien teollisuustuotteiden tuottaminen saksalaisten siirtolaisten käsiin ja näitten tavarain vaihtaminen maanviljelystuotteisiin tuli yksinomaan juutalaisten

6) Lausitz, muinainen Saksan alue, Böömin pohjoispuolella, johon se alunperin kokonaan kuului. Myöhemmin kuului se Saksiin ja vielä myöhemmin, 1815, jaettiin se Saksin ja Preussin kesken.

monopooliksi, jotka, jos ne mihinkään kansallisuuteen kuuluvat, ovat näissä maissa pikemmin saksalaisia kuin slaavilaisia. Näin on ollut asian laita, vaikkakin pienemmässä määrässä, kaikkialla itäisessä Europassa. Käsityöläinen, pikkukauppias, pikkutehtailija, on saksalainen tähän päivään asti Pietarissa ⁷⁾, Pestissä, Jassyssa ja Konstantinopolissakin. Mutta taas rahanlainaaja, se publikaani ja kauppias — sangen tärkeä henkilö näissä harvaan asutuissa maissa — on sangen yleisesti juutalainen, jonka äidinkieli on hirveästi turmeltua saksaa. Saksalaisen aineksen merkitys slaavilaisissa rajaseuduissa, joka siten kohosi kaupunkien kasvamisen, kaupan ja teollisuuden keralla, lisääntyi entisestään kun havaittiin välttämättömäksi tuottaa miltei jokainen henkisen kulttuurin aines Saksasta; saksalaisen kauppiaan ja käsityöläisen jälkeen tuli saksalainen pappi, saksalainen koulumestari, saksalainen oppinut ja asettautui slaavilaiselle maaperälle. Ja lopuksi valloitusarmeijan rautainen tunkeutuminen tai ovela, huolellisesti harkittu diplomaattinen ote ei ainoastaan seurannut, mutta usein kulki yhteiskunnallisen kehityksen aikaansaaman, kansallisuuksia hävittävän, hitaan mutta varman kulun edellä. Niinpä suuret osat läntistä Preussia ja Posenia oli saksalaisituttu Puolan ensimmäisen jaon jälkeen myymällä ja lahjottamalla valtion tiluksia saksalaisille maanviljelijöille ja myöntämällä saksalaisille kapitalisteille etuja tehdasloitekseen perustamiseksi ym. niiden lähitienoilla ja myöskin, sangen usein, yletömän despoottisilla toimenpiteillä maan puolalaisia asukkaita kohtaan.

Tällä tavalla muutti viimeisen seitsemänkym-

7) Nykyään Leningrad. — Suoment.

menen vuoden aika kokonaan saksalaisen ja puolalaisen kansallisuuden väliset rajalinjat. Vuoden 1848 vallankumouksen heti nostattaessa esiin kaikkien sorrettujen kansallisuuksien itsenäisyysvaatimukset, ja vaatimukset omien asioittensa järjestysoikeuksista, oli aivan luonnollista, että puolalaiset heti vaatisivat maansa rajain palauttamisen vanhan Puolan tasavallan, v. 1772 rajojen mukaisiksi. Totta kylläkin, tämä raja jo sinäkin aikana oli tullut paikkansapitämättömäksi, jos olisi pidetty sitä saksalaisen ja puolalaisen kansallisuuden rajana; mutta sitte olivat saksalaiset julistaneet sellaisella innostuksella Puolan uudelleen palauttamista, että niiden täytyi odottaa vaadittavan heitä ensimmäiseksi todistukseksi myötätuntonsa todellisuudesta luovuttamaan *heidän* osansa ryöstösaaliista. Toiselta puolen, olisiko kokonaisia maa-alueita, pääasiallisesti saksalaisten asumia, ja olisiko suuria kaupunkeja, aivan saksalaisia, annettava väestölle, joka ei vielä koskaan ollut antanut mitään näytettä kykeneväsyydestään edistyä maaorjuudelle perustuvaa feodaalista maanviljelysastetta kauemmaksi? Pulma oli kyllin sekava. Ainoa mahdollinen ratkaisu oli sota Venäjän kanssa. Vallankumouksellistuneitten eri kansallisuuksien välisten rajojen määrittely olisi pitänyt asettaa toisarvoiseksi siihen nähden, että olisi muodostettu turvallinen raja yhteistä vihollista vastaan. Saadessaan laajempia alueita idässä, olisivat puolalaiset tulleet myöntyväisemmiksi ja kohtuullisemmiksi lännessä; ja Riika ja Libau ⁸⁾ olisivat, kaikesta huolimatta, näytäneet yhtä tärkeiltä heille kuin Danzig ja Elbing.

8) Englanninkielisessä painoksessa on tässä kohdassa virhe. Siinä mainitaan Riikan yhteydessä Milano. Marxin on täytynyt tarkoittaa Libaun kaupunkia. — Suoment.

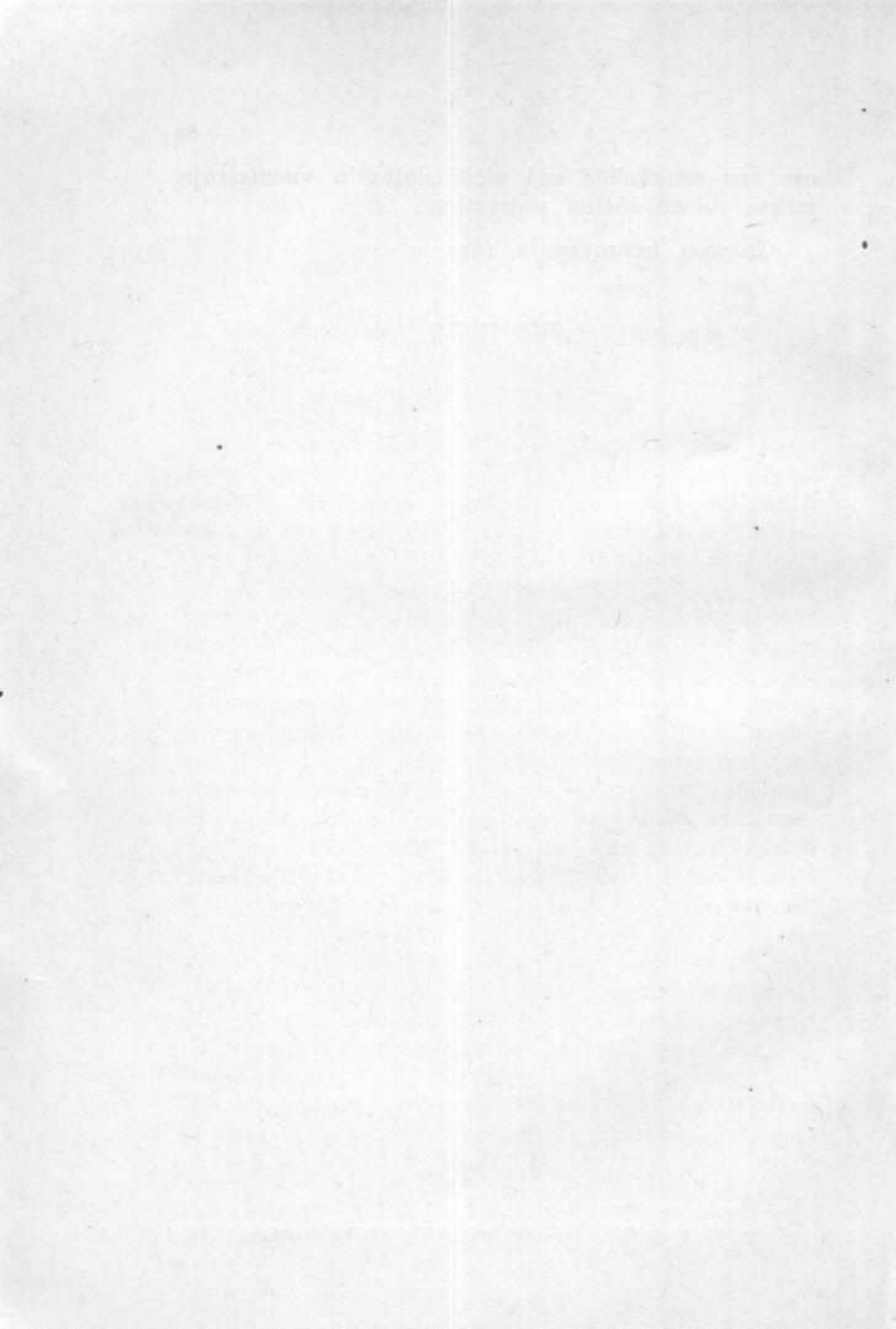
Niinpä edistysmielinen puolue Saksassa, nähdessään sodan Venäjän kanssa välttämättömäksi pitääkseen yllä mannermaan liikettä ja ottaessaan huomioon sen, että kansallinen uudelleen muodostaminen edes osassakin Puolaa kiertämättä johtaisi sellaiseen sotaan, tuki puolalaisia; valtaa pitävä keskiluokka taas nähdessään ennakolta osittain selvästi kukistumisensa jokaisessa kansallisessa sodassa Venäjää vastaan, mikä olisi vaatinut toimivampia ja tarmokkaampia miehiä valtion ohjaksiin, julisti siitä syystä teeskennellyllä innostuksella saksalaisen kansallisuuden laajentamista ja Preussin Puolan, puolalaisen vallankumousagitation pääpesän, kuulu- vaksi kiinteäksi, erottamattomaksi Saksan valtakunnan osaksi, joka sellaisena oli oleva. Kiihtymyksen ensi päivinä puolalaisille annetut lupaukset rikottiin häpeällisesti. Puolalaiset asevarustukset, jotka oli hankittu hallituksen suostumuksella, hajotti ja murskasi preussilainen tykkiväki verta vuodattaen; ja jo niin varhain kuin huhtikuussa, 1848, kuuden viikon päästä Berlinin vallankumouksesta, oli puolalainen liike murskattu ja vanha kansallisuusviha jälleen manattu esiin puolalaisten ja saksalaisten välillä. Tämän suunnattoman ja arvioimattoman palveluksen venäläiselle itsevaltiaalle suorittivat vapaamieliset kauppiaasministerit, Camphausen ja Hansemann. Tähän on lisättävä, että tämä Puolan kamppailu oli ensimmäinen keino sen saman preussilaisen armeijan uudelleen järjestämiseksi ja vakiinnuttamiseksi, mikä jälkeinpäin ajoi tiehensä vapaamielisen puolueen ja murskasi sen liikkeen, jota herrat Camphausen ja Hansemann olivat olleet niin suurella vaivalla synnyttämässä. "Niinkuin he syntiä tekivät, niin heitä rangaistiin." Sellainen on ollut vuosien 1848 ja 1849 kaikkien

nousukkaiden kohtalo Ledru Rollin'ista Changarnier'iin ja Camphausen'ista Haynau'in asti.

Kansallisuuskysymys nostatti esiin toisen taistelun Böömissä. Tällä maalla, jonka asujamisto muodostui kahdesta miljoonasta saksalaisesta ja kolmesta miljoonasta tshekkien kieltä puhuvasta slaavilaisesta, oli suuret historialliset muistot, jotka melkein kaikki yhdistyivät entiseen tshekkien yliherruuteen. Mutta sitte tämän slaavilaisen suvun haaran voima oli murtunut hussilaissotien jälkeen viidennellätoista vuosisadalla. Tshekkien kieltä puhuva maakunta oli jaettu siten, että yksi osa muodosti Böömin kuningaskunnan, toinen Määrin pääosan ja kolmas slovakkien Karpatian vuorimaan, Unkarin osana. Määriläiset ja slovakit ovat kauan sitte menettäneet kansallisuustuntonsa ja -elämänsä jokaisen jätteen, vaikkakin ne enimmäkseen ovatkin säilyttäneet kielensä. Böömi oli kolmelta taholta täyssaksalaisten maitten ympäröimä. Saksalaiset ainekset olivat suuresti edistyneet sen omalla alueella; pääkaupungissakin, Pragissa, nämä kaksi kansallisuutta ovat sangen tasaväkiset; ja kaikkialla pääoma, kauppa, teollisuus ja henkinen kulttuuri oli saksalaisten käsissä. Tshekkien asian päätaistelija, professori Palacky ei itse ole muu kuin hullaantunut oppinut saksalainen, joka ei nytkään voi puhua tshekinkieltä oikein, ilman vierasta korostusta. Mutta kuten useasti tapahtuu, tshekkien kansallisuus, joka historiassa tunnetun jokaisen tosiasiain mukaan viimeisen neljänsadan vuoden ajalta, oli kuoleva, teki 1848 viimeisen yrityksen entisen elinvoimansa saadakseen — yrityksen, jonka epäonnistuminen, huolimatta kaikista vallankumouksellisista näkökohdista tuli osottaa, että Böömi voi vain olla olemassa tästä lähtien Saksan osana, vaikka

osa sen asukkaista voi vielä, joitakin vuosisatoja,
jatkaa toisen kielen puhumista.

Lontoo, helmikuulla, 1852.

IX

Panslavismi — Schleswig-Holsteinin sota

Maaliskuun 15 p., 1852.

Böömi ja Kroatia (niinikään erilleen joutunut slaavilaisen suvun jäsen, jota unkarilaiset olivat kohdelleet samalla tavalla kuin saksalaiset Böömiä) olivat "panslavismin", kuten sitä europalaisella mannermaalla nimitettiin, tyyssijoja. Ei Böömi eikä Kroatia olleet kyllin voimakkaita olemaan omana kansakuntanaan. Niiden kansallisuudet, joitten ole-massaolon maaperää olivat kaivaneet ne historial-liset syyt, jotka välttämättä ajavat ne sulautumaan voimakkaampaan sukuun, voivat vain toivoa jonkul-laisen itsenäisyyden palauttamista liittymällä liit-toon toisten slaavilaisten kansain kanssa. Oli ole-massa 22 miljoonaa puolalaista, 45 miljoonaa venä-läistä, 8 miljoonaa serbialaista ja bulgarialaista; miksi eivät ne muodostaisi mahtavaa, kaikkiaan noin 80 miljoonan slaavilaisen liittoa ja ajaisi takaisin tai tuhoaisi slaavilaiselle maaperälle tunkeutuneita tunkeilijoita, turkkilaisia, unkarilaisia ja ennenkaik-kea vihattuja, mutta välttämättömiä saksalaisia? Niinpä joittenkin slaavilaisten *dilettantien* historia-tieteen tutkimuksissa oli muodostunut tämä hullun-kurinen, tämä historianvastainen liike, joka ei tarkot-tanut vähempää kuin sivistyneen Lännen alistamista barbaarisen Idän vallan alaiseksi, kaupungin alis-tamista maaseudun alaiseksi, kaupan, teollisuuk-

sien, intelligensin alistamista alkuperäisen maaorjain maanviljelyksen alaiseksi. Mutta tämän hулunkurisen teorian takana oli *Venäjän keisarikunnan* hirveä todellisuus; keisarikunnan, mikä jokaisessa käänteessä julistaa vaatimusta koko Europalle, että se on käsitettävä slaavilaisen rodun, varsinkin sen ainoan, tarmokkaimman osan, venäläisten, valta-alueeksi, keisarikunnan, jolla on kaksi sellaista pääkaupunkia kuin Pietari ja Moskova, mutta joka ei ole vielä löytänyt painovoimansa keskipistettä niin kauan kuin "Tsaarin kaupunki" (Kontantinopolia nimitetään venäjäksi Tsarigradiksi, Tsaarin kaupungiksi), jota jokainen venäläinen talonpoika pitää uskontonsa ja kansansa todellisenä pääkaupunkina, ei ole tosiasiallisesti keisarinsa olinpaikana; keisarikunnan, joka viimeisen sadanviidenkymmenen vuoden aikana ei koskaan ole menettänyt, mutta aina voittanut aluetta jokaisessa sodassa, johon se on ryhtynyt. Ja hyvin tunnettuja Keski-Europassa ovat ne vehkeilyt, joitten avulla Venäjän politiikka tuki sitä uuden uutukaista panslavismin järjestelmää — järjestelmää, jota parempaa ei olisi voitu keksiä sen tarkoituksia palvelemaan. Niinpä böömiläiset ja kroatialaiset panslavitit, jotkut tarkoituksellisesti, toiset tietämättään, työskentelivät suorastaan Venäjän eduksi; he pettivät vallankumouksen asian kansallisuuden varjon vuoksi, mikä parhaimmassa tapauksessa olisi saanut jakaa Venäjän vallan alla olevan Puolan kansallisuuden kohdalon. Puolalaisten kunniaksi on kuitenkin sanottava, että ne eivät koskaan vakavasti sotkeutuneet näihin panslavitisiin ansoihin, ja jos jotkut ylimystöstä kääntyivät raivoisiksi panslavisteiksi, tiesivät ne, että Venäjän vallan alaisina oli niillä vähemmän menetettävää kuin omain maaorjiensa kapinan kautta.

Böömiläiset ja kroatialaiset kutsuivat silloin koolle yleisen slaavilaisen kongressin Pragiin, valmistamaan yleismaailmallista slaavilaista liittoa. Tämä kongressi olisi osottautunut perinpohjin epäonnistuneeksi ilman itävaltalaisen sotaväen asiaan sekaantumistakin. Eri slaavilaiset kielet erosivat toisistaan aivan yhtä paljo kuin englannin-, saksan- ja ruotsinkieli eroavat toisistaan, ja kun toimitukset alettiin, ei ollut yhteistä slaavilaista kieltä, jonka avulla puhujat olisivat voineet saada itsensä ymmärretyiksi. Ranskankieltä yritettiin, mutta se oli yhtä käsittämätöntä enemmistölle ja poloiset slaavilaisuuden harrastajat, joitten ainoana yhteisenä tunteena oli yhteinen viha saksalaisia vastaan, olivat lopulta pakotettuja ilmaisemaan mielialojaan vihautulla saksankielellä — sillä ainoalla kielellä, jota yleisesti ymmärrettiin! Mutta juuri samaan aikaan oli Pragissa koolla eräs toinen slaavilainen kongressi galizialaisten keihäsmiesten, kroatialaisten ja slovakien grenatöörien ja böömiläisten tykkimiesten ja kyrasserien muodossa; ja tämä todellinen, asettettu slaavilainen kongressi Windischgrätz'in komentamana ajoi vähemmässä kuin 24 tunnissa nämä kuvitellun slaavilaisen yliherruuden perustajat ulos kaupungista ja hajotti ne tuuliin.

Böömin, Määrin, Dalmatian ja osa Puolan edustajista (ylimystö) Itävallan perustuslakia säätävillä valtiopäivillä kävivät järjestelmällistä sotaa saksalaisia aineksia vastaan. Saksalaiset ja osa puolalaisia (köyhtynyt aatelisto) olivat tässä eduskunnassa vallankumouksellisen edistyksen päätukijoita; vastustaessaan näitä ei slaavilaisten edustajain joukko vain tyytynyt siten osottamaan selvästi koko liikkeensä taantumuksellisia pyrkimyksiä, mutta oli se kyllin alhainen vehkeilläkseen ja salaliittoutuak-

seen juuri saman Itävallan hallituksen kanssa, joka oli hajottanut sen kokouksen Pragissa. Mutta ne myöskin saivat palkkansa tästä häpeällisestä menettelystään; sen jälkeen kun ne antoivat tukensa hallitukselle lokakuun kapinan aikana, 1848, tapahtuman, joka lopullisesti saattoi heidät enemmistöksi valtiopäivillä, hajottivat itävaltalaiset sotilaat tämän nyt miltei kokonaan slaavilaisen eduskunnan, samoin kuin Pragin kongressinkin ja panslavisteja uhattiin vankeudella jos ne vielä kapinoisivat. Ja ne olivat saavuttaneet vain sen, että slaavilaisen kansallisuuden alta on maaperä nyt kaikkialla Itävallan keskittyneen mahdin pois kaivama — tulos, josta ne voivat kiittää omaa fanatismiaan ja sokeuttaan.

Jos Unkarin ja Saksan rajoilla olisi annettu mitään pelon ja epäilyksen merkkiä, olisi siellä varmasti ollut toinen riita. Mutta onneksi ei mitään tekosyytä sellaiseen ollut ja kumminkin kansakunnan etujen ollessa läheisesti yhteiset, taistelivat ne samoja vihollisia, nimittäin Itävallan hallitusta ja panslavistista fanatismia vastaan. Tämä hyvä yhteisymmärrys ei hetkeksikään häiriytynyt. Mutta Italian vallankumous kietoi ainakin osan Saksaa murhaavaan sotaan, ja tässä on sanottava, osotukseksi siitä kuinka pitkälle metternichiläinen järjestelmä oli onnistunut pidättäessään yleisen mieliteen kehitystä, että ensimmäisen kuuden kuukauden kuluessa, 1848, ne samat miehet, jotka olivat Wienissä nousseet katusuluille, menivät innostusta täynnä liittyäkseen armeijaan, joka taisteli Italian patriootteja vastaan. Tämä surkea käsityksien hämmennys ei kuitenkaan kestänyt kauan.

Lopuksi oli sota Tanskaa vastaan Schleswigistä ja Holsteinista. Nämä maat, kiistämättä saksalaiset kansallisuutensa, kielensä ja taipumuksiensa puo-

lesta, olivat myöskin sotilaalliselta, laivaston ja kaupan kannalta välttämättömiä Saksalle. Niiden asukkaat ovat kolmen viimeisen vuoden ajan taistelleet ankarasti tanskalaista tunkeutumista vastaan. Sopimuksien oikeus sitäpaitsi oli heidän puolellaan. Maaliskuun vallankumous saattoi ne avoimeen yhteentörmäykseen tanskalaisten kanssa ja Saksa tuki niitä. Mutta samaan aikaan kuin Puolassa, Italiassa, Böömissä ja myöhemmin Unkarissa sotatoimia joudutettiin äärimmäisimmällä tarmolla, noudatettiin tässä ainoassa kansansodassa, ainakin osaksi vallankumouksellisessa sodassa, tuloksettomien marssien ja vastamarssien järjestelmää ja alistettiin ulkomaisen diplomatian sekaantumiseen, mikä johti monien urhoollisten ottelujen jälkeen mitä kurjimpaan loppuun. Saksan hallitus petti sodan aikana Schleswig-Holsteinin vallankumouksellista armeijaa joka käänteessä ja salli sen tarkoituksellisesti tulla pirstotuksi kun tanskalaiset sen hajottivat. Saksalaisia vapaaehtoisia joukkoja kohdeltiin samoin.

Mutta samaan aikaan kuin saksalainen nimi ei niittänyt muuta kuin vihaa joka taholla, Saksan perustuslailliset ja liberaaliset hallitukset hykertelevät ilosta käsiään. Niiden oli onnistunut murskata puolalainen ja böömiläinen liike. Kaikkialla olivat ne uudelleen lietsoneet liekkiin vanhat kansallisuusvihollisuudet, jotka tähän asti olivat ehkäisseet kaiken yhteisymmärryksen ja yhteistöiminnan saksalaisten, puolalaisten ja italialaisten välillä. Ne olivat totuttaneet väestön kansalaisodan tuhojen ja sotilaallisen sorron näkyihin. Preussin armeija oli jälleen saavuttanut rohkeutensa Puolassa, Itävallan armeija Pragissa; ja kun vallankumouksellisen, vaikkakin lyhytnäköisen nuorison

yletön patriotismi ("*die Patriotische Ueberkraft*", kuten Heine sanoo) oli johdettu Schleswigissä ja Lombardiassa vihollisen kartessitulen tuhottavaksi, asetettiin vakinainen armeija, todellinen toiminnanväline, asemaan, jossa se jälleen niitti yleistä suosiota ulkomaalaisista saamallaan voitoilla. Mutta me toistamme: nämä armeijat, jotka liberaalit vahvistivat toimintavälineiksi edistysmielisempää osaa vastaan, ei aikaakaan sen jälkeen kun ne olivat taas saaneet rohkeutensa ja kurintuntonsa jossakin määrin, käänsivät itsensä liberaaleja vastaan ja nostivat taas valtaan vanhan järjestelmän miehet. Kun Radetzky, leirissään Adige-joen takana, sai ensimmäiset määräykset "vastuunalaisilta ministereiltä" Wienistä, huudahti hän: "Ketä ovat nämä ministerit? Eivät ne ole Itävallan hallitus! Itävalta ei ole nyt muualla kuin minun leirissäni; minä ja minun armeijani, me olemme Itävalta; ja kun me olemme lyöneet italialaiset, vallotamme me jälleen valtakunnan keisarille!" Ja vanha Radetzky oli oikeassa — mutta ne voimattomat, heikot "vastuunalaiset" ministerit Wienissä eivät ottaneet hänestä vaaria.

Lontoo, helmikuulla, 1852.

X

Parisin nousu — Frankfurtin kansalliskokous

Maaliskuun 18 p., 1852.

Niin varhain kuin huhtikuun alussa, 1848, tunki vallankumouksellinen tulva kaikkialla Europan mannermaalla itsensä padotuksi sen liiton toimesta, jonka ensimmäisestä voitosta hyötyneet yhteiskuntaluokat heti muodostivat voitettujen kanssa. Ranskassa pikkuliikemiesluokka ja porvariston tasavaltainen osa oli yhdistynyt monarkistiporvariston kanssa köyhälistöläisiä vastaan; Saksassa ja Italiassa oli voittoisa porvaristo hartaasti kosiskellut feodaalitaateliston, virallisen byrokratian ja armeijan kannatusta kansanjoukkoja ja pikkuliikemiehiä vastaan. Sängen pian yhdistynyt konservatiivinen ja vastavallankumouksellinen puolue jälleen nousi pinnalle. Sopimattomalla ajalla ja huonosti valmistettu yleinen mielenosotus Englannissa (huhtikuun 10 p.) kääntyi täydelliseksi, ratkaisevaksi kansan asian tappioksi. Ranskassa joutui samoin kaksi samalaista liikettä (huhtikuun 16 ja toukokuun 15 p:nä) tappiolle. Italiassa sai kuningas Bomba⁹⁾ jälleen valtansa yhdellä ainoalla iskulla toukokuun 15 päivänä. Saksassa uudet eri porvarilliset hallitukset ja niiden eduskunnat olivat kiinteyttäneet ja vah-

9) Kuningas Ferdinand II, sai Messinan pommituksestaan pila-
nimen "Kuningas Bomba". — Suoment.

vistaneet asemansa, ja jos se vaiherikas toukokuun 15 päivä Wienissä tuotti kansalle voiton, oli tällä seikalla vain toisarvoinen merkitys ja voidaan pitää kansan tarmon viimeisenä onnistuneena leimahdukse-
sena. Unkarissa näytti liike kääntyneen täydellisen laillisuuden hiljaiseen uomaan, ja puolalainen liike, kuten olemme viime kirjoituksessamme nähneet, oli tukahdutettu alkuunsa preussilaisilla pistimillä. Mutta vielä ei lainkaan oltu ratkaistu tapahtumain-
kulun lopullista suuntaa, minkä se tulisi ottamaan, ja jokainen tuuma maaperää, minkä vallankumouk-
selliset puolueet eri maissa menettivät, johti ne vain sulkemaan rivinsä enemmän ja enemmän rat-
kaisevaa ottelua varten.

Ratkaiseva ottelu läheni. Se voitiin taistella vain Ranskassa. Sillä niin kauan kuin Englanti ei ottanut mitään osaa vallankumoukselliseen otte-
luun ja kun Saksa jäi hajaantuneeksi, oli Ranska, kansallisen riippumattomuutensa, sivistyksensä ja keskittyneisyytensä takia ainoa maa antamaan ym-
päriöille maille sen valtavan nousun sysäyksen. Kun siis kesäkuun 23 päivänä, 1848, verinen kamp-
pailu alkoi Parisissa, kun jokainen toistaan seu-
raava sähkösanoma- tai postitieto yhä selvemmin paljasti sen tosiasian Europan silmien edessä, että tätä taistelua käytiin yhdeltä puolen työväestön
joukkojen ja toiselta puolen armeijan tukemain Parisin muitten väestöluokkien välillä; kun taist-
telua jatkui joitakin päiviä vimmallalla, jolla ei ole vertaa nykyaikaisten kansalaissotien historiassa, mutta ilman mitään silminnähtävää etua kummalle-
kaan puolelle — silloin kävi ilmeiseksi jokaiselle, että tämä oli se suuri ratkaiseva taistelu, joka tulisi, jos kapinalliset voittaisivat, peittämään koko man-
tereen uusiutuneitten vallankumouksien tulvalla —

tai jos se kukistettaisiin, tuomaan ainakin hetkelisen vastavallankumouksellisen vallan palautumisen.

Parisin köyhälistö joutui tappiolle, tuhottiin ja murskattiin siihen määrään, ettei se vielä nytkään ole siitä iskusta toipunut. Kaikkialla Europassa nostivat uudet ja vanhat vastavallankumoukselliset heti päitään sellaisella julkeudella, että se osotti kuinka hyvin ne käsittivät tämän tapahtuman merkityksen. Kaikkialla hyökättiin sanomalehdistön kimppuun, kokoontumis- ja yhdistymisoikeuksia loukattiin, jokaista tapausta jokaisessa pienessä maakuntakaupungissa käytettiin hyväksi väestön aseistariisumiseksi ja piiritystilan julistamiseksi sekä sotajoukkojen harjoittamiseksi niissä uusissa manöövereissä ja taidoissa, joita Cavaignac oli niille opettanut. Sen lisäksi ensi kerran helmikuun jälkeen oli kansankapinan voittamattomuus suuressa kaupungissa osottautunut harhakuvaksi; armeijain kunnia oli palautettu; sotajoukot, jotka tähän asti olivat aina suuremmissa katutaisteluissa joutuneet häviölle, saavuttivat jälleen rohkeutensa ja luottamuksensa voimiinsa tällaisessakin taistelussa.

Tästä Parisin työläisten tappiosta voidaan laskea alkaneeksi Saksan feodaali-byrokraattisen puolueen ensimmäiset varmat askeleet ja määrättyt suunnitelmat vapautuakseen tilapäisistä liittolaisistaan, keskiluokista, ja palauttaakseen Saksan sille asteelle, jolla se oli ennen maaliskuun tapauksia. Armeija oli taaskin ratkaiseva voima valtiossa ja armeija ei kuulunut keskiluokalle, mutta niille itselleen. Preussissakin, missä ennen v. 1848 osassa alempiarvoista upseeristoa oli havaittu huomattavaa kallistumista perustuslailliseen hallitukseen, oli vallankumouksen armeijaan tuoma epäjärjestys saatanut nämä järkeilevät nuoret miehet jälleen kuu-

liaisuuteen. Niin pian kuin tavallinen sotilas otti joitakin vapauksia upseereihin nähden, kävi heti kurin ja tottelevaisuuden välttämättömyys silmiinpistävän ilmeiseksi heille. Voitettut aateliset ja byrokraatit alkoivat nyt nähdä tien edessään; armeija, joka oli yhtenäisempi kuin koskaan ennen, innostunut pienemmissä kapinoissa ja ulkomaisessa sodankäynnissä saamistaan voitoista, kiihkomielinen siitä suuresta menestyksestä, minkä ranskalaiset sotilaat juuri olivat saavuttaneet — tämä armeija oli vain pidettävä alituisesti pienissä otteluissa väestön kanssa, ja ratkaisevan hetken kerran tultua voisi se yhdellä suurella iskulla murskata vallankumoukselliset ja karkottaa keskiluokan parlamenttikkojen pöyhkeät luulot. Ja oikea hetki sellaiselle ratkaisevalle iskulle saapui kyllin pian.

Me sivuutamme ne, joskus veikeät, mutta enimmäkseen ikävyyttävät parlamenttariset touhut ja paikalliset kamppailut, joissa kesän aikana eri puolueitten aika kului Saksassa. Riittää kun sanomme, että keskiluokan etujen kannattajat, huolimatta niistä lukuisista parlamenttarisista voitoistaan, joista ei yksikään johtanut mihinkään käytännölliseen tulokseen, sangen useasti tunsivat asemansa äärimäisyyspuolueitten välillä käyvän päivä päivältä puolustamattommaksi ja että ne olivat siis pakotetut nyt etsimään liittoa taantumuksellisten kanssa ja seuraavana päivänä taas lähentelemään enemmän kansanjoukkoja edustavain ryhmien suosiota. Tämä alituinen horjuminen antoi viimeistelevän siveltimenvedon heidän luonteelleen yleisen mielipiteen silmissä, ja sen käänten mukaan, minkä tapahtumat saivat, hyödytti se ylenkatse, johon ne olivat painuneet, pääasiallisesti byrokraattien ja feodaaliherrain liikettä.

Syksyn tullessa olivat eri puolueitten suhteet käyneet kyllin kiihtyneiksi ja kireiksi saattaakseen ratkaisevan taistelun kiertämättömäksi. Ensimmäiset ottelut tässä sodassa demokraattisten ja vallankumouksellisten joukkojen ja armeijan välillä tapahtuivat Frankfurtissa. Vaikka se oli vain toisarvoinen taistelu, oli se ensimmäinen huomion arvoisen voitto, minkä sotaväki sai kapinallisista ja oli sillä suuri moraalinen vaikutus. Preussi salli Frankfurтин kansalliskokouksen perustaman kuvitellun hallituksen ilmeisistä syistä solmia Tanskan kanssa aselevon, missä ei vain luovutettu Schleswigin saksalaisia tanskalaisen koston käsiin, mutta minkä kautta myöskin hyljättiin kokonaan enemmän tai vähemmän vallankumoukselliset periaatteet, jotka yleisesti käsitettiin sisältyvän Tanskan sotaan. Tämä aselepo hyljättiin kahden tai kolmen äänen enemmistöllä Frankfurтин kansalliskokouksessa. Ministeripula oli syntyvinään tästä äänestyksestä, mutta kolme päivää myöhemmin kansalliskokous uudelleen otti esille kysymyksen ja tosiasiallisesti pakotettiin peruuttamaan äänestyksensä ja hyväksymään aselevon. Tämä häpeällinen menettely nostatti väestön suuttumuksen. Katusulkuja rakennettiin, mutta Frankfurttiin oli jo vedetty riittävästi sotaväkeä, ja niin kuusi tuntia kestäneen taistelun jälkeen oli kapina kukistettu. Samallaisia, mutta vähämerkityksisempiä liikkeitä, jotka liittyivät tähän tapaukseen, tapahtui muissa Saksan osissa (Badenissa, Kölnissä), mutta joutuivat ne samalla tavalla tappiolle.

Tämä alkuottelu antoi vastavallankumoukselliselle puolelle sen suuren edun, että nyt se ainoa hallitus, joka kokonaan — ainakin muodollisesti — perustui yleiseen äänestykseen, Frankfurтин valtakunnan hallitus samoin kuin kansalliskokouskin, oli

turmeltunut, hävinnyt kansan silmissä. Tämä hallitus ja tämä kansalliskokous oli pakotettu vetoamaan sotaväen pistimiin kansan tahdon ilmausta vastaan. Ne olivat kompromisoineet, ja mitä vähäistä arvoa ne olivatkin tähän asti voineet itselleen vaatia, tämä alkuperänsä kieltäminen ja kansan vihaamista hallituksista ja niiden sotaväestä riippuvaisuus teki valtakunnan päämiehen, hänen ministerinsä ja edustajansa tästä lähtien täysin arvottomiksi. Me tulemme pian näkemään kuinka ensiksi Itävalta, sitte Preussi ja myöhemmin pienemmätkin valtiot kohtelivat ylenkatseella jokaista määräystä, jokaista pyyntöä, jokaista lähetystä, minkä ne saivat tältä kykenemättömien uneksijain laitokselta.

Me tulemme nyt siihen suureen vastaiskuun Saksassa, joka vastaa ranskalaisten kesäkuun taistelua, tapahtumaan, joka oli yhtä ratkaiseva Saksalle kuin Parisin köyhälistön taistelu oli ollut Ranskalle; me tarkotamme Wienin vallankumousta ja sitä seuraavaa rynnäkköä, lokakuulla, 1848. Mutta tämän taistelun tärkeys on sellainen, ja eri tapahtumain ja asianhaarain, jotka välittömämmin edistivät sen esiintuloa, selittäminen vaatii niin paljo tilaa *The Tribune'n* palstoilla, että on välttämätöntä käsitellä sitä eri kirjeessä.

Lontoo, helmikuulla, 1852.

XI

Wienin kapina

Maaliskuun 19 p., 1852.

Me tulemme nyt siihen ratkaisevaan tapahtumaan, mikä muodosti vastavallankumouksellisen puolen Saksassa parisilaiseksi kesäkuun kapinaksi ja joka, yhdellä ainoalla iskulla, käänsi vaa'an vastavallankumouksellisten puolelle — me tulemme lokaan kapinaan Wienissä, 1848.

Me olemme nähneet mikä eri luokkien asema Wienissä oli maaliskuun 12:n päivän voiton jälkeen. Me olemme myöskin nähneet kuinka Itävallan ei-saksalaiset maakunnat sekottivat ja häiritsivät saksalais-itävaltalaista liikettä. Tehtävämme siis vain jää luoda lyhyt silmäys niihin syihin, jotka johtivat tähän viimeiseen ja hirveimpään saksalaisen Itävallan nousuun.

Korkea ylimystö ja pörssiporvaristo, jotka olivat muodostaneet pääasiallisesti metternichiläisen hallituksen epävirallisen kannatusjoukon, olivat kenneet, vielä maaliskuun tapauksien jälkeenkin, pitämään yllä määräävää vaikutusvaltaansa hallitukseen nähden, ei vain hovin, armeijan ja byrokratian kautta, mutta vielä enemmän "anarkian" kauhulla, mikä nopeasti levisi keskiluokkien keskuudessa. Sangen pian ne rohkenivat työntää ulos tuntosarvensa sanomalehtipainolain, merkillisen, ylimysmielisen perustuslain ja vanhalle "säätysten" jaolle pe-

rustuvan vaalilain muodossa. Niinsanottu perustuslaillinen ministeristö, joka muodostui puoliliberaaleista, aroista, kykenemättömistä byrokraateista, rohkeni toukokuun 14 p. tehdä suoranaisen hyökkäyksen joukkojen vallankumouksellisia järjestöjä vastaan hajottamalla Kansalliskaartin ja Akatemisen Legionan edustajain keskuskömitean, mikä oli muodostettu tarkoituksella kontrolloida hallitusta ja kutsua tarpeentullen sitä vastaan liikkeelle kansanjoukot. Mutta tämä yritys vain manasi esiin toukokuun 15:n päivän kapinan, jossa hallitus pakotettiin tunnustamaan komitea, peruuttamaan perustuslaki ja vaalilaki sekä myöntämään yleisellä äänioikeudella valituille perustaville valtiopäiville oikeus laatia uusi perustava laki. Kaikki tämä vahvistettiin seuraavana päivänä keisarillisella julistuksella. Mutta taantumuspuolue, jolla oli myöskin edustajansa ministeristössä, sai pian "liberaaliset" virkaveljensä ryhtymään uuteen hyökkäykseen kansan voittoja vastaan. Akatemisen Legiona, kapinaliikkeen puolueen linnotus, jatkuvan agitation keskus, oli juuri tästä syystä tullut Wienin maltillisemmille porvareille kiusankappaleeksi, ministeristön dekreetti hajotti sen 26 p:nä. Ehkäpä tämä isku olisi onnistunut, jos sen olisi suorittanut vain Kansalliskaarti, mutta koska hallitus ei luottanut siihen liioin, toi se esiin sotaväkeä ja Kansalliskaarti kääntyi heti Akatemisen Legionan puolelle ja yhdistyi siihen ja teki tyhjäksi ministeristön hankkeen.

Sillä välin, toukokuun 16 p:nä, oli keisari hovinsa kanssa kuitenkin jättänyt Wienin ja paennut Innspruckiin. Täältä, uskollisten tyrolilaisten ympäröimänä, joitten uskollisuutta taas nostatti se seikka, että sardinialais-lombardialainen armeija

uhkasi tunkeutua heidän maahansa, ja lähettyvillä olevain Radetzky'n joukkojen tukemana (Innsbruck sijaitsi vain tykinkantaman päässä), vastavallankumouksellinen puolue löysi turvapaikan, missä se kontrolloimatta, huomaamatta ja turvallisesti voiko koota hajonneita voimiaan, korjata ja levittää jälleen yli maan salaliittoverkkonsa. Tietoyhteys avattiin jälleen Radetzky'n Jellachich'n ja Windischgrätz'in kanssa samoin kuin luotettavien miesten kanssa eri maakuntain hallinnollisessa hierarkiassa; vehkeilyt pantiin alkuun slaavilaisten päällikköjen kanssa, ja siten vastavallankumouksellisen kläkin käytettäväksi oli muodostettu todellinen voima samaan aikaan kuin kykenemättömien ministerien Wienissä sallittiin kuluttaa lyhytaikaisen ja heikon kansansuosionsa jatkuvissa riidoissa vallankumouksellisten joukkojen kanssa, ja väittelyissä tulevista perustuslakia säätävästä valtiopäivistä. Niinpä politiikka, joka jätti pääkaupungin liikkeen omaan varaansa joksikin ajaksi, politiikka, jonka täytyi johtaa kapinallisen puolueen kaikkivaltiaaseen asemaan sellaisessa yhtenäisessä ja keskittyneessä maassa kuin Ranska, oli täällä Itävallassa, monikirjavassa poliittisessa kokoomuksessa varmin keino taantumuksellisten voimien uudelleen järjestämiseksi.

Wienissä keskiluokka, niiden kolmen perättäisen tappion taivuttamana ja yleiselle äänioikeudelle perustuvain perustuslakia säättävään valtiopäiväin edessä ollessa, ja koska hovi ei enää ollut mikään pelättävä vastustaja, painui enemmän ja enemmän väsymykseen ja tylsyyteen ja joutui sen ikuisen järjestyksen ja rauhanhuudon valtaan, mikä kaikkialla on temmannut mukaansa tämän luokan rajujen mieltenkuohujen ja niitä seuranneen

kaupanhäiriytymisen jälkeen. Itävallan pääkaupungin tehtaat ovat rajottuneet miltei yksinomaan ylellisyyksesineitten tuottamiseen, joilla vallankumouksen jälkeen ja hovin paettua välttämättä oli ollut vähä kysyntää. Huuto säännölliseen hallitusjärjestelmään palaamisesta ja hovin palaamisen puolesta, joitten kummankin oletettiin tuovan kauppahyvinvoinnin elvytyksen — tämä huuto nyt tuli yleiseksi keskiluokkain keskuudessa. Valtiopäiväin kokoontumista heinäkuussa tervehdittiin ilolla vallankumouskauden päättymisenä; samoin oli tervehditty hovin palaamista, joka Radetzky'n Italiassa saamiensa voittojen ja Doblhoff'in taantumuksellisen ministeristön tulon jälkeen piti itseään kyllin voimakkaana uhmaamaan kansankapinan hyökyä, ja jota samalla tarvittiin Wienissä täydentämään sen vehkeilyjä valtiopäiväin slaavilaisen enemmistön kanssa. Valtiopäiväin pohtiessa laeista, jotka koskivat talonpoikaiston vapauttamista feodalismin kahleista ja aatelistolle suoritettavasta pakollisesta työstä, täydensi hovi mestarivedostaan. Elokuun 19:nä päivänä piti keisari Kansalliskaartin katselmusta; keisarillinen perhe, hovilaiset ja ylemmät upseerit kilpailivat keskenään voittaakseen toinen toisensa imarteluissa asetettuja porvareita kohtaan, jotka olivat jo humaltuneet ylpeydestä nähdessään itsensä julkisesti tunnustetuksi yhtenä tärkeänä osana valtiossa; heti jälkeen päin julkaistiin päätös, hra. Schwarzer'in, kabinetissa olevan ainoan populaarisen ministerin allekirjottamana, joka peruutti hallituksen avun, mitä tähän asti oli annettu työtömille työläisille. Tempu onnistui; keskiluokallaiset kansalliskaartilaiset julistivat tukevansa ministerinsä päätöstä; ne hyökkäsivät "anarkistien" kimppuun, kuin tiikerit ne kävivät aseettoman, vas-

tustatekemättömän työväestön päälle silpoen suuren joukon niitä elokuun 23 p. Niin oli vallankumouksellisen voiman yhtenäisyys ja voima särkynyt; luokkataistelu porvariston ja köyhälistön välillä oli Wienissäkin tullut veriseen purkaukseen ja vastavallankumouksellinen piiri näki lähenevän päivän, jolloin se voisi iskeä suuren iskunsa.

Unkarin asiat sangen pian tarjosivat tilaisuuden julistaa niitä periaatteita, joitten perustalla se aikoi toimia. Lokakuun 5 p. julkaistiin *Wienin Gasettessa* keisarillisella määräyksellä — joka ei ollut minkään Unkarin vastuunalaisen ministerin vahvistama — Unkarin valtiopäivät hajotetuiksi, ja nimitettiin baani Jellachich Kroatiasta sen maan siviili- ja sotilaskuvernööriksi, mies joka oli eteläslaavilaisen taantumuksen johtaja ja tosiasiallisesti sodassa Unkarin laillisia viranomaisia vastaan. Samaan aikaan annettiin sotajoukoille Wienissä määräykset marssia ulos ja muodostaa osa siitä armeijasta, jonka oli määrä tukea Jellachich'in valtaa. Tämä kuitenkin olisi saattanut pukinsorkan liian avoimesti näkyviin; jokainen Wienissä tunsi, että sota Unkaria vastaan oli sotaa perustuslaillisen hallituksen periaatetta vastaan, joka periaate juuri sillä päätöksellä tallattiin, keisarin yrittäessä saattaa päätöksille laillinen voima ilman vastuunalaisen ministeristön vahvistusta. Väestö, Akateminen Legiona ja Wienin Kansalliskaarti nousivat yhdessä lokakuun 6 p. ja vastustivat sotajoukkojen lähtöä; jotkut grenatöörit menivät väestön puolelle; lyhyt taistelu tapahtui väestöjoukkojen ja sotaväen välillä; sotaministeri Latour'in surmasi väestö, ja illalla olivat viimein voitolla. Samaan aikaan baani Jellachich, jonka Perczel oli lyönyt Stuhlweissenburgissa, oli paennut lähelle Wieniä, saksalaisen Itävallan

alueelle; wieniläiset sotajoukot, joitten oli määrä marssia hänen avukseen; asettuivat nyt silminnähävästi vihamieliselle ja puolustautuvalle kannalle häntä vastaan; ja keisarin ja hovin oli taaskin paettava Olmütziin, puolislaavilaiselle alueelle.

Mutta Olmützissä havaitsi hovi olevansa aivan toisellaissaessa ympäristössä kuin sillä oli Innsbruckissa. Se oli nyt asemassa, jossa se voi heti avata taistelun vallankumousta vastaan. Sitä ympäröivät perustuslakia säätävään valtiopäivään slaavilaiset edustajat, jotka kerääntyivät Olmütziin ja niiden ohella slaavilaisintoilijat monarkian kailta kolkilta. Kamppailu niiden silmissä oli sotaa slaavilaisuuden palauttamiseksi ja niiden kahden tunkeilijan hävittämiseksi, joitten käsitettiin slaavilaiselle maaperälle tunkeutuneen, nimittäin saksalaisten ja magyaarien. Windischgrätz'istä, Pragin vallottajasta, joka oli nyt Wienin ympäri keskitetyn armeijan komentaja, tuli slaavilaisen kansallisuuden sankari. Ja hänen armeijansa kerääntyi nopeasti kaikilta tahoilta. Böömistä, Määristä, Steiermarkista, Ylä-Itävallasta ja Italiasta marssi rykmentti rykmentin jälkeen teillä, jotka johtivat Wieneriin, yhtyäkseen Jellach'in ja pääkaupungin entisen linnotusväen joukkoihin. Yli 60 tuhatta miestä siten yhdistyi lokakuun loppuun mennessä, ja pian ne alkoivat piirittää kaupunkia kaikilta tahoilta, kunnes olivat lokakuun 30 p. lähentyneet kyllin lähelle rohjetakseen ratkaisevaan hyökkäykseen.

Wienissä oli samaan aikaan hämminki ja avuttomuus vallalla. Niin pian kuin voitto oli saavutettu, tuli keskiluokka taas sen vanhan epäluottamuksensa valtaan "anarkistista" työväenluokkaa kohtaan; työmiehet, muistaessaan sen kohtelun,

minkä ne olivat saaneet kuusi viikkoa ennemmin asestettujen liikemiesten käsistä, ja keskiluokan epävarman ja horjuvan politiikan takia yleensä, ei olisi kaupungin puolustusta niiden käsiin uskonut, ja vaati aseita ja sotilasjärjestöä itselleen. Akatemisen Legiona, täynnä intoa taistellakseen keisarillista despotismia vastaan, oli kokonaan kykenemätön tajuamaan näitten kahden luokan toisiaan viemisen luonnetta tai muuten käsittämään tilanteen vaatimuksia. Hämminkiä oli väestön mielessä, hämminkiä hallitsevissa neuvostoissa. Jälellejääneet saksalaiset valtiopäivien edustajat, ja jotkut slaavilaiset, jotka toimivat Olmützissä olevain ystäväinsä vakolijoina, ja sen lisäksi jotkut vallankumoukselliset puolalaiset edustajat, pysyivät paikoillaan. Mutta sen sijaan että ne olisivat tarttuneet asioihin tarmokkaasti, kuluttivat ne kaiken aikansa joutavassa väittelyssä siitä onko mahdollista vastustaa keisarillista armeijaa astumatta yli perustuslaillisten sopimusten rajojen. Turvallisuuskomiteaa, joka muodostui melkein kaikista Wienin väestön järjestöistä ja yhdistyksistä, vaikka se olikin päättänyt asettua vastarintaan, hallitsi vielä porvareista ja pikkuliikemiehistä muodostunut enemmistö, joka ei koskaan sallinut sen seurata mitään päättävää, tarmokasta toimintasuuntaa. Akatemisen Legionan neuvosto hyväksyi urheita päätöksiä, mutta ei mitenkään kyennyt asettumaan johtoon. Työläisluokat, epäluulon alaiset, aseistariisutut, järjestymättömät, jotka tuskin olivat päässeet irti vanhan hallituksen henkisistä kahleista, olivat tuskin heräämässä, eivät tietoisuuteen, mutta vain vaistoamaan yhteiskunnallisen asemansa ja oikean poliittisen toiminnan suunnan, voivat vain saada äänensä kuuluville äänekkäillä mielenosotuksillaan, eikä voitu otaksua

niiden voivan suoriutua hetken vaikeuksista. Mutta ne olivat valmiit — niinkuin ne aina olivat Saksassa vallankumouksen aikana — taistelemaan viimeiseen asti, niin pian kuin ne saivat aseita.

Sellainen oli asiaintila Wienissä. Ulkopuolella oli jälleen järjestettynä Itävallan armeija, Radetzky'n Italiassa saavuttamain voittojen innostama, 60 tai 70 tuhatta miestä, hyvin järjestyneenä, ja jos ei nyt hyvin johdettuna, niin ainakin sellaisena, jolla oli komentajansa. Kaupungin sisällä vallitsi hämminki, luokkakajo, epäjärjestys; Kansalliskaartista osa oli päättänyt olla kokonaan taistelematta, osa epäroivällä kannalla ja pienin osa vain oli valmis toimintaan; köyhälistöjoukko oli voimakas lukumäärältään, mutta ilman johtajia, ilman minkäänlaista poliittista valistusta, altis joutumaan paniikin valtaan yhtä hyvin kuin hurjan kiihkon pyräysiinkin miltei ilman syytä, jokaisen liikkeellepannun väärän huhun uhri, aivan valmis taistelemaan, mutta aseeton, ainakin alussa, ja puuttellisesti aseistettu ja huonosti järjestynyt kun se lopulta taisteluun johdettiin; avuttomat valtiopäivät pohtivat teoreettisia viisauksia silloin kuin katto sen pään päällä oli melkein tulella; johtava komitea ilman kannustinta tai tarmoa. Kaikki oli muuttunut sitte maalisi- ja toukokuun päivien, jolloin vastavallankumouksellisessa leirissä kaikki oli sekaisin ja jolloin ainoa järjestynyt voima oli se, jonka vallankumous oli luonut. Tuskin voi olla epäilystä sellaisen taistelun tuloksesta, ja mitä epäilyä olisi ollutkin, sen selvittivät lokakuun 30 ja 31 sekä marraskuun 1 päivään tapahtumat.

Lontoo, maaliskuulla 1852.

XII

Wienin rynnäkö — Wienin kavallus

Huhtikuun 9 p., 1852.

Kun Windischgrätz'in yhdistynyt armeija lopulta alkoi hyökkäyksen Wieniä vastaan, olivat ne voimat, joita puolustukseen voitiin panna, ylen riittämättömät siihen tarkotukseen. Vain osa Kansalliskaartiä voitiin vallihautoihin tuoda. Köyhälistökaarti kylläkin sitte lopulta häthätää muodostettiin, mutta yrityksen myöhäisyyden takia siten käyttäkkeen hyväkseen väestön lukuisinta, rohkeinta ja tarmokkainta osaa, oli se liiaksi tottumaton käyttämään aseita ja noudattamaan kurin alkeitakaan, tehdäkseen menestyksellä vastarintaa. Niinpä siis Akateminen Legiona, kolmen neljäntuhannen miehen suuruinen, hyvin harjoitettu ja kuriin tottunut määrättyyn asteeseen asti, urhea ja innostunut, oli sotilaallisesti puhuen ainoa joukko, mikä oli sellaisessa asemassa, että se kykeni suorittamaan työnsä menestyksellä. Mutta mitä olivat ne, muutamain luotettavain kansalliskaartilaisten ja sekavan, aseistetun köyhälistöjoukon kanssa, verrattuna vastasaan oleviin Windischgrätz'in paljoa lukuisampiin vakinaisiin joukkoihin, vaikka ei edes otettaisikaan lukuun Jellach'in rosvojoukkoja, jotka olivat totumuksiensa luonnosta sangen käytännöllisiä talosta taloon ja solasta solaan käytävässä sodassa? Ja mil-

laisia, vain vanhoja, kuluneita, huonosti asestettuja ja huonosti varustettuja tykkejä olikaan kapinallisilla asettaa sitä lukuisaa, hyvin varustettua tykistöä vastaan, jota Windischgrätz niin kursailematta käytti.

Mitä lähemmäksi vaara läheni, sitä suuremmaksi sekasorto Wienissä kävi. Valtiopäivät, aivan viime hetkeeseen asti, eivät saaneet sen vertaa tarmoa, että olisivat pyytäneet apua Perczelin unkarilaiselta armeijalta, joka oli leiriytyneenä muutaman mailin päässä pääkaupungin alapuolella. Komitea hyväksyi ristiriitaisia päätöslauselmia, häilyen itse, samoin kuin asestetut väestöjoukotkin, sinne tänne, vuoroin nousevassa, vuoroin laskevassa huhujen ja vastahuhujen vuossa. Oli vain yksi asia, jossa kaikki olivat yksimielisiä — omaisuuden kunnioitus; ja sitä noudatettiin sellaisina aikoina miltei naurettavuuteen asti. Mitä lopulliseen puolustussuunnitelmaan tuli, sangen vähä siinä suhteessa oli tehty. Bem, ainoa saapuvilla oleva mies, joka olisi voinut Wienin pelastaa, jos kukaan olisi silloin sen voinut tehdä, miltei tuntematon muukalainen, slaavilainen synnyltään, luopui yrityksestä yleisen epäluottamuksen masentamana. Jos hän olisi peräänantamattomasti jatkanut, olisi hänet voitu lynkata kavaltajanä. Messenhauser, kapinallisten joukkojen komentaja, joka oli enemmän novellikirjailija kuin edes alempi upseeri, oli kokonaan kykenemätön siihen tehtävään; ja kuitenkin ei kansapuolue kahdeksan kuukautta kestäneitten vallankumoustaistelujen jälkeen ollut tuottanut tai saanut aikaan kykenevämpää sotilasta kuin hän. Niin se kamppailu siis alkoi. Ottaen huomioon wieniläisten peräti riittämättömät puolustusrävineet ja niiden sotilaallisen taidon ja joukkojen

järjestyneisyyden tavattoman puutteen, tekivät ne urheata vastarintaa. Monin paikoin Bem'in määräykset, silloin kuin hän vielä oli komentajana, "puolustaa asemaa viimeiseen mieheen asti", suoritettiin aivan kirjaimelleen. Mutta voima pääsi voitolle. Katusulun toisensa jälkeen pyyhkäsi keisariellinen tykistö niillä pitkillä ja leveillä aukeamilla, jotka muodostavat esikaupunkien valtakadut; ja toisen taistelupäivän iltana valtasivat kroatialaiset Vanhankaupungin rinnettä vastapäätä olevan talojen rivin. Unkarilaisen armeijan heikko ja säännötön hyökkäys päättyi perinpohjaiseen tappioon; ja aselevon kestäessä, kun Vanhankaupungin jotkut osat antautuivat, toisten empiessä ja levittäessä hämmennystä, ja kun Akatemisen Legionan jätteet varustivat uusia vallihautoja, astuivat keisariilliset joukot sisälle ja yleisen sekasorron vallitessa Vanhakaupunki oli vallattu.

Tätä voittoa heti seuranneet seuraukset, raakuudet ja sotalain nojalla toimeenpannut mestaukset, ne ennenkuulumattomat julmuudet ja halpamaisuudet, joita suorittivat slavonialaiset laumat, jotka päästettiin irti Wienin kimppuun, ovat liian hyvin tunnetut tullakseen tässä jälleen kerrotuiksi. Vastaisiin seurauksiin, siihen kokonaan uuteen kääntöseen, minkä vallankumouksen tappio Wienissä antoi Saksan asioille, on meillä syytä kiinnittää huomio myöhemmin. Kahta jällelläolevaa kohtaa on Wienin rynnäkön yhteydessä käsiteltävä. Tällä pääkaupungilla oli kaksi liittolaista — Unkarin ja Saksan kansa. Missä olivat ne tällä onnettomalla hetkellä?

Me olemme nähneet kuinka wieniläiset, vasta vapautuneen kansan kaikella auliudella, olivat nousseet puolustamaan asiaa, mikä, vaikka se olikin

viimekädessä heidän omansa, oli ensi sijassa ja ennen kaikkea unkarilaisten asia. Ennemmin kuin kärsivät itävaltalaisten joukkojen marssivan Unkarin kimppuun, vetivät ne päälleen ensimmäisen ja hirveimmän hyökkäyksen. Ja kun ne tällä tavalla jalosti tulivat liittolaistensa avuksi, vetivät unkarilaiset, jotka menestyksellä taistelivat Jellachich'n joukkoja vastaan, hänet Wienin kimppuun, ja voitollaan vahvistivat niitä voimia, joitten tuli hyökätä tätä kaupunkia vastaan. Näitten olosuhteitten vallitessa oli unkarilaisten selvä velvollisuus viipymättä ja kaikilla käytettävissä olevilla voimillaan tukea, ei Wienin valtiopäiviä, ei Turvallisuuskomiteaa tai mitään muuta Wienin virallista laitosta, mutta *wieniläistä* vallankumousta. Ja jos Unkari olisi unohtanutkin sen, että Wieni oli taistellut Unkarin ensimmäisen taistelun, ei sen olisi oman turvallisuutensa takia pitänyt unohtaa, että Wieni oli unkarilaisen itsenäisyyden ainoa etuvartio ja että Wienin kukistumisen jälkeen ei mikään voisi pidättää keisarillisten joukkojen etenemistä sitä itseään vastaan. Me kyllä tiedämme sangen hyvin kaiken sen, mitä unkarilaiset voivat sanoa ja ovat sanoneet puolustaakseen toimeentuloaan Wienin saarron ja rynnäkön aikana: omien voimiensa riittämättömyys, Wienin valtiopäivien tai jonkun muun virallisen laitoksen kieltäytyminen kutsumasta heitä avuksi, välttämättömyys pysytellä perustuslaillisella pohjalla ja karttaa sekaannusta saksalaisen keskusvallan kanssa. Mutta tosiasia on, mitä unkarilaisen armeijan voimien riittämättömyyteen tulee, että ensimmäisinä päivinä Wienin vallankumouksen ja Jellachich'n saapumisen jälkeen ei puuttunut mitään vakinaisten joukkojen kunnosta, sillä itävaltalaiset vakinaiset joukot eivät vielä läheskään olleet keskittyneet; ja

rohkea, peräänantamaton takaa-ajo Jellachich'n joukoista saadun ensimmäisen voiton jälkeen, vaikkapa vain niillä nostoväen joukoilla, jotka taistelivat Stuhlweissenburgissa, olisi ollut riittävän tehokasta saamaan aikaan yhteyden wieniläisten kanssa ja viivyttämään siihen päivään asti kuusi kuukautta itävaltalaisen armeijan kaikkea keskittymistä. Sodassa, ja varsinkin vallankumouksellisessa sodankäynnissä on ensimmäinen sääntö toimintanopeus, kunnes joku ratkaiseva voitto on saavutettu, ja me emme ollenkaan emmi sanoa: *pelkästään sotilaallisella pohjalla*. Perczel'in ei olisi pitänyt pysähtyä ennenkuin olisi saavuttanut yhteytensä wieniläisten kanssa. Siihen sisältyi kylläkin riskiä, mutta kuka koskaan on voittanut taistelua ilman jotakin riskiä? Ja eivätkö wieniläiset asettaneet mitään vaaranalaiseksi kun ne — 400 tuhatta käsittävä väestö — vetivät kimppuunsa ne joukot, joitten oli määrä marssia vallottamaan 12 miljoonaa unkarilaista? Sotilaallinen virhe tehtiin siinä, kun odotettiin siksi kuin itävaltalaiset olivat yhdistyneet, ja tehtiin Schwechatissa heikko yritys, mikä päättyi, kuten ansaitsikin, häpeälliseen tappioon — tämä sotilaallinen virhe aiheutti varmasti suuremman vaaran kuin olisi tuottanut päättävä marssi Wieniä kohti Jellachich'n hajanaisia rosvojoukkoja vastaan.

Mutta sellainen unkarilaisten eteneminen, ilman jonkun virallisen laitoksen myöntämää oikeutta, olisi ollut loukkaus saksalaisia alueellisia oikeuksia kohtaan, sanotaan, se olisi johtanut sekaantumisiin Frankfurtin keskusvallan kanssa, ja olisi, ennen kaikkea, ollut luopumista siltä laillisuuden ja perustuslaillisuuden tieltä, mikä muodosti unkarilaisten asian tuen ja voiman. Mutta viralliset laitoksethan Wienissä eivät olleet mitään! Valtiopäivät ja

viralliset komiteatko ne olivat nousseet Unkaria puolustamaan, tai oliko se Wienin väestö, ja vain se, mikä oli tarttunut musketeihin kokemaan ensimmäisen taistelun tulen Unkarin itsenäisyyden puolesta? Ei se ollut tämä eikä tuo virallinen laitos Wienissä, minkä tukeminen oli tärkeätä; kaikki nämä laitokset voivat, ja olisivat voineet, tulla kumotuiksi sangen pian vallankumouksellisen liikkeen edistyessä; mutta se oli vallankumouksellisen liikkeen ylivalta, kansanjoukon toiminnan katkeamaton edistys itse, joka vain oli kysymyksessä ja joka vain voi Unkarin maahan hyökkäykseltä pelastaa. Mitä muotoja tämä vallankumouksellinen liike jälkeinpäin saisikin, olisi se ollut wieniläisten eikä unkarilaisten asia, niin kauan kuin Wieni ja saksalainen Itävalta yleensä pysyi niiden liitolaisena yhteistä vihollista vastaan. Mutta kysymys on emmekö me tässä Unkarin hallituksen johonkin laillisten valtuuksien varjoon tarttumisessa näe sitä ensimmäistä selvää verukkeen oiretta siitä jotenkin epäilyttävästä menettelyjen laillisuudesta, mikä, jos se nyt ei pelastanutkaan Unkaria, ainakin kerrottiin sangen hyvin myöhempänä aikana englantilaisen keskiluokkalaisen yleisön edessä.

Mitä tulee väitteeseen mahdollisista ristiriidoista Frankfurtissa olevan Saksan keskusvallan kanssa, oli se aivan joutava. Vastavallankumouksen voitto Wienissä oli tosiasiallisesti kukistanut Frankfurttin viranomaiset; ne olisivat yhtä hyvin tulleet kukistetuiksi jos vallankumous siellä olisi saanut sitä tukea, mikä olisi ollut välttämätöntä vihollistensa lyömiseksi. Ja lopuksi se väite, että Unkari ei voinut luopua lailliselta eikä perustuslailliselta perustalta, voi käydä täydestä brittiläisten vapaakaupan kannattajain keskuudessa, mutta ei se kos-

kaan tule olemaan pätevä historian silmien edessä. Otaksukaamme että Wienin väestö olisi pitänyt kiinni "laillisista ja perustuslaillisista keinoista" maaliskuun 13 ja lokakuun 6 pnä, miten silloin olisi käynyt sille "lailliselle ja perustuslailliselle" liikkeelle ja kaikille niille kunniakkaille taisteluille, jotka ensi kerran toivat Unkarin sivistyneen maailman huomioon? Juuri sen laillisen ja perustuslaillisen pohjan, jolla väitetään unkarilaisten toimineen v. 1848 ja 1849 vallotti niillä Wienin väestön äärimäisimmän laitton ja perustuslakivastainen nousu maaliskuun 13 p. Tarkotuksemme ei ole käsitellä Unkarin vallankumouksellista historiaa, mutta asianmukaista lienee panna merkille se, että on äärimäisimmän hyödytöntä käyttää ilmeisesti vain laillisia vastarinnan keinoja vihollista vastaan, joka sellaisia joutavuuksia halveksii; ja lisäämme me, ellei olisi ollut tätä ikuista laillisuuden veruketta johon Görgey tarttui ja käänsi hallitusta vastaan, olisi Görgey'n armeijan uskollisuus kenrraaliasa kohtaan ja se häpeällinen Vilagosin katastroofi ollut mahdoton. Ja kun sitte lopultakin unkarilaiset tulivat Leitha-joen yli lokakuun loppupuolella, 1848, eikö se ollut yhtä laitton kuin olisi heti tapahtuva ja päättävä hyökkäyskin ollut?

Tiedettävästi emme me vaali mitään epäystävällisiä tunteita Unkaria kohtaan. Me puolustimme sitä taistelujen aikana; sallittakoon sanoa, että sanomalehtemme *Neue Rheinische Zeitung*¹⁰⁾ on tehnyt

10) Vuoden 1848 maaliskuun vallankumouksen jälkeen, palattuaan Parisista Saksaan ja asetuttuaan Kölniin perusti Marx tämän sanomalehden. Vaikka *Neue Rheinische Zeitung* (Uusi Reinin Lehti) ei koskaan esiintynyt "kommunististen suunnitelmien" ajajana, kuten esimerkiksi Mr. Dawson sanoo sen tehneen, tuli siitä kuitenkin hallitukselle oikea painajainen. Taantumukselliset samoin kuin liberaalikin tuomitsivat sitä, varsinkin sen jälkeen kun Marx loistavasti puolusti Parisin kesäkuun kapinaa. Kun

enemmän kuin muut Unkarin asiaa tunnetuksi Saksassa selittämällä magyaarien ja slaavilaisten rotujen välisen taistelun luonnetta ja seuraamalla Unkarin sotaa artikkelisarjassa, joka on saanut osakseen sen suosiollisen huomion, että siitä on plagiari-soitu¹¹⁾ miltei jokaiseen tätä asiaa käsittelevään myöhemmin julkaistuun kirjaan, unkarilaissyntyisten omiin teoksiin, silminnäkijäinkään teosten poikkeusta tekemättä. Me vieläkin pidämme Unkaria jokaisessa tulevaisuuden nousussa mannermaalla välttämättömänä ja luonnollisena Saksan liittolaisena. Mutta me olemme olleet kyllin ankaria omille

Köln julistettiin piiritystilaan, lakkautettiin lehti kuudeksi viikoksi — ilmestyäkseen jälleen entistä mainehikkaampana ja suuremmalla levikillä kuin ennen. Marraskuulla tapahtuneen preussilaisen vallankaappauksen jälkeen julkaisi lehti jokaisen numeronsa otsikossa vetoomuksen väestölle, jossa kehoitettiin kieltäytymään maksamasta veroja ja vastaamaan voimaan voimalla. Tämän ja joittenkin muitten kirjoitusten takia nostettiin lehteä vastaan pari kannetta. Ensimmäisessä oikeusjutussa olivat syytettyinä Marx, Engels ja Korff; toisessa ja tärkeämmässä oli syytettyjen penkillä Marx, Schapper ja Schneider. Heitä syytettiin "kansan kiihottamisesta asetettuun vastarintaan hallitusta ja sen virkamiehiä vastaan". Marx pääasiallisesti johti puolustusta ja piti loistavan puheen. (Tämä puhe on julkaistu myöskin suomeksi "Vallankumous- ja taantumusaikoina"-nimisessä Yrjö Sirolan suomentamassa kokoelmassa. — Suoment.) "Marx pidättyy (tässä puheessaan) kaikista puhetaidollisista kukkasista; hän käy suoraan asian ytimeen, ja ilman mitään kaunopuheista mahtipontisuutta päättää sen poliittisen tilanteen yhteenvetoon. Kuka tahansa saattoi ajatella, että Marxin itsensä tulisi pitää poliittinen esitelmä valamiehistöille. Ja niinpä tosiaankin jutun päättyttyä eräs valamiehistön jäsen kävi toisten valamiesten nimessä kiittämään Marxia siitä opettavasta esitelmästä, minkä hän oli heille pitänyt." (Bersteinin teos: "Ferdinand Lassalle.") Valamiehistö vapautti yksimielisesti syytetyt. Marxin toimittaman "Uuden Reinin Lehden" avustajain joukossa olivat Engels, W. Wolff, Werther, Lassalle; Freiligrath kirjoitti siihen mainioita vallankumouksellisia runojaan. Mainioin näistä on se kuuluisa "Reinin Lehden hyvästijättö", joka julkaistiin toukokuun 19 p., 1849, hallituksen lakkauttaman sanomalehden viimeisessä numerossa punaisella painettuna.

"Viimeinen kruunu kun pirstana on,
Missä kauhut kammit si mieltä,
Ja kansa kun haastaa tuomion,
Minut rinnallas löydät sä sieltä.
Rannoilla Reinin ja Tonavan
Kera voiton täyttymyksen
Valan täyttävän näät kapinoitsijan,
Jolta nyt saat tervehdyksen."

11) Plagiarismi: kirjallinen varkaus. — Suoment.

maanmiehillemme pitääksemme itsellemme oikeuden puhua naapureistamme; ja kun meidän on tässä kirjutettava muistiin tosiasioita historiallisella puolueettomuudella, on meidän sanottava että tässä erikoisessa tapauksessa Wienin väestön altis urheus ei ollut vain paljo jalompaa, mutta myöskin paljo kaukonäköisempää kuin Unkarin hallituksen suuri varovaisuus. Ja saksalaisina sallittakoon meidän vielä sanoa, että me emme kaikkiiin niihin unkari-laisen taistelun komeihin voittoihin ja kunniakkai-hin taisteluihin vaihtaisi sitä maanmiestemme, Wie-nin väestön, omatahtoista yksinäistä nousua ja uheata vastarintaa, mikä antoi Unkarille aikaa jär-jestää armeijan, joka voi tehdä sellaisia suuria asioita.

Wienin toinen liittolainen oli saksalainen väestö. Mutta se oli kaikkialla samassa kamppailussa kuin wieniläisetkin. Frankfurt, Baden ja Köln olivat juuri kukistuneet ja riisutut aseista. Berlinissä ja Breslaussa oli väestö taisteluun syöksymäisillään armeijan kanssa ja joka päivä odotettiin yhteen-ottoa. Kaikkialla oli ratkaisua vaativia kysymyksiä, jotka vain asevoimalla voitaisiin ratkaista; ja nytpä vasta ensi kerran vakavasti tunnettiin Saksan vanhan hajanaisuuden jatkumisen tuhoisat seuraukset. Jo-kaisen valtion, jokaisen maakunnan ja kaupungin eri kysymykset olivat pohjaltaan samoja; mutta ne tuotiin esiin kaikkialla eri muodoissa je eri nimisinä, ja olivat ne kaikkialla saavuttaneet erilaisen kyp-sysasteen. Niinpä kävi, että vaikka jokaisella paikkakunnalla tunnettiin Wienin tapauksien rat-kaiseva paino, ei kuitenkaan missään voitu iskeä tärkeitä iskua mitenkään toivoen wieniläisille apua siten tuottaakseen, tai saadakseen aikaan niille edullisen syrjäliikkeen; ei jäänyt mitään niiden

auttamiseksi kuin parlamentti ja Frankfurтин keskusvalta; niihin vedottiin kaikilta tahoilta, mutta mitä ne tekivät?

Frankfurтин parlamentti ja se äpärä, minkä se sukurutsaussuhteellaan oli päivänvaloon saattanut Saksan vanhan maapäivälaitoksen kanssa, niinsanottu keskusvalta, käyttivät hyväkseen wieniläisten liikkettä osottaakseen äärimäisimmän mitättömyytensä. Tämä halveksittava edustuslaitos oli, kuten olemme nähneet, kauan sitte uhrannut neitseytensä, ja niin nuori kun se olikin, oli se jo käymässä harmaapäiseksi ja saavuttanut kokemusta kaikissa koristelu- ja maalaustaidoissa sekä valediplomaattisessa prostituutiossa. Niistä vallan, Saksan uudelleen-syntymisen ja yhdistymisen unelmista ja mielikuvista, joitten vallassa se alussa oli ollut, ei jäänyt jällelle muuta kuin sarja teutoonisista iskulauseista, joita toistettiin jokaisessa tilaisuudessa, ja kunkin yksityisen jäsenen vankkumaton usko omaan tärkeiteensä samoin kuin väestön herkkäuskoisuuteen. Alkuperäinen naivius oli heitetty syrjään; saksalaisen väestön edustajat olivat kääntyneet käyttänonmiehiksi, se tahtoo sanoa, ne olivat havainneet, että mitä vähemmän ne tekivät ja mitä enemmän ne lörpöttelivät, sitä turvatumpi olisi heidän asemansa Saksan kohtalon välimiehinä. Eipä siksi, että ne olisivat pitäneet menettelyjään joutavina; aivan päinvastoin oli asian laita. Mutta ne olivat keksineet, että kaikki todella suuret kysymykset, koska ne kuuluivat niille kielletylle alalle, oli paras jättää aloilleen, ja kuten joukko Bysantisen keisarikunnan oppineita, pohtivat ne tärkeydellä ja väsymättömyydellä, joka oli sen kohtalon arvoinen, mikä niiden osaksi lopulta tuli, teoreettisia dogmeja, jotka jo kauan sitte oli ratkaistu sivistyneen maail-

man joka kolkalla, tai sitte mikroskooppisen pieniä käytännöllisiä kysymyksiä, jotka eivät koskaan johdaneet mihinkään käytännöllisiin tuloksiin. Koska tämä eduskunta näinollen oli eräänlainen lancasterilainen koulu¹²⁾ jäsentensä keskinäistä opastusta varten, ja näinollen oli sangen tärkeämerkityksinen heille itselleen, olivat he vakuutettuja, että se teki enemmänkin kuin Saksan kansalla oli oikeus odottaa, ja piti maankavaltajana jokaista, jolla oli julkeutta vaatia heitä tulemaan johonkin tulokseen.

Kun wieniläinen kapina puhkesi, oli siellä sen johdosta joukko välikyselyjä, väittelyjä, esityksiä ja muutosesityksiä, jotka eivät tietysti johtaneet mihinkään. Keskusvallan tuli sekaantua asiaan. Se lähetti Wieniin kaksi edustajaa, entisen liberaalin Welckerin ja Moslen. Don Quixoten ja Sancho Panzan retket muodostaisivat todella aineen Odysseyn sankarirunoon¹³⁾ verrattuna näitten kahden Saksan yhtenäisyyden kuljeskelevan ritarin urotoihin ja ihmeellisiin seikkailuihin. Uskaltamatta mennä Wieniin, tyrmistytti heitä Windschgrätz, ihaili ja imetteli heitä idiootti keisari ja häpeämättömästi pilkkasi ministeri Stadion. Niiden tiedonannot ja lausunnot muodostavat mahdollisesti ainoan osan Frankfurtin toimista, mikä tulee säilymään saksalaisessa kirjallisuudessa; ne muodostavat täydellisen satiisiren romaanin, täysin valmiin ja ulkonaisen häpeämonumentin Frankfurtin kansalliskokoukselle ja sen hallitukselle.

Eduskunnan vasemmisto oli myöskin lähettänyt kaksi edustajaa Wieniin pitääkseen yllä arvoval-

12) Lancasterin koulu, köyhäinkoulu, Lontoossa. — Suoment.

13) Don Quixote, espanjalaisen kirjailijan Cervantes'n satiiriromaanin päähenkilön nimi. Ritari Don Quixote lähtee palvelijansa Sancho Panzan kanssa hyökkäykseen tuulimyllyjä vastaan. — Odysseus on taas Homeroksen runoissa kreikkalaisen jumalaistaruston sankari. — Suoment.

taansa siellä — Fröbelin ja Robert Blumin. Kun vaara läheni, päätteli Blum oikein, että siellä se Saksan vallankumouksen suuri taistelu oli taisteltava ja empimättä päätti panna päänsä panokseen siinä kysymyksessä. Fröbel päinvastoin oli sitä mieltä, että hänen velvollisuutensa oli säilyttää itsensä tärkeitä tehtäviä varten asemallaan Frankfurtissa. Blumia pidettiin Frankfurtin eduskunnan kaunopuheisimpiin miehiin kuuluvana; hän varmasti olikin suosituin. Hänen kaunopuheisuutensa ei olisi kestänyt koetta missään kokeneessa parlamenttarisessa kokouksessa; hän rakasti liiaksi saksalaisen, oikeaoppisuudesta poikkeavan saarnaajan pintapuolista korkealentoisuutta, ja hänen väitteistään puutui sekä filosoofista terävyyttä että käytännöllisten tosiasiain tarkkaa tuntemusta. Hän kuului poliittisesti "maltilliseen demokratiaan", jotenkin epämääräiseen suuntaan, jota suosittiin juuri tämän periaatteidensa epämääräisyyden takia. Mutta kaiken tämän ohella oli Robert Blum luonnostaan perinpohjin, vaikkakin jonkun verran kiillotettu, plebeiji, ja ratkaisevilla hetkillä hänen plebeijiläinen vaitonsa ja plebeijiläinen tarmonsä pääsi voitolle hänen epämääräisyydestään, ja siis horjuvasta poliittisesta vakuutuksestaan ja tietoisuudestaan. Sellaisilla hetkillä kohottautui hän paljo yläpuolelle tavallista kykyjensä tasoa.

Niinpä näki hän Wienissä ensi silmäyksellä, että siellä, eikä Frankfurtin hienoutta tavoittelevien väittelyjen keskellä, hänen maansa kohtalo olisi ratkaistava. Hän päätti heti asian mielessään, luopui kaikista perääntymisajatuksista, ryhtyi komentamaan vallankumouksellisia joukkoja ja osotti tavatonta kylmäverisyyttä ja lujuuutta. Hän se oli, joka viivytti huomattavan ajan kaupungin valloitusta ja suo-

jeli sen yhtä puolta hyökkäyksiltä polttamalla Tonavan yli johtavan Taborin sillan. Jokainen tietää miten hänet, kapinan jälkeen, vangittiin vietiin sota-oikeuteen ja ammuttiin. Hän kuoli urhon lailla. Ja Frankfurтин kansalliskokous, kauhunvallassa kun oli, otti vastaan vielä tämän verisen solvauksen ilmeisellä suosiolla. Hyväksyttiin lausunto, mikä kielensä pehmeiden ja diplomaattisen sileydensä takia oli enemmän solvaus murhatun marttyyrin haudalle kuin tuomitseva häpeäleima Itävallalle. Mutta eihän ollutkaan odotettavissa, että tämä halveksittava kansalliskokous panisi pahakseen erään jäsenensä, varsinkin vasemmistojohtajan, murhaa.

Lontoo, maaliskuulla, 1852.

XIII

Preussin valtiopäivät — kansalliskokous

Huhtikuun 17 p., 1852.

Marraskuun 1 päivänä kukistui Wieni ja saman kuukauden 9 päivänä tapahtunut perustuslakia säättävään valtiopäiväin hajotus Berlinissä osotti kuinka suuresti tämä tapaus oli heti nostattanut vastavallankumouksellisen puolueen henkeä ja voimaa kaikkialla Saksassa.

Vuoden 1848 kesän tapahtumat Preussissa ovat pian kerrotut. Perustuslakikokous tai oikeammin "valtiopäivät, jotka oli valittu tarkoituksella sopia kruunun kanssa perustuslaista", ja sen keskiluokkain etujen edustajain enemmistö oli kauan sitte jo menettänyt yleisön arvonannon antautumalla kaikkiin hovin vehkeilyihin pelätessään väestön tarmokkaimpia aineksia. Ne olivat vahvistaneet, tai oikeammin palauttaneet feodalismiin inhoittavat etuoikeudet ja siten pettäneet talonpoikaiston vapauden ja edut. Ne eivät olleet kyenneet laatimaan perustuslakia eivätkä liioin millään tavalla muuttamaan yleistä lainlaadintaa. Ne puuhailivat miltei yksinomaan erikoisten teoreettisten hienouksien kanssa, pelkkien muodollisuuksien ja perustuslaillisten etikettikysymysten kanssa. Valtiopäivät tosiasiallisesti olivat enemmän parlamenttarisen käyttäytymisen kouluna — *savoir vivre* — jäsenilleen kuin laitos, johon nähdessä kansalla olisi ollut mitään mielenkiintoa. Enem-

mistöt olivat sitäpaisei sangen tarkasti tasapainossa, ja ratkaisivat ne miltei aina horjuvat keskustalaiset, joitten heilahtelemiset oikealta vasemmalle ja päinvastoin kukistivat ensin Camphausenin ministeristön ja sitte Auerswaldin ja Hansemannin. Mutta samaan aikaan kuin liberaalit siten laskivat tilaisuuden livahtamaan käsistään täällä kuten kaikkialla muualakin, järjesti hovi voima-aineksiaan aateliston keskuudessa ja sivistymättömimmän maalaisväestön keskuudessa samoin kuin armeijan ja byrokratian keskuudessa. Hansemannin kukistumisen jälkeen muodostettiin byrokraattien ja upseerien, horjumattomien taantumuksellisten ministeristö, joka näennäisesti kuitenkin antoi periksi parlamentille; ja valtiopäiväin toimiessa "asiat, eivätkä miehet"-periaatteen mukaan, petkutettiin ne suorastaan osottamaan suosiotaan tälle ministeristölle samaan aikaan kuin niillä ei tietenkään ollut silmiä nähdä sitä vastavallankumouksellisten voimien keskittämistä ja järjestämistä, jota se sama ministeristö suoritti jokseenkin avoimesti. Lopulta, kun Wienin kukistuminen antoi signaalin, antoi kuningas ministereilleen virkaeron ja asetti niiden tilalle "toiminnan miehiä", nykyisen pääministerin Manteuffel'in johdolla. Uneksivat valtiopäivät heti heräsivät näkemään vaaran; ne kielsivät äänillään luottamuslauseen kabinetilta, johon toimenpiteeseen heti vastattiin määräyksellä valtiopäiväin siirtämisestä Berlinistä, jossa ne, yhtenäntörmäyksen sattuessa olisivat voineet luottaa joukkojen kannatukseen, Brandenburgiin, pieneen maakuntakaupunkiin, joka oli kokonaan riippuvainen hallituksesta. Valtiopäivät kuitenkin julistivat ettei sen istuntoja voitu lopettaa eikä niitä voitu siirtää tai hajottaa muuten kuin niiden omalla suostumuksella. Sillä välin saapui

kenraali Wrangel Berliiniin noin 40 tuhatta miestä käsittävän sotajoukon johdossa. Kunnallishallinnon virkamiesten ja Kansalliskaartin upseerien kokouksessa päätettiin olla tekemättä mitään vastarintaa. Ja nyt, sen jälkeen kun valtiopäivät valitsijoineen, porvariliberaaleineen, olivat sallineet yhdistyneen taantumuspouluueen vallata jokaisen tärkeän aseman ja riistää käsistään miltei jokaisen puolustuskeinon, alkoi se suuri "passiivisen ja laillisen vastarinnan" komedia, jonka niiden mielestä tuli olla kunniakkaana niiden esimerkkien noudattamisena, jotka Hampden ja amerikalaiset ensimmäisillä yrityksillään itsenäisyssodassaan antoivat. Berliini oli julistettu piiritystilaan ja jäi se rauhalliseksi. Saksan hallitus oli hajottanut Kansalliskaartin ja sen aseet luovutettiin suurimmalla tarkkuudella. Valtiopäiviä jähdattiin parin viikon ajalla kokouspaikasta toiseen ja kaikkialla sotilaat sen hajottivat, ja valtiopäiväin jäsenet rukoilivat kansalaisia pysymään rauhallisina. Lopulta hallitus, julistettuaan valtiopäivät hajotetuiksi, hyväksyi ja julisti laittoman verojen noston, ja silloin hajaantuivat valtiopäivien jäsenet ympäri maata järjestämään kieltäytymistä verojen maksusta. Mutta ne havaitsivat surullisesti erehtyneensä keinojen valinnassa. Muutamain kiihtymysviikkojen jälkeen, joita seurasivat hallituksen ankarat toimenpiteet oppositiota vastaan, luopui jokainen kieltäytymisajatuksesta verojen maksussa miellyttääkseen kuolleita valtiopäiviä, joilla ei ollut edes rohkeutta puolustaa itseään.

Oliko marraskuun alussa, 1848, jo liian myöhäistä yrittää aseellista vastarintaa, tai olisiko osa armeijasta, kohdatessaan vakavaa vastustusta kääntynyt valtiopäiväin puolelle ja siten ratkaissut asian valtiopäiväin eduksi, on kysymys jota mahdollisesti

ei koskaan voida ratkaista. Mutta vallankumouksessa samoin kuin sodassakin on aina välttämätöntä osottaa voimakasta rintamaa, ja se, joka hyökkää, on edullisessa asemassa; ja vallankumouksessa niinkuin sodassakin on äärimmäisimmän välttämätöntä asettaa panokseen kaikki ratkaisevalla hetkellä, mitä vaikeuksia pelissä sitte onkin. Ei ole ainoatakaan onnistunutta vallankumousta historiassa, joka ei osottaisi tosiksi näitä väitteitä. Nyt oli Preussin vallankumouksella ratkaiseva hetki tullut marraskuulla, 1848; valtiopäivät, jotka olivat virallisesti koko vallankumouksellisten etujen johdossa, eivät osottaneet voimakasta rintamaa, sillä ne peräytyivät vihollisen jokaisella askeleella; vielä vähemmän ne hyökkäsivät, sillä ne eivät edes nähneet hyväksi puolustaa itseään; ja kun ratkaiseva hetki tuli, kun Wrangel 40 tuhannen miehen johdossa kolkutti Berlinin porteille, sen sijaan että hän olisi nähnyt, kuten hän ja kaikki upseerinsa täysin olettivat, jokaisen kadun täynnä katusulkuja, jokaisen ikkunan muodostettuna ampuma-aukoksi, näki hän portit avoimina ja kadut täynnä vain rauhallisia berlinaläisiä porvareita, nauttimassa siitä kepposesta, jonka ne olivat hänelle tehneet antamalla itsensä kädet ja jalat sidottuina hämmästyneille sotilaille. Se on kyllä totta, että valtiopäivät ja väestö, jos ne olisivat tehneet vastarintaa, olisivat voineet joutua lyödyiksi; Berliniä olisi voitu pommittaa ja monia satoja olisi voinut surmautua estämättä rojalistipuolueen lopullista voittoa. Mutta siitä syystä ei niiden olisi pitänyt luovuttaa aseitaan heti. Hyvin kamppailtu tappio on tosi asia, jolla on yhtä suuri vallankumouksellinen merkitys kuin helposti voitettulla voitollakin. Kesäkuun tappiot Parisissa 1848 ja Wienin tappiot lokakuussa varmasti tekivät paljo

enemmän näitten kahden kaupungin väestön mielen vallankumouksellistuttamiseksi kuin helmikuun ja maaliskuun voitot. Berlinin valtiopäivät ja väestö mahdollisesti olisivat saaneet jakaa näitten kahden edellämainitun kaupungin väestön kohtalon; mutta ne olisivat kaatuneet kunniakkaasti ja olisivat jättäneet jälkeensä jääneitten mieliin kostonhalun, mikä vallankumouksellisina aikoina on voimakkaimpia kannustimia tarmokkaaseen ja tuliseen toimintaan. Luonnollista on jokaisessa taistelussa, että se, joka ottaa vastaan taisteluansikkaan asettuu lyödyksitulemisen vaaraan; mutta onko se syy, jonka takia hänen pitäisi tunnustaa itsensä lyödyksi ja alistua ikeen alle miekkaa vetämättä?

Se, joka vallankumouksessa hallitsee ratkaisevaa asemaa ja luovuttaa sen, sen sijaan että pakottaisi vihollisen koettamaan voimiaan hyökkäyksessä, ansaitsee ehdottomasti tulla kohdelluksi kavaltaajana.

Sama Preussin kuninkaan määräys, mikä hajotti perustuslakia säättävät valtiopäivät, julisti myöskin uuden perustuslain, joka perustui sille luonnokselle, minkä valtiopäiväin valiokunta oli laatinut, mutta laajentaen joissakin kohdissa kruunun valtaa, korvaten epäiltävästi toisissa kohdissa parlamentin oikeuksia. Tämä perustuslaki perusti kaksi kamarin, joitten oli määrä pian kokoontua sitä vahvistamaan ja tarkastamaan.

Tuskin meidän tarvitsee kysyä missä Saksan kansalliskokous oli Preussin perustuslaillisten "lail-lisen ja rauhallisen" taistelun aikana. Se oli, kuten tavallista, Frankfurtissa, kuluttaen aikaansa hyväksymällä sangen kesyjä päätöslauselmia Preussin hallituksen menettelyjä vastaan ja ihailien "kunnioitusta herättävää" koko kansan passiivisen, laillisen ja yksimielisen vastarinnan näytelmää raakaa voimaa

vastaan". Keskushallitus lähetti lähettiläänsä Berliniin välittäjiksi ministeristön ja valtiopäivien välille; mutta ne saivat saman kohtalon kuin edeltäjänsä Olmützissä ja ohjattiin heidät kohteliaasti tiehensä. Kansalliskokouksen vasemmisto, so. niinsanottu radikaalipuolue, lähetti myöskin lähettiläänsä; mutta tultuaan tarkoin vakuutetuiksi Berlinin valtiopäiväin äärimäisestä avuttomuudesta ja tunnustetuaan oman yhtä suuren avuttomuutensa palasivat ne Frankfurtiin tekemään selkoa asiasta ja todistamaan Berlinin väestön ihailtavan rauhallisen käyttäytymisen puolesta. Eikä vain sitä, mutta enemmänkin; kun herra Bassermann, eräs keskushallituksen lähettiläistä, ilmotti että Preussin ministereitten viimeiset ankarat toimenpiteet eivät olleet ilman perustusta sikäli kuin oli hiljattain nähty siellä Berlinin kaduilla vetelehtimässä monellaisia raakalaisilta näyttäviä olentoja, sellaisia joita aina ilmestyy anarkisien liikkeiden edellä (ja joita aina siitä asti on nimitetty "bassermannilaisiksi olioiksi"), nousivat nämä vallankumouksellisten etujen tarmokkaat arvoisat vasemmistloedustajat tositeolla ihan vannonamaan ja todistamaan että niin ei ollut asian laita! Niinpä siis kahden kuukauden sisällä Frankfurтин kansalliskokouksen täysi voimattomuus oli erinomaisesti todistettu. Ei voi olla olemassa silmiinpistävämpiä todistuksia siitä, että tämä laitos oli kokonaan tehtäväänsä kykenemätön; sillä ei ollut edes kaukaisinta aavistusta mikä sen tehtävä todella oli. Se tosiasia että niin Wienissä kuin Berlinissäkin vallankumouksen kohtalo oli ratkaistu, että kummassakin pääkaupungissa tärkeimmät kysymykset suoritettiin ilman että Frankfurтин kansalliskokouksen olemassaoloa olisi koskaan otettu vähimmässäkään määrässä huomioon — tämä tosiasia yksinään

on riittävä osottamaan, että kysymyksessäoleva laitos oli pelkkä väittelyklubi, joka muodostui narreista, jotka sallivat hallituksien käyttää heitä parlamentarisina marionettinukkeina, joita näyteltiin pikkuvaltioitten ja pikkukaupunkien pikkukauppiasten ja pikkuliikemiesten huvittamiseksi niin kauan kuin pidettiin sopivana näitten puolueitten huomion kääntäminen pois muista asioista. Kuinka kauan tämä tarpeelliseksi katsottiin, sen me pian näemme. Mutta huomionarvoinen tosiasia on se, että kaikkien näitten tämän kansalliskokouksen "etevien" miesten joukossa ei ollut ainoatakaan, jolla olisi ollut vähintäkään käsitystä siitä osasta, jota heidät oli pantu esittämään, ja että vielä tähän päivään asti Frankfurтин klubin entisillä jäsenillä ovat erikoisesti heille itselleen ominaiset historiankäsitelyksensä muuttumattomina.

Lontoo, maaliskuulla, 1852.

XIV

Järjestyksen palauttaminen — valtiopäivät ja edustajakamari

Huhtikuun 24 p., 1852.

Vuoden 1849 ensimmäisiä kuukausia käyttivät Itävallan ja Preussin hallitukset hyväkseen seuraamalla niitä etuisuuksia, joita ne 1848 loka- ja marraskuussa saavuttivat. Wienin vallotuksen jälkeen jatkoivat Itävallan valtiopäivät vain nimellisesti olemassaoloon pienessä Kremsir-nimisessä maaseutukauppalassa Määrissä. Täällä ne slaavilaiset edustajat, jotka valitsijoineen olivat olleet pääasiallisimpina välikappaleina nostamassa Itävallan hallitusta masennustilastaan, saivat erikoisesti rangaituksensa petturuudesta europalaista vallankumousta kohtaan. Niin pian kuin hallitus oli jälleen saanut voimansa, kohteli se valtiopäiviä ja sen slaavilaista enemmistöä äärimäisimmällä ylenkatseella, ja kun keisarillisten aseitten ensimmäiset menestykset ennustivat Unkarin sodan nopeata päättymistä, hajotettiin valtiopäivät maaliskuun 4 p. ja edustajisto hajotettiin sotavoimalla. Silloin lopultakin slaavilaiset näkivät itsensä petetyiksi ja silloin ne huusivat: "Menkäämme Frankfurtiin ja pitäkäämme siellä yllä opposiota, jota emme voi täällä ajaa!" Mutta silloin se oli liian myöhäistä, ja juuri se tosiasi, ettei niillä ollut mitään muuta valintavaraa kuin joko pysytellä hiljaa tai liittyä voimattomaan

Frankfurtin kansalliskokoukseen, se tosiasia yksin oli riittävä osottamaan niiden äärimmäisimmän avuttomuuden.

Niin päättyivät nykyiset, ja todennäköisimmin ainiaaksi, Saksan slaavilaisten yritykset itsenäisen kansallisen olemassaolonsa jälleen saavuttamiseksi. Lukuisain kansallisuuksien hajallaan olevat jätteet, joitten kansallinen ja poliittinen elinvoima oli kauan ollut sammunut ja jotka siitä syystä olivat olleet pakotettuja, melkein vuosituhannen ajan, seuraamaan mahtavamman kansakunnan, vallottajansa, perässä, kuten walesilaiset Englannissa, baskit Espanjassa, bas-bretonit Ranskassa, ja vielä myöhäisempänä aikana espanjalaiset ja ranskalaiset kreolit (siirtomaissa syntyneet) niissä osissa Pohjois-Amerikaa, jotka myöhemmin ovat joutuneet englantilais-amerikalaisen rodun haltuun — nämä kuolevat kansallisuudet, böömiläiset, kärntit, dalmatialaiset ym., olivat koettaneet käyttää hyväkseen v. 1848 yleistä hämmennystä palauttaakseen sen poliittisen tilanteen, mikä vallitsi v. 800. Tuhannen vuoden historian olisi pitänyt niille osottaa, että sellainen takaisin palaaminen oli mahdoton; että jos kaikki Elbe- ja Saale-joen itäpuolella oleva alue oli kerran ollut slaavilaisten sukujen hallussa, osotti tämä vain historian suuntaa ja samalla saksalaisen kansallisuuden fyysillistä ja henkistä voimaa alistaessaan, yhdistäessään ja sulattaessaan itseensä muinaiset itäiset naapurinsa; että tämä sulattamispyrkimys saksalaisten puolelta oli aina ollut, ja vieläkin oli, voimakkaimpia keinoja, jonka avulla Länsi-Europan sivistystä oli levitetty tämän mantereen itäosaan; että se voi pysähtyä vain silloin kun saksalaistuttamisprosessi oli saavuttanut suurten, lujien ja yhtenäisten kansakuntain rajat, kansakuntain,

jotka olivat kykeneviä itsenäiseen kansalliseen elämään, kuten unkarilaiset ja jossakin määrin puolalaiset; ja että siitä syystä näitten kuolevien kansallisuuksien luonnollinen ja kiertämätön kohtalo oli sallia tämän voimakkaampien naapureittensa sulatus- ja yhdistämisprosessin täydellistyä. Tämä ei varmastikaan ole mikään mairitteleva tulevaisuuden näköala panslavististen unelmoitsijain kansallisuuspyrkimyksille, joitten onnistui kiihottaa osan böömiläistä ja eteläslaavilaista väestöä; mutta voivatko ne toivoa historian voivan hypätä takaisin tuhannen vuotta joittenkin näivettyneitten ihmisryhmien mieliksi, joitten keskellä ja ympärillä jokaisella asumusseudullaan oli saksalaisia, ja joilla ei miltei ikimuistoisista ajoista asti kaikissa sivistuspyrkimyksissään ole ollut mitään muuta kieltä kuin saksankieli ja joilta puuttuvat juuri kansallisen olemassaolon ensimmäiset ehdot, lukumäärä ja alueellinen yhtenäisyys? Niinpä se panslavistinen nousu, mikä kaikkialla Saksan ja Unkarin slaavilaisilla alueilla oli kaikkien näitten lukemattomain pikku-kansallisuuksien riippumattomuuden palauttamisen verhona, törmäsi yhteen kaikkialla europalaisten vallankumousliikkeiden kanssa, ja slaavilaiset, vaikkakin olivat taistelevinaan vapauden puolesta, olivat (puolalaisten demokraattista osaa lukuunottamatta) despotismin ja taantumuksen puolella. Niin oli laita Saksassa ja niin oli laita Unkarissa, vieläpä siellä ja täällä Turkissa. Yleisen vapausasian kavaltaajina, Itävallan hallituksen juonien päätukina ja kannattajina asettivat ne itsensä lainhylkyjen asemaan kaikkien vallankumouksellisten kansakuntain silmissä. Ja vaikka kansanjoukoilla ei missään ollut osaa niissä pienissä kansallisuusjupakoissa, joita panslavistiset johtajat nostattivat, juuri siitä syystä,

että ne olivat tietämättömiä, kuitenkin ei tulla koskaan unohtamaan sitä, että Pragissa, puoliksi saksalaisessa kaupungissa slaavilaiskiihkoilijain joukot hurrasivat ja toistivat huutoa: "Mieluummin venäläinen nagaikka kuin saksalainen vapaus!" Ensimmäisen tyhjiin rauenneen yrityksensä jälkeen 1848 ja sen läksyn jälkeen, minkä Itävallan hallitus niille antoi, ei ole todennäköistä, että toista yritystä myöhemmin tehdään. Mutta jos ne yrittäisivät vielä samallaisilla verukkeilla liittoutua vastavallankumouksellisten voimien kanssa, on Saksan velvollisuus selvä. Ei mikään vallankumoustilassa oleva ja ulkopuolisia vihollisia vastaan sotaa käyvä maa voi kärsiä Vendée'n¹⁴⁾ vehkeilyjä sisällään.

Mitä tulee siihen perustuslakiin, minkä keisari julisti samalla kuin valtiopäivät julistettiin hajotetuksi, ei ole mitään tarvetta kiinnittää siihen enää huomiota, sillä se ei koskaan ollut käytännössä olemassa ja on se nyt kokonaan lakannut olemasta. Itsevaltius on ollut palautettuna Itävallassa kaikissa kohdissaan maaliskuun 4 päivän jälkeen 1849.

Preussissa kokoontuivat edustajakamarit helmi-kuulla hyväksymään ja tarkastamaan kuninkaan julistamaa uutta perustuslakia. Ne istuivat noin kuusi viikkoa, ollen kyllin vaatimattomia ja lauhkeita hallitusta kohtaan, mutta menemättä kuitenkaan niin pitkälle kuin kuningas ja hänen ministerinsä olisivat tahtoneet. Siksipä, niin pian kuin sopiva tilaisuus tarjoutui, ne hajotettiin.

Niinpä siis Itävalta ja Preussi olivat tuokiossa vapautuneet parlamenttarisen kontrollin kahleista. Hallitukset keskittivät kaiken vallan itselleen ja

14) Vendée, maakunta läntisessä Ranskassa. Se on tunnettu siitä, että on sitkeästi taistellut vallankumousta vastaan kuninkuuden puolesta.
— Suoment.

voivat sen toteuttaa missä tahansa halusivat: Itävalta Unkariin ja Italiaan nähden ja Preussi Saksaan nähden. Sillä Preussi myöskin valmistautui taisteluun, jonka avulla "järjestys" oli palautettava pienemmissä valtioissa.

Vastavallankumouksen ollessa nyt ylinnä kahdessa suuressa toimintakeskuksessa Saksassa, — Wienissä ja Berlinissä, — jälellä olivat vain pienemmät valtiot, joissa taistelu oli vielä ratkaisematta, vaikka tapahtumainkulun paino niissäkin oli enemmän ja enemmän menemässä vallankumouksen etuja vastaan. Nämä pienemmät valtiot, kuten olemme sanoneet, löysivät yhteisen keskuksen kansalliskokouksessa Frankfurtissa. Tämä niinsanottu kansalliskokous, vaikka sen taantumuksellinen henki oli kauan ollut ilmeinen, siinä määrässä, että juuri Frankfurтин väestö oli noussut aseisiin sitä vastaan, oli kuitenkin alkuperäänsä nähden enemmän tai vähemmän vallankumouksellinen luonteeltaan; sillä oli epänormaali vallankumouksellinen asema tammikuussa; sen pätevyyttä ei oltu koskaan määriteltä, ja se oli lopulta tullut päätökseen — jota suuremmat valtiot eivät kuitenkaan koskaan olleet tunnustaneet — että sen päätöksillä oli lain voima. Näitten olosuhteitten vallitessa, ja koska perustuslaillis-monarkistinen puolue näki itsevaltiutta kannattavain voimistumisen muuttaneen asemaansa, ei ole ihmettelemistä että melkein koko Saksan liberaalinen, monarkistinen porvaristo asetti viimeisen toivonsa tämän kansalliskokouksen enemmistöön aivan samoin kuin pikkuliikemiehet, demokraattisen puolueen ydinjoukko, kokoontuivat hädässään saman laitoksen vähemmistön ympärille, mikä todellakin muodosti viimeisen kiinteän demokraattisen parlamenttarisen sivustan. Toiselta puolen suuremmat

hallitukset, ja varsinkin Preussin ministeristö, näkivät enemmän ja enemmän sellaisen säännöttömän valitun laitoksen sietämättömyyden Saksan palautetussa monarkisessa järjestelmässä, ja jos ne eivät sitä heti pakottaneet hajalle, oli se vain siksi, että aika ei vielä ollut tullut ja siksi, että Preussi toivoi ensiksi voivansa käyttää sitä omien pyrkimysperiensä edistämiseen.

Tällä välin poloinen kansalliskokous itse joutui suurempaan ja suurempaan sekasortoon. Sen edustajia ja lähettäjiä oli kohdeltu äärimäisellä halveksumisella niin Wienissä kuin Berlinissäkin; yhden jäsenen, huolimatta parlamenttarisesta koskemattomuudesta, oli telotettu Wienissä tavallisena kapinoitsijana. Sen päätöksistä ei missään välitetty mitään; jos suuremmat valtiot lainkaan niitä huomioon ottivat, tapahtui se vain protestinooteissa, jotka asettivat kyseenalaiseksi kansalliskokouksen vallan laatia lakeja ja tehdä päätöksiä, jotka niiden hallituksia sitoisivat. Kansalliskokous, keskustoimeenpaneva valta, oli diplomaattisissa kiistoissa miltei kaikkien Saksan kabinettien kanssa ja huolimatta kaikista ponnisteluistaan ei kansalliskokous eikä keskushallitus voinut saada Itävaltaa eikä Preussia ilmaisemaan lopullisia käsityksiään, suunnitelmiaan ja vaatimuksiaan. Kansalliskokous alkoi lopulta selvästi nähdä, ainakin niin paljo, että se oli sallinut kaiken vallan luisua käsistään, että se oli Itävallan ja Preussin armoilla, ja että jos se aikoi lainkaan tehdä liittoperustuslain Saksalle, oli sen käytävä käsiksi asiaan heti täydellä todella. Ja monet horjuvat jäsenet myöskin selvästi näkivät, että hallitukset olivat heitä aimo tavalla puijanneet. Mutta mitä kykenivät ne, voimattomassa asemassaan, nyt tekemään? Ainoa keino, joka olisi voinut ne pelas-

taa, olisi ollut se, että ne olisivat nopeasti ja päättävästi astuneet kansan puolelle; mutta sellaisenkin askeleen menestyminen oli enemmän kuin epäiltävää; ja sitte, missä tässä avuttomien, horjuvien, lyhytnäköisten, itserakkaitten olentojen joukossa, joka, alituisten ristiriitaisten huhujen ja diplomaattisten noottien pökerryttämänä etsi ainoata lohdutustaan ja tukeaan siinä ikuisesti toistamassaan vakuutuksessa, että he olivat maan parhaita, suurimpia ja viisaimpia miehiä ja että he vain voivat pelastaa Saksan — missä, sanomme me, näitten poloisten olioitten joukossa, jotka parlamenttarisen elämän yksi ainoa vuosi oli tehnyt täydellisiksi idiooteiksi, missä olivat ne nopean ja ratkaisevan päätöksen, vielä vähemmän tarmokkaan ja lujan toiminnan miehet?

Lopulta heitti Itävallan hallitus pois naamion. Maaliskuun 4 p. julistamassaan perustuslaissa se julisti Itävallan jakamattomaksi monarkiaksi yhteisellä finanssi- ja tullijärjestelmällä ja sotalaitoksella, siten pyyhkien pois rajan ja erotuksen saksalaisten ja ei-saksalaisten maakuntain väliltä. Tämä julistus tehtiin huolimatta aiotun liittoperustuslain päätöksistä ja artikkeleista, joita Frankfurtin kansalliskokous jo oli hyväksynyt. Se oli sotahansikas, jonka Itävalta heitti sen eteen eikä poloisella kansalliskokouksella ollut muuta valittavana kuin ottaa se ylös. Tämän se tekikin kerskuen ja meluten, minkä Itävalta, tuntiessaan voimansa ja kansalliskokouksen äärimäisen mitättömyyden, saattoi hyvin sallia tapahtua. Ja tämä jalo saksalaisen kansan edustajisto, kuten se itseään kuvaili, kostaakseen puolestaan Itävallan taholta viskatun loukkauksen, ei nähnyt edessään mitään parempaa kuin sen, että se heittäytyi kädet ja jalat sidottuina Preussin hal-

lituksen jalkoihin. Niin uskomattomalta kuin se saattoi näyttääkin notkisti se polvensa niiden samojen ministereitten edessä, jotka se oli tuominnut perustuslakivastaisiksi ja kansan vihollisiksi ja joitten erottamista se oli turhaan vaatinut. Tämän häpeällisen menettelyn yksityiskohdat ja ne traagikoomilliset tapaukset, jotka sitä seurasivat, tulevat olemaan seuraavan kirjotuksemme aineena.

Lontoo, huhtikuulla, 1852.

XV

Preussin voitto

Heinäkuun 27 p., 1852.

Me tulemme nyt Saksan vallankumouksen historian viimeiseen lukuun, kansalliskokouksen ja eri valtioitten, varsinkin Preussin hallituksen, väliseen yhteentörmäykseen, Etelä- ja Länsi-Saksan kapiinaan ja sen lopulliseen kukistukseen, minkä Preussi suoritti.

Me olemme jo nähneet Frankfurтин kansalliskokouksen työssä. Me olemme nähneet kuinka sitä Itävalta potki, Preussi solvasi ja kuinka pienemmät valtiot olivat sitä tottelematta, miten sitä petkutti sen oma kekus-”hallitus”, mikä taas oli maan kaikkien ja jokaisen ruhtinaan puijattavana. Mutta lopulta alkoivat asiat näyttää uhkaavilta tälle heikolle, horjuvalle ja äitelälle lainlaadintalaitokselle. Se oli pakotettu tulemaan siihen johtopäätökseen, että ”Saksan yhdistymisen ylevän aatteen toteuminen oli uhattu”, mikä ei merkinnyt enempää eikä vähempää kuin että Frankfurтин kansalliskokous ja kaikki se oli tehnyt tehtävänsä ja oli ilmeisesti päättävä tyhjiin rauenneena. Siksipä se kaikella hartaudella tarttui työhön tuodakseen esiin niin pian kuin mahdollista suurtyönsä, ”valtakunnan valtiosäännön”. Löytyi kuitenkin yksi vaikeus. Minkälaisen toimeenpanevan hallituksen siinä tuli olla? Toimeenpaneva neuvosto? Ei. Se olisi ollut, niin

he ajattelivat viisauudessaan, Saksan tekemistä tasavallaksi. "Presidentti"? Sehän olisi ollut samaa. Niinpä oli heidän jälleen herätettävä eloon se vanha keisarillinen arvovalta. Mutta — koska, luonnollisesti, jostakin ruhtinaasta oli tuleva keisari — kuka se sitte olisi? Varmastikaan ei mikään niistä, jotka kuuluivat luokkaan *Dii minorum gentium*¹⁵⁾ Reuss—Schleiz—Greiz—Lobenstein—Ebersdorf ja Baieriin asti; ei Itävalta eikä Preussi olisi sitä sietänyt. Se voisi vain olla Itävalta tai Preussi. Mutta kumpi niistä? Ei ole epäilemistäkään etteikö tämä arvoisa kokous, muuten suotuisain olosuhteitten vallitessa, istuisi vielä tänäkin päivänä pohtimassa tätä tärkeätä pulmaa kykenemättä tulemaan tulokseen, ellei Itävallan hallitus olisi tätä gordilaista solmua katkaissut ja pelastanut sitä siitä vaikeudesta.

Itävalta tiesi vallan hyvin että siitä hetkestä lähtien, jolloin se voisi jälleen esiintyä Europan edessä kaikki maakuntansa alistaneena, voimakkaana ja suurena europalaisena valtana, vetäisi poliittinen painolaki muun Saksan sen kulkuradan piiriin ilman minkään sen arvovallan apua, minkä keisarillinen kruunu, Frankfurtin kansalliskokouksen lahjottama, sille voisi antaa. Itävalta oli ollut paljoa voimakkaampi ja vapaampi liikkeissään kun se oli puistanut pois sen voimattoman saksalaisen valtakunnan kruunun — kruunun, joka häiritsi sen omaa itsenäistä politiikkaa, lisäämättä samalla hituistakaan sen voimaa enempää Saksassa kuin sen ulkopuolellakaan. Ja otaksuen että se ei olisi voinut pitää puoluaan Italiassa ja Unkarissa, silloinpa siis se hajoi ja pirstoutuisi Saksassakin, eikä se voisi

15) *Dii minorum gentium* (room. myt.), pienemmät jumalat. — Suoment.

koskaan kaapata itselleen jälleen kruunua, jonka se oli antanut luisua käsistään ollessaan täysissä voimissaan. Niinpä Itävalta heti julistautui kaikkia keisarillisia ylösnousuja vastaan ja vaati selvästi Saksan maapäivien palauttamista, sen ainoan Saksan keskushallituksen, joka oli tunnettu ja jonka v. 1815 sopimukset tunnustivat; ja maaliskuun 4 p., 1849, julkaisi sen perustuslain, jolla ei ollut mitään muuta tarkotusta kuin julistaa Itävalta jakamattomaksi, keskitetyksi ja itsenäiseksi monarkiaksi, eroon siitäkin Saksasta, jota Frankfurtin kansalliskokouksen piti uudelleen järjestää.

Tämä avoin sodanjulistus ei jättänyt todellakaan Frankfurtin nokkaviisaille muuta valintavaaraa kuin sulkea Itävalta pois Saksasta ja luoda loppuosasta maata jonkunlainen alempi valtakunta, "pikku-Saksa", jonka joksikin kulunut keisarillinen mantteli oli tuleva Hänen Preussilaisen Majesteettinsa hartioille. On muistettava, että tämä oli erään vanhan suunnitelman uusimista, suunnitelman, jota jo noin kuusi, kahdeksan vuotta sitte vaaliskeli etelä- ja keski-Saksan liberaalidoktrinäärien puolue, joka piti onnenpotkauksena näitä kehnontuneita olosuhteita, jotka sen vanhan oikun olivat esiin tuoneet viimeisimpänä "uutena esityksenä" maan pelastukseksi.

Niinpä siis ne päättivät helmi- ja maaliskuulla, 1849, väittelyn valtiosäännöstä sekä sen ohella oikeuksien julistuksesta ja valtakunnan vaalilaista, ei kuitenkaan olematta pakotettuja tekemään kovin monessa kohdassa mitä vastakkaisempia myönnytyksiä — milloin konservatiiviselle tai oikeammin taantumukselliselle puolueelle, milloin taas kansalliskokouksen edistysmielisemmille ryhmille. Tosiasiallisesti oli ilmeistä, että johto kansalliskokouk-

sessä, joka oli enemmän ollut oikeistolla ja keskustan oikeistolla (konservatiiveilla ja taantumuksellisilla), oli vähitellen vaikka hitaasti siirtymässä vasemistoa tai laitoksen demokraattista sivustaa kohti. Se joksin epävarma asema, mikä itävaltalaisilla edustajilla oli kansalliskokouksessa, joka oli sulkenut heidän maansa pois Saksasta ja jossa niitä vielä kehoitiin istumaan ja äänestämään, auttoi tätä tasapainon hämminkiä; ja niinpä jo niin varhain kuin helmi-kuun lopulla keskustan vasemmisto ja vasemmisto havaitsi olevansa, itävaltalaiden äänien avulla, useasti enemmistönä, kun taas toisina päivinä itävaltalainen konservatiivinen ryhmä yht'äkkiä ja hulin vuoksi äänesti oikeiston mukana ja heitti tasapainon jälleen toiselle puolelle. Ne tarkottivat näillä äkinäisillä hyppelömisillä saattaa kansalliskokous ylenkatseen alaiseksi, mikä kuitenkin oli aivan tarpeetonta, koska kansanjoukot olivat jo kauan sitte olleet vakuutettuja kaiken Frankfurtista tulevan ontoudesta ja turhuudesta. Minkälainen valtiösääntö sen kestäessä oli muovailtu sellaisen edestakaisin hyppimisen vallitessa, voi helposti kuvitella.

Kansalliskokouksen vasemmisto — Saksan valankumouksen valiojoukko ja ylpeys, kuten se luuli olevansa, — oli kokonaan humaltunut niiden muutamain viheliäisten menestysten johdosta, joita se oli saavuttanut itävaltalaiden politikoitsijain hyvästä, tai oikeammin pahasta tahdosta, jotka toimivat itävaltalaisen despotismin kehotuksesta ja sen eduksi. Milloin tahansa lähimainkaan niiden omat, eivät erikoisen tarkoin määritellyt periaatteet olivat saavuttaneet, homeopatisesti ¹⁶⁾ vetelöidyssä

16) Homeopatia, eräs tautien parannusoppi. Sen eräänä menettelynä on tavattomasti miedonnettujen lääkeannoksien käyttäminen. Tähän puoleen Marxin pilkallinen vertaus viittaakin. — Suoment.

muodossa jonkunlaisenkaan hyväksymisen kansalliskokouksen taholta, julistivat nämä demokraatit, että ne olivat pelastaneet maan ja kansan. Nämä poloiset, heikkoluonteiset miehet olivat yleensä sangen synkällä elämänsä tiellä niin vähän tottuneet mihinkään sellaiseen kuin menestykseen, että ne tosiaankin luulivat kahden tai kolmen äänen enemmistöllä hyväksytyksi tulleet viheliäiset muutosesityksensä muuttavan koko Europan ulkomuodon. Ne olivat lainlaadinnallisen uransa alusta alkaen enemmän kuin mikään muu kansalliskokouksen ryhmä, olleet sen parantumattoman taudin, *parlamenttarisen kretinism*in, läpitunkemia, häiriön, mikä tunkee onnettomiin uhreihinsa sen hartaan vakaumuksen, että koko maailmaa, sen historiaa ja tulevaisuutta hallitsee ja määrää äänten enemmistö siinä erikoisessa edustuslaitoksessa, jolla on kunnia lukea ne jäsentensä joukkoon, ja että kaikki ja kaikellaiset asiat ja tapahtumat, jotka ovat tapahtumassa niiden kokoushuoneen seinien ulkopuolella — sodat, vallankumoukset, rautatierakennukset, koko uusien maitten siirtomaa-asuttamiset, Kalifornian kultalöydöt, Keski-Amerikan kanavat, Venäjän armeijat ja mitkä muut hyvänsä, joitten voidaan väittää hiukan vaikuttavan ihmiskunnan kohtaloihin — eivät ole mitään verrattuina niihin mittaamattomiin tapahtumiin, jotka riippuvat siitä tärkeästä kysymyksestä, mikä tahansa se sitte onkin, joka juuri sillä hetkellä kiinnittää niiden arvoisan edustajahuoneen huomiota. Niinpä oli se kansalliskokouksen demokraattinen puolue, joka, pontevasti salakuljetettuaan joitakin puoskaroimisiaan "valtakunnan valtiosääntöön", ensiksi tuli sidotuksi sitä kannattamaan, vaikka se jokaisessa oleellisessa kohdassa jyrkästi löi ristiin sen omia, usein julistamiaan periaatteita,

ja viimein, kun sen pääaikaansaajat hylkäsivät tämän sekasikiötyön ja jättivät sen perinnöksi sille, hyväksyi se tämän perinnön ja tarjosi tätä *monarkista* valtiosäännöä, jopa vastoin jokaista, joka *silloin* julisti omia *tasavaltalaisia* periaatteitaan.

Mutta tunnustettava on, että ristiriitaisuus oli vain näennäinen. Valtiosäännön epämääräinen, sisäisesti ristiriitainen ja kypsymätön luonne oli juuri näitten demokraattisten herrasmiesten kypsymättömien, sekavien, ristiriitaisten poliittisten aatteiden ilmetty kuva. Ja elleivät heidän omat puheensa ja kirjoituksensa — mikäli he pystyivät kirjottamaan — olleet riittäviä todistuksia tästä, tarjosivat heidän toimintansa sellaisen todistuksen; sillä järkevään ihmisten keskuudessa luonnollisesti ei miestä arvostella hänen sanojensa vaan tekojensa mukaan, ei sen mukaan mitä hän on olevinaan, vaan sen mukaan mitä hän tekee ja mikä hän todella on; ja näitten saksalaisen demokratian urhojen teot puhuvat kyllin äänekkäästi puolestaan, kuten me pian saamme nähdä. Valtiosääntö kuitenkin kaikkine lisäkkeineen ja koristeineen lopullisesti hyväksyttiin ja maaliskuun 28 päivänä oli Preusin kuningas 290 äänellä 248 ääntä vastaan, jotka pidättäytyivät äänestämästä ja 200 äänestäjän ollessa pois saapuvilta, valittu Saksan keisariksi, Itävaltaa lukuunottamatta. Historian ironia oli täyttynyt; Fredrik Wilhelm IV pani toimeen keisarillisen ilveilyn hölmistyneen Berlinin kaduilla kolme päivää maaliskuun 18 päivän vallankumouksen jälkeen, 1848, ja tilassa, mikä kaikkialla olisi saattanut tekemisiin Mainen väkijuomalain kanssa — ja juuri vuosi jälkeenpäin sai tämä inhoittava ilveily koko Saksan

edustajana esiintyvän laitoksen hyväksymisen. Se
siis oli Saksan vallankumouksen tulos!

Lontoo, heinäkuulla, 1852.

XVI

Kansalliskokous ja hallitukset

Elokuun 19 p., 1852.

Valittuaan Preussin kuninkaan Saksan keisariksi (Itävalta pois luettuna) lähetti Frankfurtin kansalliskokous lähetystön Berliiniin tarjoomaan hänelle kruunua ja sen jälkeen lopetti istuntonsa. Huhtikuun 3 päivänä otti Fredrik Wilhelm vastaan lähetystön. Hän sanoi lähetystölle, että vaikka hän hyväksyi tämän etuoikeuden kaikkiin muihin Saksan ruhtinaihin nähden, minkä tämä kansan edustajain ääni oli hänelle antanut, ei hän kuitenkaan voinut hyväksyä keisarillista kruunua niin kauan kuin hän ei ollut varma että toiset ruhtinaat tunnustaisivat hänen ylemmyytensä ja valtiosäännön mikä nämä oikeudet hänelle antaa. Saksan hallituksien tarkastettavaksi jäisi, hän sanoi, onko tämä valtiosääntö sellainen, jonka ne voisivat vahvistaa. Kaikissa tapauksissa, olipa hän keisari tai ei, tulisi hän aina olemaan valmis, niin hän puheensa lopetti, vetämään miekan niin ulkonaista kuin sisällistäkin vihosta vastaan. Me tulemme näkemään kuinka hän tämän lupauksensa piti tavalla, joka oli kansalliskokoukselle joksikin hämmästyttävää.

Frankfurtin nokkaviisaat, perinpohjaisen diplomaattisen tutkimuksen jälkeen, tulivat lopulta siihen tulokseen, että tämä vastaus merkitsi kruunun hylkäämistä. Niinpä ne (huhtikuun 12 pnä) päät-

tivät, että valtiosääntö oli maan laki ja on sitä noudatettava; ja näkemättä ollenkaan edessään olevaa asemaansa valitsivat ne kolmenkymmenen-komitean laatimaan esityksiä keinoista tämän valtiosäännön voimaansaattamiseksi.

Tämä päätös oli alkumerkkinä yhteentörmäykselle Frankfurtin kansalliskokouksen ja Saksan hallituksien välillä, mikä nyt puhkesi. Keskiluokat ja varsinkin pikkuliikkeenharjottajain luokka julistivat heti puolustavansa uutta Frankfurtin valtiosääntöä. Ne eivät voineet enää kauemmin odottaa sitä hetkeä, joka oli "lopettava vallankumouksen". Itä-vallassa ja Preussissa oli vallankumouksen silloin lopettanut aseellisen voiman asiaan sekaantuminen. Kysymyksessä olevat luokat olisivat pitäneet suotavana vähemmän pakollista suorittamismuotoa tässä lopettamisessa, mutta niillä ei ollut sellaiseen tilaisuutta; teko oli tehty ja niiden oli parhaansa mukaan siihen suhtauduttava päätöslauseessa, johon ne heti ryhtyivät ja urheasti hyväksyivät. Pienemmissä valtioissa, joissa asiat olivat kulkeneet suhteellisen tasaisesti, olivat keskiluokat olleet jo kauan sitte viskattuina takaisin siihen prameaan mutta tuloksettomaan — koska se on voimatonta — parlamenttariseen agitation, mikä oli parhaimmin sopivaa niille itselleen. Saksan eri valtiot, otettuna kukin erikseen, näyttivät siis saavuttaneen sen uuden ja lopullisen muodon, minkä otaksuttiin takaavan niille sen, että ne tästälähtien voivat kulkea sitä perustuslaillisen kehityksen rauhallista tietä. Jäi vain yksi avoin kysymys, se oli Saksan valtioliiton uuden poliittisen järjestön kysymys. Ja tämä kysymys, ainoa, joka oli täynnä vaaroja, pidettiin välttämättömänä heti ratkaista. Siksi keskiluokat painostivat Frankfurtin kansalliskokousta taivut-

taakseen sen valmistamaan valtiosäännön niin pian kuin mahdollista; siksi päätti korkeampi ja alempi porvaristo hyväksyä ja kannattaa tätä valtiosääntöä, mikä tahansa se sitte olisikin, saadakseen viivytte-lyttä luoduksi vakaantuneen asiaintilan. Siksipä alunalkaen agitatio valtiosäännön puolesta nostatti taantumuksellisen mielialan, joka versoi näitten luokkien keskuudessa, jotka jo kauan sitte olivat väsyneet vallankumoukseen.

Mutta siinä oli vielä eräs toinen piirre. Tulevan Saksan valtiosäännön peruseriaatteista oli äänes-tetty v. 1848 ensimmäisten kevät- ja kesäkuukausien kuluessa, aikana, jolloin kansan mielenkuuhu vielä vallitsi. Nämä silloin hyväksytyt päätökset, vaika-kin *silloin* täysin taantumukselliset, näyttivät nyt, Itävallan ja Preussin hallituksiin pakkovaltaisten menettelyjen jälkeen ylen vapaamielisiltä, jopa demokraattisilta. Vertailuaste oli muuttunut. Frank-furtin kansalliskokous ei olisi voinut, ilman moraa-lista itsemurhaa, pyyhkäistä pois näitä kerran äänes-tettyjä säädöksiä ja muokata valtiosääntöä niiden määräysten pohjalle, mitkä Itävallan ja Preussin hallitukset olivat miekka kädessä sanelleet. Sitä-paitsi, kuten olemme nähneet, enemmistö tässä kan-salliskokouksessa oli siirtynyt toiselle sivustalle ja liberaalinen ja demokraattinen puolue oli kohoa-massa vaikutusvallassa. Niinpä ei valtiosääntö ollut huomattava vain ilmeisen kansantahdon mukaisen alkuperänsä takia, mutta oli se samalla, niin risti-riitoja täynnä kuin se olikin, vielä vapaamielisin valtiosääntö koko Saksassa. Sen suurin virhe oli se, että se oli pelkkä paperiliuska, jolla ei ollut mitään voimaa tukemassa sen määräyksiä.

Näitten olosuhteitten vallitessa oli luonnollista, että niinsanottu demokraattinen puolue, so. pikku-

liikemiesluokan joukko, riippuisi kiinni valtiosäännössä. Tämä luokka oli aina ollut enemmän etualalla vaatimuksineen kuin liberaalis-monarkistiperustuslaillinen porvaristo; se oli osottanut jyrkempää esiintymistä, se oli sangen usein uhanut aseellisella vastarinnalla, se oli tuhlaileva lupauksissaan uhrata verensä ja olemassaolonsa taistelussa vapauden puolesta; mutta se oli antanut jo kylliksi todisteita siitä, että vaaranhetkellä sitä ei ollut missään ja että se ei koskaan tuntunut oloansa mukavammalle kuin seuraavana päivänä ratkaisevan tappion jälkeen, jolloin kaiken ollessa mennyttä sillä oli ainakin lohduttavaa tietää, että asia jotenkuten *oli* ratkaistu. Kun siis suurten pankkiirien, tehtailijain ja kauppiasten kiintymys oli pidättyvämpää luonteeltaan, enemmän yksinkertaisen mielenosotuksen tapaista Frankfurtin valtiosäännön puolesta, astui niiden alapuolella oleva luokka, uljaat demokraattiset pikkuliikemiehemme esiin suuremmoiseen malliin ja, kuten tavallista, julisti mieluummin vuo-dattavansa viimeisen veripisaransa kuin sallivansa valtiosäännön kukistua.

Näitten kahden puolueen, perustuslaillisen kuningkuuden kannattajain ja enemmän tai vähemmän demokraattisten pikkuliikemiesten, tukemana voitti agitatio valtiosäännön pikaisen hyväksymisen puolesta nopeasti alaa ja löysi voimakkaimman ilmaissunsa useain valtioitten parlamenteissa. Preussin, Hannoverin, Saksin, Badenin, Würtembergin eduskuntalaitokset julistivat sitä kannattavansa. Hallituksien ja Frankfurtin kansalliskokouksen välinen taistelu sai uhkaavan muodon.

Hallitukset toimivat kuitenkin nopeasti. Preussin edustajakamarit hajotettiin perustuslakivastaisesti kun niiden oli määrä tarkastaa ja vahvistaa

valtiosääntö; kapinoita puhkesi Berlinissä, tarkoituksellisesti hallituksen provosoimana, ja seuraavana päivänä, huhtikuun 28 p:nä, julkaisi Preussin ministeristö kiertokirjeen, jossa pidettiin valtiosääntöä mitä anarkisimpana ja vallankumouksellisimpana asiakirjana, jonka Saksan hallituksien tuli uudelleen muokata ja puhdistaa. Siten Preussi supisuoraan kielsi sen suvereenisen perustuslakia laativan vallan, josta Frankfurtin viisaat miehet olivat aina kerskuneet, mutta jota niillä ei koskaan ollut. Niinpä ruhtinaitteen kongressi, vanhain liittomaapäiväin uusiutuma, oli kutsuttu istuntoon päättämään tästä valtiosäännöstä, jota oli jo lakina kuulutettu. Ja samaan aikaan keskitti Preussi sotajoukkoja Kreuznach'iin, kolmen päivän marssin päähän Frankfurtista ja kehotti pienempiä valtioita seuraamaan esimerkkiään hajottamalla myöskin edustuslaitoksensa niin pian kuin ne antaisivat kannatuksensa Frankfurtin kansalliskokoukselle. Hannover ja Saksi seurasivat esimerkkiä nopeasti.

Ilmeistä oli, että taistelun ratkaisua asevoimalla ei voitu välttää. Hallituksien vihamielisyys ja kiihtymys väestön keskuudessa ilmeni päivä päivältä voimakkaammin värein. Demokraattiset kansalaiset olivat sotilaallisissa varusteluissa kaikkialla ja eteläisessä Saksassa suurella menestyksellä. Suuria joukkokokouksia oli pidetty kaikkialla, joissa hyväksyttiin päätöksiä valtiosäännön puolustamisesta, jos tarve vaatisi, asevoimalla. Kölnissä pidettiin Reinin Preussin kaikkien kunnallisneuvostojen edustajain kokous samassa tarkoituksessa. Pfalzissa, Bergenissä, Fuldassa, Nürnbergissä, Odenwaldissa kokoontuivat talonpojat lukemattomina joukkoina ja saivat itsensä innostukseen. Samaan aikaan hajotettiin Ranskan kansalliskokous ja uusiin vaaleihin

valmistuttiin hurjan agitation keskellä, ja taas Saksan itäisellä rajalla olivat unkarilaiset kuukauden sisällä toinen toistaan seuranneitten loistavien voittojen kautta työntäneet takaisin itävaltalaisen maahanhyökkäyksen tulvan Theiss-joelta Leithajoelle ja joka päivä odotettiin ottavan Wienin väkiryynnäköllä. Kun väestön mielikuvitus siten joka taholla nostateettiin korkeimpaan asteeseensa ja hallituksien hyökkäävä politiikka kävi esiin yhä selvemmin joka päivä, ei rajua yhteentörmäystä olisi voitu välttää, ja vain pelkurimainen kykenemättömyys voisi uskottaa itselleen, että taistelu olisi sivuutettu rauhallisesti. Mutta tämä pelkurimainen kykenemättömyys oli suurimmin edustettuna Frankfurin kansalliskokouksessa.

Lontoo, heinäkuulla, 1852.

XVII

Kapina

Syyskuun 18 p., 1852.

Kiertämätön yhteentörmäys Frankfurtin kansalliskokouksen ja Saksan valtioitten hallituksien välillä lopulta puhkesi avoimiin vihollisuuksiin toukokuun ensimmäisten päivien kuluessa, 1849. Hallituksensa käskystä olivat itävaltalaiset edustajat jo jättäneet kansalliskokouksen ja palanneet kotiinsa, lukuunottamatta joitakin vasemmiston tai demokraattisen puolueen jäseniä. Konservatiivisten jäsenten suuri joukko oli vetäytynyt pois ennenkuin niiden kunkin hallitukset olivat niin käskeneetkään menettelemään, koska se oli tietoinen siitä asiainkäänteestä, mikä oli tuleva. Siksi, riippumatta niistäkään syistä, jotka edellisissä kirjeissä on osotettu vasemmiston vaikutusvallan kasvamisen aiheuttajiksi, pelkkä oikeistojäsenten karkaaminen asemiltaan riitti kääntämään vanhan vähemmistön enemmistöksi kansalliskokouksessa. Uusi enemmistö, joka ei milloinkaan ennen ollut uneksinut koskaan saavuttavansa niin hyvää onnea, oli käyttänyt hyväkseen paikkaansa oppositiopenkeillä pauhataksaan vanhan enemmistön ja valtakunnan valtionhoitajan heikkoutta, epäröintiä ja velttoutta vastaan. Nyt, yht'äkkiä *heidät* kutsuttiin asettumaan sen vanhan enemmistön tilalle. *Heidän* oli nyt näytettävä mitä voisivat aikaansaada. Tietenkin *heidän* uransa oli

oleva tarmon, päättäväisyyden ja toiminnan ura. *He*, Saksan valiojoukko, ajaisivat pian eteenpäin raihaan valtakunnan valtionhoitajan ja hänen horjuvat ministerinsä, ja siinä tapauksessa, jos se olisi mahdotonta, tulisivat he — siitä ei olisi epäilyäkään — kansan oikeuden suvereenisellä voimalla erottamaan sellaisen voimattoman hallituksen ja asettamaan sen tilalle tarmokkaan, väsymättömän toimeenpanevan vallan, joka takaisi Saksan pelastuksen. Ploiset miehet! *Heidän* valtansa — jos valaksi voi sanoa sitä, jota ei kukaan totellut — oli vielä naurettavampi asia kuin heidän edeltäjänsä valta.

Uusi enemmistö jūlisti, että kaikista vastuksista huolimatta on valtiosääntö pantava voimaan ja *heti*; että seuraavan heinäkuun 15 pñä oli kansa valitseva uuden edustajahuoneen edustajat ja sen tuli kokoon-tua Frankfurtissa seuraavan elokuun 15 pñä. Tämä oli nyt avoin sodanjulistus niitä hallituksia vastaan, jotka eivät olleet tunnustaneet valtiosääntöä, joitten joukossa huomattavin oli Preussi, Itävalta, Baieri, käsittäen yli kolmeneljännestä Saksan väestöstä; se oli sodanjulistus, jonka ne olivat nopeasti otta-neet vastaan. Preussi ja Baieri myöskin kutsuivat pois ne edustajat, jotka niiden alueilta oli Frank-furtiin lähetetty ja kiiruhtivat sotilaallisia varuste-lujaan kansalliskokousta vastaan, samaan aikaan kuin toiselta puolen demokraattisen puolueen mie-lenosotukset (parlamentin ulkopuolella) valtiosään-nön puolesta saivat entistä rajumman ja väkivaltai-semman luonteen, ja työväenjoukot, äärimäisimmän puolueen miesten johtamina olivat valmiit tarttu-maan aseisiin asian puolesta, joka, vaikka ei ollut-kaan niiden oma, antoi niille ainakin mahdollisuu-den jossakin määrin lähestyä päämääriään puhdis-

tamalla Saksan sen vanhoista monarkisista rasituksesta. Niinpä siis kaikkialla väestö ja hallitukset olivat hyökkäämäisillään toistensa kimppuun tässä kysymyksessä; taistelun puhkeaminen oli kiertämätön; miina oli ladattu, se tarvitsi vain kipinää räjähtääkseen. Saksin edustajakamarien hajottaminen, suojeluskuntien (sotilasreservien) koollekutsuminen Preussissa, hallituksien avoin vastarinta valtiosääntöä vastaan, olivat sellaisia kipinöitä. Ne kirposivat ja koko maa oli heti liekissä. Dresdenissä toukuun 4 p:nä otti kansa voitokkaasti haltuunsa kaupungin ja ajoi kuninkaan matkoihinsa ja kaikki ympäristöseudut lähettivät apujoukkoja kapinallisille. Reinin Preussissa ja Westfalissa kieltäytyivät suojeluskuntalaiset marssimasta, ottivat haltuunsa arsenaalit ja asestivat itsensä puolustaakseen valtiosääntöä. Pfalzissa kaappasi väestö käsiinsä Baierin hallitusvirkailijat ja yleiset rahastot ja muodosti puolustuskomitean, mikä asetti maakunnan kansalliskokouksen suojelukseen. Würtembergissä pakotti kansa kuninkaan tunnustamaan valtiosäännön, ja Badenissa armeija, liittyneenä väestöön, pakotti suurherttuan pakenemaan ja muodosti maakuntahallituksen. Muissa osissa Saksaa kansa odotti vain ratkaisevaa taistelumerkkiä kansalliskokoukselta noustakseen aseisiin ja asettaakseen itsensä sen käytettäväksi.

Kansalliskokouksen asema oli paljo suotuisampi kuin olisi voinut olettaa sen alhaisen toimintauran jälkeen. Läntinen puoli Saksaa oli tarttunut aseisiin sen puolesta; sotaväki kaikkialla oli horjuvaa; pienemmissä valtioissa oli se epäilemättä suosiollinen liikkeelle. Itävalta oli unkarilaisten voittoisan etenemisen masentama, ja Venäjä, Saksan hallituksien reservivoima, jännitti kaikki voimansa

tukeakseen Itävaltaa unkarilaisia armeijoita vastaan. Vain Preussi oli lannistettava, ja siinä maassa olevan vallankumouksellisen myötätunnon keralla oli varmasti mahdollisuus saavuttaa se päämäärä. Kaikki siis riippui kansalliskokouksen johdosta.

Mutta kapina on taitoa aivan yhtä paljo kuin sota tai mikä muu ja on sillä määrättyjä menettelysääntöjä, jotka, jos ne laiminlyödään, aiheuttavat tuhon ne laiminlyöneelle puolelle. Nämä säännöt, johdonmukaiset päätelmät asianosaisten puolueitten ja olosuhteitten luonnosta, joitten kanssa ollaan tekemisissä sellaisessa tapauksessa, ovat niin yksinkertaiset ja selvät, että lyhyt kokemus 1848 oli saksalaiset tutustuttanut niihin sangen hyvin. Ensiksi: älä koskaan leiki kapinaa, ellet ole täysin valmistunut ottamaan vastaan leikkisi seurauksia. Kapina on lasku, jolla on sangen epämääräiset ulottuvaisuudet, joitten arvo voi vaihdella joka päivä; vastassasi olevilla voimilla ovat kaikki järjestyksen, kurin ja totumuksen auktoriteetin etuisuudet; ellet sinä tuo niitä vastaan voimakkaita vaikeuksia, olet sinä joutuva tappiolle ja tuhattu. Toiseksi, kun kerran olet kapinauralle lähtenyt, toimi suurimmalla päättäväisyydellä ja hyökkäävästi. Puolustava toiminta on jokaisen aseellisen nousun kuolessa; se on mennyttä ennenkuin se mittelee voimiaan vihollisensa kanssa. Yllätä vastustajasi silloin kuin niiden voimat ovat hajallaan, varustaudu uusiin menestyksiin, miten pieniin tahansa, mutta joka päivä; pidä yllä sitä moraalista vaikutusvaltaa, minkä ensimmäinen onnistunut nousu on sinulle antanut; kokoo vierellesi ne horjuvat ainekset, jotka aina seuraavat voimakkainta sysäystä, ja jotka aina katsovat turvallisempaa puolta; pakota vihollisesi perääntymään ennenkuin ne voivat koota voimansa

sinua vastaan; siis suurimman tähän asti tunnetun vallankumouksellisen menettelytaidon mestarin Dantonin sanoilla: *de l'audace, de l'audace, encore de l'audace!*¹⁷⁾

Mitä sitte olisi Frankfurtin kansalliskokouksen ollut tehtävä välttääkseen sitä varmaa tuhoa, mikä sitä oli uhkaamassa? Ennen kaikkea: nähdä selvästi kauttaaltaan koko tilanne ja saada itsensä vakuutetuksi ettei ollut nyt muuta valintavaraa kuin joko alistua hallituksille ilman ehtoja tai ryhtyä aseelliseen kapinaan ilman arveluja tai vitkailuja. Toiseksi, tunnustaa julkisesti kaikki ne kapinat, jotka olivat tähän asti puhjenneet ja kutsua kansaa aseisiin kaikkialla puolustamaan kansallista edustusta, julistamalla lainsuojattomiksi kaikki ruhtinaat, ministrit ja muut, jotka olisivat rohjenneet vastustaa kansan suvereniteettiä, jota sen käskyvallan käyttäjät edustivat. Kolmanneksi, panna pois vallasta heti Saksan valtakunnan valtionhoitaja, luoda voimakas, toimiva siekailematon toimeenpaneva valta, kutsua kapinajoukot Frankfurtiin välittömäksi suojakseen, tarjoten siten samalla laillisen syyn kapinan levittämiseksi, järjestää kaikki käytettävissään olevat voivat yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, ja, lyhyesti sanoen: käyttää hyväkseen siekailematta jokaista käytettävissä olevaa keinoa asemansa vahvistamiseksi ja vastustajainsa aseman heikontamiseksi.

Kaikissa näissä mainiot demokraatit Frankfurtin kansalliskokouksessa tekivät juuri päinvastoin. Kun ne eivät tyytyneet laskemaan asioita kulkemaan omaa suuntaansa, menivät nämä arvot herrat niin pitkälle, että ne vastustuksellaan lannistivat kaikki kapinaliikkeet, jotka olivat valmistumassa. Niin

17) Rohkeutta, rohkeutta, vieläkin rohkeutta! — Suoment.

teki esimerkiksi herra Karl Vogt Nürnbergissä. Ne sallivat Saksin, Reinin Preussin ja Westfalin kapinointien kukistamisen ilman muuta avunantoa kuin jälkeenpäin ilmaistulla sentimentaalisella protestilla Preussin hallituksen tunnotonta väkivaltaa vastaan. Ne pitivät yllä salaista diplomaattista yhteyttä eteläsaksalaisten kapinoitsijain kanssa, mutta eivät koskaan antaneet niille avoimen tunnustuksensa kannatusta. Ne tiesivät, että valtakunnan valtionhoitaja oli hallituksien puolella, ja kuitenkin ne kehottivat häntä, joka ei koskaan lähtenyt liikkeelle, vastustamaan näitten hallituksien vehkeilyjä. Valtakunnan ministerit, vanhat konservatiivit, nauroivat tälle voimattomalle kansalliskokoukselle jokaisessa istunnossa, ja ne sietivät sitä. Ja kun Wilhelm Wolff¹⁸⁾ schlesialainen edustaja, eräs *Uuden Reinin Lehden* toimittajista, vaati heitä julistamaan valtakunnan valtionhoitajan lainsuojattomaksi, — joka ei ollut, kuten hän oikein sanoi, muuta kuin ensimmäinen suurin valtakunnan kavaltaja, ulvoivat nämä demokraattiset vallankumoukselliset yksimielisellä siveellisellä närkästyksellään hänet alas! Lyhyesti sanoen jatkoivat ne edelleen juttuamista, protesteraamista, julistamista, mutta koskaan ei niillä ollut rohkeutta eikä älyä toimia; ja samaan aikaan hallituksien vihollisjoukot lähenivät lähenemistään ja heidän oma toimeenpaneva päänsä, valtakunnan valtionhoitaja oli kiireessä touhussa vehkeilemässä

18) Wolff, johon tässä viitataan, on Wilhelm Wolf, Marxin ja Engelsin rakastettu ystävä, joka — erotukseksi monesta muusta liikkeeseen sinä aikana kuuluneesta Wolffista — tunnettiin lähimmässä ystäväpiirissään "Lupus"-nimellä. Tälle schlesialaiselle talonpojalle Marx omisti "Pääomansa" ensimmäisen osan:

"Omistettu unohtumattomalle ystävälleni, köyhälistön uljaalle, uskolliselle, jalolle esitaistelijalle WILHELM WOLFF'ille. Synt. Tarnau'ssa kesäk. 21 p., 1809. Kuollut maanpaossa Manchester'issa toukok. 9 p., 1864."

saksalaisten ruhtinaitten kanssa demokraattisten vallankumouksellisten nopeaksi tuhoksi. Niin se viimeinenkin arvonannon jäte oli mennyt tältä halveksitulta kansalliskokoukselta; kapinalliset, jotka olivat nousseet puolustamaan sitä, lakkasivat siitä enää välittämästä, ja kun se lopulta saavutti häpeällisen loppunsa, kuten tulemme näkemään, kuoli se kenenkään panematta mitään huomiota sen kunniantomaan kuolemaan.

Lontoo, elokuulla, 1852.

XVIII

Pikkuliikkeenharjottajat

Lokakuun 2 p., 1852.

Viime kirjotuksessamme osotimme me kuinka taistelu Saksan hallituksien ja Frankfurtin kansalliskokouksen välillä oli lopullisesti saavuttanut sellaisen rajuuden asteen, että toukokuun ensi päivinä suuri osa Saksaa leimahti avoimeen kapinaan; ensiksi Dresdenissä, sitte Baierin Pfalzissa, osissa Reinin Preussia ja lopuksi Badenissa.

Jokaisessa tapauksessa kapinallisten *todellinen taistelujoukko*, joka ensiksi tarttui aseisiin ja kävi taisteluun sotajoukkoja vastaan, muodostui *kaupunkien työväenluokista*. Osa maaseudun köyhemmästä väestöstä, työläiset ja pikkuviljelijät, yleisesti liittyi niihin yhteentörmäyksen puhkeamisen jälkeen. Suurin osa kapitalistiluokan alapuolella olevien kaikkien luokkien nuorista miehistä oli löydettävissä, ainakin jonkun aikaa, kapina-armeijain riveistä, mutta tämä joksikin sekava nuorten miesten joukko harveni sangen pian kun asiaintila sai jossakin määrin vakavan käänteän. Opiskeleva nuoriso varsinkin, ne "älymystön edustajat", kuten ne mielellään itseään kutsuivat, oli ensimmäinen jättämään taistelulippunsa, ellei niitä pidätetty antamalla niille upseerin arvoa, mihin niillä tietysti oli sangen harvoin mitään edellytyksiä.

Työväenluokka ryhtyi tähän kapinaan niinkuin se olisi ryhtynyt mihin muuhun tahansa, mikä olisi merkinnyt joko joittenkin esteitten poistamista sen poliittista valtaa ja yhteiskunnallista vallankumousta kohti johtavalta edistyksen tieltä, tai ainakin sitoisi yhteiskunnan vaikutusvaltaisemmat mutta vähemmän rohkeat luokat päättävämpään ja vallankumouksellisempaan kurssiin kuin mitä ne olivat tähän asti seuranneet. Työväenluokka tarttui aseisiin täysin tietoisena siitä, että tämä ei ollut välittömiin tuloksiinsa nähden sen oma asia; mutta se seurasi ainoata oikeata politiikkaansa, sallimatta minkään hartioilleen nousseen luokan (kuten porvaristo oli noussut 1848) linnottaa luokkahallitustaan avaamatta ainakin selvää alaa työväenluokkien taisteluille omien etujensa puolesta, ja joka tapauksessa saattaakseen asiat ratkaisukohtaan, joka olisi työntänyt kansakunnan selvästi ja vastustamattomasti vallankumoukselliselle uralle, tai muussa tapauksessa olisi palauttanut, niin lähelle kuin mahdollista, ennen vallankumousta vallinneen *status quo'n* (entisen asiaintilan) ja tehnyt siten uuden vallankumouksen kiertämättömäksi. Kummassakin tapauksessa työväenluokat edustivat todellista ja hyvinymmärrettyä kansakunnan yleistä etua, jouduttaessaan niin paljon kuin mahdollista sitä vallankumouksellista suuntaa, mikä oli sivistyneen Europan vanhoille yhteiskunnille nyt käynyt historialliseksi välttämättömyydeksi, ennenkuin mikään niistä voi jälleen toivoa olojensa hiljaisempaa ja säännöllisempää kehitystä.

Mitä tulee siihen maaseutuväestöön, joka oli kapinaan liittynyt, viskautui se vallankumouspuolueeseen osaksi suhteellisesti suunnattoman vero- taakan ja osaksi sitä rasittavan feodaalisen painon takia.

Vailla omaa alotekykyä muodostivat nämä ainekset toisten kapinaan ryhtyneitten luokkien lisäjoukon, heilahdellen yhdeltä puolen työmiesten ja toiselta puolen pikkuliikemiesluokan välillä. Niiden oma yksityinen yhteiskunnallinen asema miltei jokaisessa tapauksessa ratkaisi heidän menettelynsä; työläinen yleensä kannatti kaupungin käsityöläistä; pikkutilallinen oli halukas kulkemaan käsikädessä pikkuliikkeenharjottajan kanssa.

Tätä pikkuliikkeenharjottajain luokkaa, jonka suureen merkitykseen ja vaikutusvaltaan me olemme jo monasti viitanneet, voidaan pitää johtavana luokkana v. 1849 toukokuun kapinassa. Kun tähän aikaan ei ollut mitään suuria kaupunkeja Saksassa liikkeen keskuksena, onnistui pikkuliikkeenharjottajain luokan, mikä keskinkertaisissa ja pienemmissä kaupungeissa on aina vallitsevana, saada liikkeen johto käsiinsä. Me olemme sen lisäksi nähneet, että tässä taistelussa valtakunnan valtiosäännön ja saksalaisen parlamentin oikeuksien puolesta olivat tämän erikoisluokan edut kysymyksessä. Kaikissa kapinallisissa alueissa muodostetuissa väliaikaisissa hallituksissa edusti enemmistö kussakin niissä tätä väestön osaa, ja niin pitkälle kuin ne menivät, voidaan siis selvästi pitää sinä mittana, joka osotti saksalaisen pikkuporvariston kykeneväisyyden — joka, kuten tulemme näkemään, ei ollut mitään muuta kuin kaiken sen liikkeen tuhoamista, mikä sen käsiin oli uskottu.

Suuressa kerskailussaan pikkuporvaristo on sangen voimaton toimintaan ja sangen pelkuri asettamaan mitään vaaraan. Sen kauppa- ja luottotoimien kitsas luonne on ilmeisen karkäs lyömään tarmon ja yritteliäisyyden puutteen leimansa; on siis odo-

tettavissa että samallaiset ominaisuudet ovat sen poliittisen uran tuntomerkkeinä. Niinpä siis pikkuporvaristo rohkaisi kapinaa suurilla sanoilla ja suurilla kerskailuilla siitä mitä se tulee tekemään; se oli kärkeä kaappaamaan vallan niin pian kuin kapina, suureksi osaksi sen tahtoa vastaan, oli puhjennut; se ei käyttänyt tätä valtaa mihinkään muuhun tarkotukseen kuin tuhoamaan kapinan tuloksia. Milloin tahansa aseellinen yhteentörmäys oli saattanut asiat vakavaan käänteeseen, olivat pikkuliikkeenharjoittajat kauhuissaan sen vaarallisen tilanteen takia, mikä oli muodostunut, peläten kansaa, joka oli ottanut täydestä niiden leventelevät vetoomukset aseisiin tarttumisesta; peläten sitä valtaa, mikä siten työntyi heidän käsiinsä; peläten, ennenkaikkea, niitä seurauksia, mitä heille itselleen, yhteiskunnallisille asemilleen, omaisuuksilleen, koituu politiikasta, johon he olivat pakotetut ryhtymään. Eikö heidän oletettu asettavan vaaraan "elämän ja omaisuuden", kuten he tapasivat sanoa, vallankumouksen asian puolesta? Eikö heitä pakotettu ottamaan virka-asemia kapinassa, jonka kautta, tappion tullessa, ne asettivat vaaraan pääomansa menetyksen? Ja voiton sattuessa, eivätkö ne olleet varmoja siitä, että heidät heti ajettaisi pois virasta ja näkisivät koko politiikkansa kumoon viskattuna voittoisain köyhälistöläisten toimesta, jotka muodostivat heidän taisteluarmeijansa pääosan? Ollessaan siten vastakkaisten vaarojen välissä, jotka ympäröivät joka taholta, ei pikkuporvaristo tiennyt käyttää valtaansa mihinkään muuhun kuin antaa kaiken mennä omaa tietään, joten tietysti menetettiin kaikki ne vähäisetkin menestymismahdollisuudet, mitä olisi ollut, ja siten tuhottiin kapina kokonaan. Se politiikka, tai oikeammin politiikan puute oli kaikkialla sama, ja

siitä syystä v. 1849 toukokuun kapinat Saksan kaikissa osissa ovat saman mallisia.

Dresdenissä jatkui taistelu neljä päivää kaupungin kaduilla. Dresdenin pikkuliikkeenharjoittajat, "kunnalliskaarti", ei ainoastaan ollut taistelematta, mutta monissa tapauksissa auttoi kapinallisten vastassa olevien sotajoukkojen toimia. Nämäkin kapinajoukot muodostuivat miltei yksinomaan ympäristöjen teollisuusseutujen työmiehistä. Ne saivat kykenevän selväpäisen komentajan venäläisestä pakolaisesta Michael Bakunin'ista, joka jälkeensä joutui vangiksi, ja on nyt suljettuna Munkacs'in vankityrmään Unkarissa. Preussilaisten suurilukuisten sotajoukkojen sekaantuminen taisteluun murskasi tämän kapinan.

Reinin Preussissa oli todellinen taistelu vähämerkityksinen. Kun kaikki suuret kaupungit olivat varustettuja niin että niitä linnotukset hallitsivat, voivat kapinalliset niissä saada aikaan vain pienempiä kahakoita. Niin pian kuin riittävä määrä sotajoukkoja oli saatu yhteen, lopetti se aseellisen vastarinnan.

Pfalzissa ja Badenissa päinvastoin rikas, hedelmällinen maakunta ja koko valtio joutui kapinallisten käsiin. Rahat, aseet, sotilaat, sotatarvevarastot, kaikki olivat valmiina käytettäväksi. Vakinaisen armeijan sotilaat itse liittyivät kapinallisiin; vielä enemmän: Badenissa olivat ne etumaisten joukossa. Kapinalliset Saksissa ja Reinin Preussissa uhrasivat itsensä voittaakseen aikaa Etelä-Saksan liikkeen järjestämiselle. Koskaan ei ollut niin suotuisaa tilannetta maakunnalliseen ja paikalliseen kapinaan kuin tämä. Parisissa odotettiin vallankumousta; unkarilaiset olivat Wienin porteilla; kaikissa Saksan keskusvaltioissa ei vain väestö, mutta sotajoukotkin

olivat voimakkaasti kapinalle suosiollisia, ja halusivat vain tilaisuutta siihen avoimesti liittyäkseen. Ja kuitenkin liike, kun se kerran oli joutunut pikkuporvariston käsiin, oli tuhottu aivan alussaan. Pikkuporvarilliset vallanpitäjät, varsinkin Badenissa — hra Brentano niiden johdossa — eivät koskaan unohtaneet, että anastamalla "laillisen" valtiaan, suurherttuan, paikan ja etuoikeudet, tekivät ne valtiopetoksen. Ne istuivat ministerituoleillaan rikollisuuden tunto sydämissään. Mitä voidaan sellaisilta raukoilta odottaa? Ne eivät ainoastaan jättäneet kapinaa omaan hajanaisuuteensa ja siitä syystä tehottomuuteen ja oman onnensa nojaan, ne tosiasiallisesti tekivät kaikkensa mikä niiden vallassa oli katkaistakseen liikkeen kärjen, lamauttaakseen ja tuhotakseen sen. Ja ne onnistuivat, kiitos sille hartaalle kannatukselle, jonka antoi tämä politikoitsijain luokka, pikkuporvariston "demokraattiset" urhot, joka todellisuudessa ajatteli "pelastavansa maan", silloin kuin se salli vetää itseään nenästä joittenkin ovelampain, sellaisteen kuin Brentanon.

Mitä homman taistelupuoleen tulee, ei koskaan sotilaallisia toimia suoritettu sen vetelämmin ja typerämmällä tavalla kuin suoritettiin Badenin pääkenraali Sigelin, vakinaisen armeijan entisen luutnantin johdolla. Kaikki oli päästetty sekasortoon, jokainen hyvä mahdollisuus oli päästetty käsistä, jokainen oivallinen tilaisuus oli kuhnustellen menetetetty suunnittelemalla suunnattoman suuria mutta epäkäytännöllisiä suunnitelmia, kunnes lopulta lahjakas puolalainen Mieroslawski otti komennon käsiinsä, jolloin oli armeija hajallaan, lyötynä, masentunut, huonosti varustettu vastustamaan vihollista, joka oli neljä kertaa suurempi luvultaan, ja silloin hän ei voinut tehdä mitään enempää kuin taistella

Waghäuselissä kunniakkaan, vaikka menestymättömän taistelun, suorittaa taitavan perääntymisen, ryhtyä viimein toivottomaan taisteluun Rastatt'in muurien luona, ja erota. Kuten jokaisessa kapinasodassa, missä armeijat ovat muodostuneet sekä hyvin harjoitetuista sotilaista että harjaantumattomasta nostojoukosta, oli tässäkin vallankumousarmeijassa runsaasti urhoollisuutta ja runsaasti epäsotilaallista, usein kuvaamatonta, sekasortoa; mutta niin puuttuvainen kuin se olikin, oli sillä ainakin se tyydytys, että voimia, jotka olivat neljä kertaa sen lukumäärä, ei pidetty riittävinä sen lyömiseksi, ja että sata-tuhatta miestä käsittävä vakinainen sotaväenjoukko, taistelussa kahtakymmentätuhatta kapinallista vastaan, kohteli niitä sotilaallisesti yhtä suurella arvonnolla niinkuin niiden olisi pitänyt taistella Napoleonin vanhaa kaartiä vastaan.

Toukokuussa murtui kapina; heinäkuun puoliväliin mennessä, 1849, oli se kokonaan kukistettu ja ensimmäinen Saksan vallankumous oli päättynyt.

Lontoo. (Päiväämätön.)

The first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the
the eleventh is the fact that the
the twelfth is the fact that the
the thirteenth is the fact that the
the fourteenth is the fact that the
the fifteenth is the fact that the
the sixteenth is the fact that the
the seventeenth is the fact that the
the eighteenth is the fact that the
the nineteenth is the fact that the
the twentieth is the fact that the
the twenty-first is the fact that the
the twenty-second is the fact that the
the twenty-third is the fact that the
the twenty-fourth is the fact that the
the twenty-fifth is the fact that the
the twenty-sixth is the fact that the
the twenty-seventh is the fact that the
the twenty-eighth is the fact that the
the twenty-ninth is the fact that the
the thirtieth is the fact that the
the thirty-first is the fact that the
the thirty-second is the fact that the
the thirty-third is the fact that the
the thirty-fourth is the fact that the
the thirty-fifth is the fact that the
the thirty-sixth is the fact that the
the thirty-seventh is the fact that the
the thirty-eighth is the fact that the
the thirty-ninth is the fact that the
the fortieth is the fact that the
the forty-first is the fact that the
the forty-second is the fact that the
the forty-third is the fact that the
the forty-fourth is the fact that the
the forty-fifth is the fact that the
the forty-sixth is the fact that the
the forty-seventh is the fact that the
the forty-eighth is the fact that the
the forty-ninth is the fact that the
the fiftieth is the fact that the
the fifty-first is the fact that the
the fifty-second is the fact that the
the fifty-third is the fact that the
the fifty-fourth is the fact that the
the fifty-fifth is the fact that the
the fifty-sixth is the fact that the
the fifty-seventh is the fact that the
the fifty-eighth is the fact that the
the fifty-ninth is the fact that the
the sixtieth is the fact that the
the sixty-first is the fact that the
the sixty-second is the fact that the
the sixty-third is the fact that the
the sixty-fourth is the fact that the
the sixty-fifth is the fact that the
the sixty-sixth is the fact that the
the sixty-seventh is the fact that the
the sixty-eighth is the fact that the
the sixty-ninth is the fact that the
the seventieth is the fact that the
the seventy-first is the fact that the
the seventy-second is the fact that the
the seventy-third is the fact that the
the seventy-fourth is the fact that the
the seventy-fifth is the fact that the
the seventy-sixth is the fact that the
the seventy-seventh is the fact that the
the seventy-eighth is the fact that the
the seventy-ninth is the fact that the
the eightieth is the fact that the
the eighty-first is the fact that the
the eighty-second is the fact that the
the eighty-third is the fact that the
the eighty-fourth is the fact that the
the eighty-fifth is the fact that the
the eighty-sixth is the fact that the
the eighty-seventh is the fact that the
the eighty-eighth is the fact that the
the eighty-ninth is the fact that the
the ninetieth is the fact that the
the ninety-first is the fact that the
the ninety-second is the fact that the
the ninety-third is the fact that the
the ninety-fourth is the fact that the
the ninety-fifth is the fact that the
the ninety-sixth is the fact that the
the ninety-seventh is the fact that the
the ninety-eighth is the fact that the
the ninety-ninth is the fact that the
the hundredth is the fact that the

THE END

XIX

Kapinan päättyminen

Lokakuun 23 p., 1852.

Kun Saksan etelä- ja länsiosa oli avoimessa kapi-
nassa, ja kun hallituksilta vihollisuuksien ensimäi-
sestä alkamisesta Dresdenissä Rastatt'in antautu-
miseen asti otti vähä enemmän kuin kymmenen
viikkoa tukehuttaa tätä Saksan ensimmäisen vallan-
kumouksen ratkaisevaa paloa, katosi kansalliskokous
poliittiselta näyttämöltä kenenkään kiinnittämättä
mitään huomiota sen poistumiseen.

Me jätimme tämän kunnia-arvoisan laitoksen
Frankfurtiin ällistyneenä hallituksien julkeista
hyökkäyksistä sen arvoasemaa vastaan, sen oman
luoman keskushallituksen voimattomuudesta ja pe-
toksellisesta huolimattomuudesta, pikkuliikkeenhar-
jottajaluokan noususta sitä puolustamaan ja työ-
väenluokan noususta, paljoa vallankumouksellisem-
man lopullisen päämäärän puolesta. Lohduttomuus
ja epätoivo vallitsi ylinnä sen jäsenten keskuudessa;
tapahtumat olivat heti saaneet sellaisen lopullisen
ja ratkaisevan muodon, että muutamassa päivässä
näitten oppineitten lainlaatijain harhaluulot todelli-
sesta voimastaan ja vaikutusvallastaan olivat koko-
naan särkyneet. Hallituksien antaessa merkin, ve-
täytyivät konservatiivit pois siitä laitoksesta, mikä
siitä lähtien ei enää voinut kauemmin olla ole-
massa, paitsi uhmaamalla varsinaisia vallanpitäjiä.

Liberaalit luopuivat äärimäisimmän noloina ja masentuneina; ne luopuivat myöskin edustajavaltuudesta. Kunnioitettavia herroja lähti tiehensä sadotain. Kahdeksan tai yhdeksänsataa käsittävä jäsenluku oli huvennut niin pian, että vain sataviisikymmentä ja muutamia päiviä myöhemmin sata edustajaa oli ilmotettu olevan jälellä. Ja vielä näitäkin oli vaikea saada koolle, vaikka koko demokraattinen puolue jäi.

Se kurssi, jota tämän parlamentin jätteen olisi tullut seurata, oli kyllin selvä. Niiden oli vain otettava paikkansa avoimesti ja päättävästi kapinan puolella, antaakseen siten sille sitä laillisuuden voimaa mitä tahansa niillä olikin, samaan aikaan kuin ne itse olisivat saaneet armeijan omaksi puolustukseksi. Niiden oli käskettävä keskusvalta lopettamaan kaikki vihollisuudet heti; ja jos, kuten voitiin nähdä, tämä valta ei olisi voinut eikä tahtonut sitä tehdä, olisi se ollut erotettava heti ja asetettava sen paikalle tarmokkaampi hallitus. Ellei kapinajoukkoja olisi voitu tuoda Frankfurtiin (mikä olisi voitu helposti tehdä alussa, jolloin valtiohallitukset vielä olivat vähän varustautuneita ja arkailevia), silloin kansalliskokous olisi voitu siirtää heti aivan kapina-alueen keskukseen. Kaikki tämä heti ja päättävästi tehtynä, ei myöhemmin kuin toukokuun puolivälissä tai lopulla, olisi voinut avata mahdollisuuksia niin kapinalle kuin kansalliskokouksellekin.

Mutta sellaista päättävää kurssia ei ollut odotettavissa saksalaisen poroporvariston edustajilta. Nämä korkealentoiset valtiomiehet eivät olleet lainkaan vapautuneet harhakäsityksistään. Ne jäsenet, jotka olivat kadottaneet turmiollisen uskonsa parlamentin voimaan ja loukkaamattomuuteen, olivat

jo lähteneet käpälämäkeen; niitä demokraatteja, jotka olivat jääneet järeelle, ei ollut niin helppo saada luopumaan vallan ja suuruuden unelmista, joita ne olivat kaksitoista kuukautta vaalineet. Uskollisina tähän asti seuraamalleen suunnalle, kutsuivat ne perääntyen pois päättävästä toiminnasta kunnes jokainen menestymismahdollisuus — ei: jokainen sortumismahdollisuus, ainakin kunniakkaasti sodassa, oli mennyt. Voidakseen sitte kehittää kuviteltua, touhukasta askartelua, minkä sula voimattomuus korkeain luulojen kanssa ei voinut muuta kuin synnyttää sääliä ja naurua, jatkoivat ne päätöslauselmiensa, vetoomuksiansa ja pyyntöjensä lepertyä valtionhoitajalle, joka ei edes ottanut niitä huomioonsa ja ministereille, jotka olivat avoimessa liitossa vihollisen kanssa. Ja kun viimein Wilhelm Wolff, Striegau'n edustaja, eräs *Uuden Reinin Lehden* toimittajista, ainoa todella vallankumouksellinen mies koko kansalliskokouksessa, sanoi niille, että jos ne tarkottivat mitä ne sanoivat, paras oli silloin niiden lakata juttuamasta ja julistaa heti valtionhoitaja maan pääkavaltajaksi, lainhylyksi; silloin näitten parlamenttaristen herrojen koko kammitsoitu siveellinen suuttumus purkautui esiin sellaisella voimalla, jota ne eivät koskaan kenneet saamaan milloin hallitus syyti solvauksia solvauksien jälkeen niille.

Tietenkin tapahtui niin, sillä Wolff'in esitys oli ensimmäinen järkevä sana, mikä oli puhuttu Paavalin kirkon seinien sisällä; tietenkin, sillä se oli juuri se asia, joka oli tehtävä, ja sellainen selvä puhe, joka iski suoraan asiaan, ei voinut muuta kuin loukata tätä tuntelijain joukkoa, joka ei ollut päättäväinen missään muussa kuin päättämättömyydessä, ja joka oli, ollessaan liian pelkurimainen toimiak-

seen, kertakaikkiaan saanut päähänsä, että olemalla mitään tekemättä ne tekivät juuri sitä mitä tulikin tehdä. Jokainen sana, joka valaisi kuin salama heidän soaistuja mutta tahallisesti sumuisia mieliään, jokainen viittaus, joka oli tarkotettu johtamaan heitä ulos siitä labyrintistä, jota ne itsepin- taisesti pitivät niin pitkäaikaisena olinpaikkana kuin mahdollista, jokainen selvä käsitys asioista, sellai- sina kuin ne todellisuudessa olivat, oli luonnolli- sesti rikos tämän suvereenisen kansalliskokouksen majesteettisuutta vastaan.

Pian sen jälkeen kävi arvoisain herrain asema Frankfurtissa puolustamattomaksi; huolimatta pää- töslauselmista, vetoimuksista, välikyselyistä ja ju- listuksista täytyi niiden perääntyä, mutta ei kapi- nallisille alueille; se olisi ollut liian päättävä askel. He menivät Stuttgartiin, missä Würtembergin hal- litus piti yllä jonkullaista odottavaa puolueetto- muutta. Siellä he lopulta julistivat valtakunnan valtionhoitajan valtansa menettäneeksi ja valitsivat omasta keskuudestaan viisi jäsentä käsittävän val- tionhoitajakunnan. Tämä valtionhoitajakunta heti riensi hyväksymään miliisilain, mikä oli tosiasial- lisesti kaikessa asianmukaisessa voimassaan lähetetty kaikille Saksan hallituksille.

Ne, juuri kansalliskokouksen viholliset, mää- rättiin nostamaan joukkoja kansalliskokouksen puo- lustukseksi! Sitte siellä oli luotu — paperilla tietysti — armeija kansalliskokouksen puolustami- seksi. Divisioonat, prikaatit, rykmentit, patterit, kaikki oli säännöstelty ja määritelty. Ei puuttunut muuta kuin — todellisuutta, sillä tätä armeijaa ei tietenkään koskaan saatettu todellisuuteen.

Eräs viimeinen suunnitelma tarjottiin itselleen yleiselle kansalliskokoukselle. Demokraattinen väestö

maan kaikilta osilta lähetti lähetystöjä parlamentin käytettäväksi ja kehottamaan sitä ratkaisevaan toimintaan. Kansa tiesi mitkä tarkotukset Würtembergin hallituksella oli ja pyysi hartaasti kansalliskokousta pakottamaan tätä hallitusta avoimeen aktiiviseen osanottoon kapinallisten naapuriensa kanssa. Mutta ei. Mennessään Stuttgartiin oli kansalliskokous antanut itsensä Würtembergin hallituksen hellään armoon. Jäsenet tiesivät sen ja lannistivat sen agitation kansan keskuudessa. Siten ne menettivät viimeisetkin jätteet vaikutusvallastaan, mitä niillä vielä mahdollisesti oli ollut. Ne saivat osakseen sen halveksumisen minkä olivat ansainneet, ja valtakunnan valtionhoitaja lopetti sen demokraattisen ilveilyn sulkemalla kesäkuun 18 p:nä, 1849, sen salin, missä parlamentti kokoontui ja määräsi valtionhoitajakunnan jäsenet poistumaan maasta.

Sitte ne menivät Badeniin, kapinallisten leiriin; mutta siellä olivat ne nyt hyödyttömiä. Kukaan ei heitä huomannut. Valtionhoitajakunta kuitenkin, suvereenisen Saksan kansan nimessä jatkoi maan pelastamista ahkeroimisillaan. Se yritti saada ulkovaltain tunnustuksen antamalla *passeja* jokaiselle, joka niitä olisi vastaanottanut. Se julkaisi julistuksia ja lähetti valtuutettujaan nostattamaan kapinaan juuri niitä Würtembergin alueita, joitten aktiivisen avun se oli hyljännyt silloin kuin vielä aika oli; tietysti ilman mitään seurausta. Meillä on nyt katseltavanamme eräs alkuperäinen kertomus, jonka yksi näistä valtuutetuista, hra Rösler (Ölsin edustaja) lähetti valtionhoitajakunnalle, minkä kertomuksen sisältö on jotenkin luonteenomainen. Se on päivätty Stuttgartissa kesäkuun 30 p:nä, 1849. Kuvailtuaan ensin puolen tusinan näitten valtuutettujen seikkailuja tuloksettomassa rahanetsinnässä,

esittää hän sarjan puolusteluja siitä ettei hän vielä ole mennyt toimipaikalleen, ja sitte esittää itse voimakkaimman väitteen, joka koskee mahdollisia erimielisyyksiä Preussin, Itävallan, Baierin ja Würtembergin välillä mahdollisine seurauksineen. Harkittuaan tätä tarkoin tulee hän kuitenkin siihen tulokseen, ettei ole enää mitään mahdollisuutta. Sitte ehdottaa hän asetettavaksi uudet, luotettavat miehet tiedustelua suorittamaan, ja vakoilujärjestelmää ottamaan selvää Würtembergin ministeristön aikeista ja sotajoukkojen liikkeistä. Tämä kirje ei koskaan tullut osotetulle vastaanottajalle, sillä, silloin kuin se oli kirjoitettu, oli "valtionhoitajakunta" jo siirtynyt kokonaan "ulkomaaosastoon", nimittäin Sveitsiin; ja kun poloinen hra Rösler vaivasi päättään kuudennen luokan kuningaskunnan ministeristön hirveillä aikeilla, oli 100 tuhatta preussilaista, baierilaista ja hessiläistä sotilasta jo selvittänyt koko asian viimeisessä taistelussa Rastatt'in muureilla.

Niin katosi Saksan parlamentti ja sen keralla Saksan vallankumouksen ensimmäinen ja viimeinen luomus. Sen koollekutsuminen oli ollut ensimmäinen todistus siitä, että siellä tosiasiassa *oli ollut* vallankumous tammikuussa; ja se oli olemassa niin kauan kuin tämä, ensimmäinen nykyaikainen saksalainen vallankumous ei vielä ollut loppunut. Tämä parlamentti, jonka kapitalistiluokan vaikutuksen alaisena oli valinnut erillään ja hajallaan oleva maaseutuväestö, mikä suurimmaksi osaksi oli vasta heräämässä feodalismin mykkyyydestä, toi yhteen poliittiselle näyttämölle kaikki v. 1848—1849 suuret tunnetut nimet sitte ne tyyten tuhotakseen. Kaikki keskiluokan liberalismin kuuluisuudet olivat siellä kokoontuneina. Porvaristo odotti ihmeitä; se saikin

häpeää itselleen ja edustajilleen. Teollisuus- ja kauppakapitalistien luokka kärsi ankaramman tappion Saksassa kuin missään muussa maassa; ensiksi ne joutuivat tappiolle, murskattiin, erotettiin virasta jokaisessa Saksan valtiossa, ja sitte ne ajettiin pakoon, niitä häväistiin ja pilkattiin saksalaisessa keskusparlamentissa. Poliittinen liberalismi, porvariston valta, olkoon se sitte monarkisen tai tasavaltalaisen hallitusmuodon vallitessa, on ainiaaksi mahdoton Saksassa.

Olemassaolonsa myöhemmällä ajalla Saksan parlamentti saattoi häpeään ainiaaksi sen osan, mikä maaliskuusta asti, 1848, johti virallista oppositiota, demokraatit, jotka edustivat pikkuliikemiesluokan ja osaksi maataviljeleväin luokan etuja. Tälle luokalle oli, touko- ja kesäkuussa, 1849, annettu tilaisuus osottaa kykynsä muodostaa vakava hallitus Saksassa. Me olemme nähneet miten se epäonnistui; ei niin paljo epäsuotuisain olosuhteitten takia kuin todellisen ja jatkuvan pelkurimaisuutensa takia kaikilla koettelemuksen hetkillä, joita oli tapahtunut sitte vallankumouksen puhkeamisen; osottamalla politiikassa sitä samaa lyhytnäköisyyttä, arkamielisyyttä ja horjuvaa henkeä, mikä on luonteenomaista sen kauppatoimille. Toukokuussa, 1848, oli se tällä menettelyllä menettänyt kaikkien europalaisten kapinain todellisen taistelujoukon, työväenluokan, luottamuksen. Mutta vielä sillä oli oiva tilaisuus. Saksalainen parlamentti kuului sille yksinomaan sen jälkeen kuin taantumukselliset ja liberaalit olivat vetäytyneet siitä pois. Maaseutuväestö oli sille suosiollinen. Kaksikolmattaosaa pienempien valtioiden armeijoista, kolmasosa Preussin armeijasta, enemmistö preussilaisesta suojeluskunnasta (reservistä tai miliisistä) oli valmiina liittymään siihen,

jos se vain olisi toiminut päättävästi ja rohkeudella, mikä on seurauksena selvästä asiointilan näkemisestä. Mutta ne politikoitsijat, jotka johtivat tätä luokkaa, eivät olleet selvänäköisempiä kuin sekään pikkuliikemiesten joukko, joka niitä seurasi. Ne osottautuivat olevansa vielä sokeampia, vielä kiihkeämpiä pitämään kiinni ehdointahdoin ylläpidetyistä harhakuvitelmistä, vielä herkkäuskoisempia, vielä kykenemättömmämpiä päättävään tosiasioitten käsittelyyn kuin liberaalit. Niiden poliittinen merkitys oli myöskin laskenut alapuolelle jäätymispisteeseen. Mutta koska ne eivät olleet todellisesti saataneet jokapäiväisiä periaatteitaan käytäntöön, saattoivat ne, *sangen* suotuisain olosuhteitten vallitessa hetkeksi nousta, jolloin tämä viimeinen toivo heiltä otettiin, aivan samoin kuin se oli otettu heidän "puhtaan demokratian" veljiltään Ranskassa Ludwig Bonaparten vallankaappauksella.

Lounais-Saksan kapinan tappio ja saksalaisen parlamentin hajottaminen päättää ensimmäisen saksalaisen vallankumouksen historian. Meidän on nyt luotava loppusilmäys näihin vastavallankumouksellisen liiton voitokkaisiin jäseniin; sen me teemme seuraavassa kirjeessämme.¹⁹⁾

Lontoo, syyskuun 24 p., 1852.

19) Yhä uusitusta etsimisestä huolimatta en ole löytänyt sitä "seuraavaa kirjettä", johon edelläolevassa kappaleessa viitataan; jos se on joskus kirjoitettu, ei ole epäilystäkään siitä, että sitä olisi koskaan julkaistu. — E. M. A.

Kölnin oikeusjuttu

Joulukuun 22 p., 1852.

Te saatte ennen tätä europalaisista sanomalehdistä lukuisia selostuksia suuresta kommunistien oikeusjutusta Kölnissä, Preussissa, ja sen tuloksista. Mutta koska yksikään niistä selostuksista ei ole mikään totuudenmukainen tosiasiain esitys, ja koska nämä tosiasiat luovat valaistusta niihin poliittisiin keinoihin, joitten avulla Europan manteretta on pidetty orjuudessa, pidän minä välttämättömänä luoda silmäyksen tähän oikeusjuttuun.

Kommunisti- tai köyhälistöpuolue oli, kuten toisetkin puolueet, yhdistymis- ja kokoontumisoikeuksien lakkauttamisen kautta menettänyt lailisena järjestönä esiintymisen keinot mantereella. Sen johtajat sitäpaitsi olivat ajettuina maanpakoon kotimaistaan. Mutta mikään poliittinen puolue ei voi olla olemassa ilman järjestöä; ja sellaista järjestöyhteyttä, minkä niin liberaalinen porvaristo kuin pikkuliikemiesluokkakin kykeni enemmässä tai vähemmässä määrässä saavuttamaan yhteiskunnallisen asemansa, etujensa ja jäsentensä kesken kauan vallinneen kanssakäymisen kautta, ei köyhälistöluokka ilman sellaista yhteiskunnallista asemaa ja rahallisia keinoja saanut, ja oli siis välttämättä pakotettu pyrkimään salaiseen yhteyteen. Niinpä Ranskassa ja Saksassa nousivat nämä lukuisat salai-

set yhdistykset, joita vuodesta 1849 asti yhden toisensa jälkeen poliisi on löytänyt ja joita on syytetty salaliittoina; mutta jos monet niistä todella olivat salaliittoja, muodostetut tosioilla hallituksen kukistamistarkoituksessa nykyaikana, — ja pelkuri olisi se, joka ei joittenkin määrättyjen olosuhteitten vallitessa salaliittoutuisi, aivan samoin kuin narri olisi sellainen, joka kaikkien olosuhteitten vallitessa niin tekisi, — oli olemassa toisia yhdistyksiä, joita oli muodostettu laajempaa ja korkeampaa tarkotusta varten, jotka tiesivät, että jonkun nyt olemassa-olevan hallituksen kukistaminen ei ollut muuta kuin ohimenevä aste edessä olevassa suuressa taistelussa, ja jotka pyrkivät pitämään koossa ja valmistaamaan puoluetta, jonka solut ne muodostivat, sitä viimeistä ratkaisevaa kamppailua varten, jonka täytyy jolloinkin murskata ainiaaksi Euroopassa, ei pelkkä "tyrannien", "despoottien" ja "vallananastajain" valtaa, mutta paljo korkeamman ja hirveämmän kuin on heidän valtansa — pääoman vallan työvään yli.

Edistyneen Kommunistipuolueen järjestö Saksassa oli tätä lajia. "Manifestin"²⁰⁾ (julkaistu 1848)

20) Tämä on se mainio "Kommunistinen Manifesti", jonka Lontoossa marraskuulla, 1847, pidetty kommunistikongressi määräsi Marxin ja Engelsin laatimaan. Se oli julkaistu Lontoossa 1848. "Manifestin perusajatus", kirjottaa Engels englantilaisen painoksen alkulauseessa, on se, "että jokaisella historiallisella aikakaudella vallitseva taloudellinen tuotannon ja vaihdon tapa sekä siitä välttämättömästi johtuva yhteiskunnallinen järjestys muodostavat sen perusteen, jolle on rakennettu ja jonka pohjalla vain voidaan selittää sen aikakauden valtiollinen ja tiedollinen historia; että siis ihmiskunnan koko historia (alkuperäisen heimoyhteiskunnan jälkeen, joka piti maata yhteisomaisuutena) on ollut luokkataistelun historiaa, taistelua riistävain ja riistettyjen, vallitsevain ja sorrettujen luokkien välillä; että... nykyään on päästy sille asteelle missä riistetty ja sorretty luokka — köyhälistö — ei voi saada vapauttaan... ellei se samalla ja kertakaikkiaan vapauta yhteiskuntaa yleensä kaikesta riistämisestä, sorrosta, luokkeroituksista ja luokkataisteluista." Mitä tulee tähän Manifestin perusajatuksen", sanoo Engels, "kuuluu se kokonaan ja yksinomaan Marxille." Manifesti on käännetty melkein kaikille kielille, ja on se, lainataksemme

periaatteiden mukaisesti ja niiden periaatteiden mukaisesti, jotka sisältyvät "Vallankumous ja vastavallankumous Saksassa"-nimiseen artikkelisarjaan, joka on julkaistu *New York Daily Tribune*'ssa²¹⁾, ei tämä puolue koskaan kuvitellut itseään kykeneväksi tuottamaan milloin tahansa ja ratokseen sitä vallankumousta, joka on saattava sen aatteet käytäntöön. Se tutki niitä syitä, jotka synnyttivät vallankumouksellisen liikkeen 1848, ja niitä syitä, jotka saattoivat sen epäonnistumaan. Tunnustaen luokkien yhteiskunnallisen ristiriitaisuuden kaikkien poliittisten taistelujen pohjaksi, asettautui se tutkimaan niitä olosuhteita, joitten alaisena joku yhteiskuntaluokka voi ja täytyy astua esiin edustamaan kansakunnan koko etuja, ja siten poliittisesti sitä hallitsemaan. Historia osotti Kommunistipuolueelle kuinka keskiaikain maaylimystön jälkeen ensimmäisten kapitalistien rahavalta nousi ja kaappasi hallitusohjat; kuinka tämän kapitalistien raharyhmän yhteiskunnallisen vaikutuksen ja poliittisen vallan tunki syrjään teollisuuskapitalistien nouseva voima höyryvoiman käytäntöönottamisen jälkeen, ja kuinka nykyään kaksi muuta luokkaa vielä vaativat valtavuoroaan, pikkuliikkeenharjottajain luokka ja teollinen työväenluokka. Vv. 1848—1849 käytännöllinen vallankumouksellinen kokemus vahvisti teorian päätelmät, jotka johtivat siihen johtopäätök-

taaskin Engelsin sanoja, "enimmin levinnyt kansainvälinen tuote koko sosialistisessa kirjallisuudessamme."

(Kommunistinen Internationale on jälleen "Kommunistisen Manifestin" aatteet asettanut kunnia-asemaansa köyhälistön vapaustaistelun liikkeessä, jolta pääomavallan lakeijaksi alentunut Toisen Internationalen johto oli ne pimittänyt. Kommunistinen Internationale on hoitanut tätä Marxin ja Engelsin perintöä kartuttaen sitä johtamansa köyhälistön taistelun ja voittojen kokemuksilla. — Suoment.)

21) Ilmestyy tässä "Saksan kumoustaistelut 1848"-nimisenä suomenkielisessä asussa. — Suoment.

seen, että pikkuliikkeenharjottajilla täytyy ensin olla vuoronsa, ennenkuin kommunistinen työväenluokka voi toivoa pysyvästi asettuvansa valtaan ja hävittävänsä tämän palkkaorjuuden järjestelmän, mikä pitää sitä porvariston ikeen alla. Siksipä kommunistien salaisella järjestöllä ei voinut olla suoranaista Saksan nykyisten hallitusten kukistamistarkotusta. Ollen muodostettuna kukistamaan ei näitä, mutta sitä kapinallista hallitusta, mikä enemminkin tai myöhemmin on niitä seuraava, sen jäsenet voivat, ja varmasti tulisivat, yksilöllisesti, antamaan aktiivista apuaan vallankumoukselliselle liikkeelle nykyistä asiaintilaa vastaan vuorossaan; mutta sellaisen liikkeen varustaminen, muuten kuin kommunistisia mielipiteitä levittämällä joukoissa, ei olisi voinut olla tämän yhdistyksen tarkoituksena. Niin hyvin ymmärsi enemmistö sen jäsenistöstä tämän yhteiskunnan perustuksen, että milloin joittenkin virkapaikkain tavotteluhalu yritti muuttaa sen salaliitoksi välittömän vallankumouksen tekemistä varten, ajettiin sellaiset viipymättä matkoihinsa.

Niinpä ei minkäällaisen tämän maan kamaralla olevan lain mukaan olisi voitu sellaista yhdistystä nimittää vehkeilyksi, salaliitoksi valtiopetoksen tarkoituksessa. Jos se olisi ollut salaliitto, ei se olisi ollut olemassaolevaa hallitusta, mutta sen mahdollista seuraajaa vastaan. Ja Preussin hallitus tiesi tämän. Se oli syynä miksi yhtätoista syytettyä pidettiin eristettynä vankilassa kahdeksantoista kuukauden ajan, mikä kulutettiin, viranomaisen taholla mitä ihmeellisimpiin oikeudellisiin menoihin. Kuvitelkaapa, että kahdeksan kuukautta kestäneen laittoman vankeudessa pitämisen jälkeen vietiin vangit takaisin vankilaan joiksikin kuukau-

siksi vielä, koska "ei ollut heitä vastaan mitään todistusta mistään rikoksesta"! Ja kun heidät viimein tuotiin valamiehistön eteen, ei ainoatakaan valtiopetoksen luontoista tekoa voitu heitä vastaan todistaa. Ja kuitenkin heidät tuomittiin, ja te tulette näkemään heti kuinka se kävi.

Eräs tämän yhdistyksen läheteistä vangittiin toukokuussa, 1851, ja häneltä löydettyjen papereitten perusteella seurasi toisia vangitsemisia. Preussilainen poliisivirkailija, eräs Stieber, määrättiin heti seuraamaan väitetyn salaliiton jälkiä Lontooseen. Hänen onnistui saada joitakin papereita, jotka olivat yhteydessä edellämainittujen yhdistyksestä eroon joutuneitten kanssa, jotka erottamisen jälkeen olivat muodostaneet todellisen salaliiton Preussissa ja Lontoossa. Nämä paperit oli saatu kaksinkertaisen rikoksen kautta. Eräs Reuter-niminen mies oli lahjottu murtamaan auki yhdistyksen sihteerin kirjoitustiskin, ja varastamaan paperit sieltä. Mutta tämä ei vielä mitään ollut. Tämä varkaus johti löytämään ja tuomitsemaan niinsanotun ranskalais-saksalaisen salaliiton Parisissa, mutta se ei antanut mitään johtolankaa suureen kommunistiyhdistykseen. Parisin salaliittoa, me voimme yhtä hyvin tässä sen sanoa, johtivat jotkut kunnianhimoiset heikkomieliset ja poliittiset huijarit Lontoossa ja eräs ennen tuomittu väärentäjä, silloin poliisiurkkijana toiminut Parisissa; niiden narraamat tekivät hulluilla huutamisillaan ja verenjanoisilla raivoamisillaan poliittisen olemassaolonsa äärimmäisimmän merkitykseksi.

Preussilaisen poliisin oli siis etsittävä uusia löytöjä. Se perusti vakinaisen salapoliisin konttorin Preussin lähetystöön Lontoossa. Eräs poliisi-asiamies, Greif nimeltään, harjotti tätä inhoittavaa

tointa lähetystön attasheen nimellä — toimenpide, mikä olisi riittävä saattamaan kaikki Preussin lähetystöt kansainvälisen lain ulkopuolelle, ja jota eivät edes itävaltalaiset ole vielä rohjenneet tehdä. Hänen alaisenaan työskenteli muuan Fleury, kauppias Lontoon kaupungissa, jommoisissakin varoissa oleva mies ja jotenkin arvokkaaseen seurapiiriin kuuluva, eräs niistä otuksista, jotka tekevät alhaisia tekoja luontaisesta taipumuksestaan häpeällisyyteen. Toinen asiamies oli eräs kauppapalvelija, Hirsch nimeltään, jota oli jo julkisesti syytetty urkkijaksi saapuessaan. Hän esitti itsensä joittenkin saksalaisten kommunistipakolaisten seuraan Lontoossa, ja ne, saadakseen todistuksia hänen todellisesta olemuksestaan, ottivat vastaan hänet lyhyeksi ajaksi. Todistuksia hänen yhteydestään poliisin kanssa sangen pian saatiin, ja hra Hirsch siitä ajasta asti pysytteli poissa. Vaikka hän siten joutui eroon kaikista mahdollisuuksista saada sitä tietoa, josta hän palkkansa sai, ei hän toimetonna ollut. Siitä asti kun hän pakeni Kensingtoniin, missä hän ei koskaan tavannut ainoatakaan kysymyksessäolevista kommunisteista, kyhäsi hän joka viikko juuri sen saman salaliiton, jota preussilainen poliisi ei voinut käsiinsä saada, oletetun keskuskomitean oletettujen istuntojen oletettuja tiedonantoja. Näitten tiedonantojen sisältö oli mielettömintä lajia; ei ainoakaan etunimi ollut oikea, ei ainoakaan sukunimi ollut oikein tavattu, ei ainoakaan henkilö asetettu puhumaan siten kuin hän todennäköisesti olisi puhunut. Hänen herransa Fleury auttoi häntä tässä väärentämisessä, eikä ole vielä osotettu, että "attashee" Greif voi pestä kätensä näistä häpeällisistä teoista. Preussin hallitus, uskomatonta sanoa, otti nämä typerät kyhäykset taivaantotena, ja te voitte kuvitella minkä

hämmennyksen nämä muistiinpanot synnyttivät todistuksessa tuotuna valamiehistön eteen. Kun oikeuskuulustelu alkoi, astui jo mainittu poliisivirkailija todistaja-aitioon, vannoi kaikki nämä mielettömyydet tosiksi ja eikä suinkaan vähällä itse tyytyväisyydellä sanoi itsellään olleen salaisen asian miehen mitä läheisimmässä yhteydessä niiden Lontoossa olevien henkilöitten kanssa, joita pidettiin tämän hirveän salaliiton pääylyttäjinä. Tämä salainen asiamies oli todellakin sangen salainen, sillä hän oli piilottanut kahdeksan kuukautta kasvonsa Kensingtonissa peläten tapaavansa jonkun niistä, joitten salaisia ajatuksia, sanoja ja tekoja hän oli tiedottavinaan viikko viikolta.

Herroilla Hirsch'illä ja Fleury'lla oli kuitenkin eräs toinen keksintö varattuna. He muokkasivat koko sen tekemänsä tiedonantojen sarjan "alkuperäiseksi pöytäkirjaksi" sen salaisen ylikomitean istunnoista, jonka preussilainen poliisi väitti olevan olemassa; ja hra Stieber, havaitessaan tämän pöytäkirjan ihmeellisesti pitävän yhtä niiden tiedonantojen kanssa, jotka hän jo oli samoilta henkilöiltä saanut, asetti sen heti valamiehistön eteen, julistaen valallaan, että huolellisen tutkimisen jälkeen ja täydellisimmän vakaumuksensa mukaan se pöytäkirja oli alkuperäinen ja oikea. Silloin enimmäkseen niistä Hirsch'in tiedottamista mielettömyyksistä julkaisiin. Te voitte kuvitella sen salaisen komitean oletettujen jäsenten hämmästystä havaitessaan heistä esitetyn asioita, joita he eivät koskaan ennen tietäneet. Joku, joka oli kastettu Wilhelmiksi, oli tässä ristitty Ludwigiksi tai Kaarleksi; toiset, jotka sinä aikana olivat Englannin toisessa ääressä, oli pantu pitämään puheita Lontoossa; toisten oli ilmotettu lukeneen kirjeitä, joita ne eivät olleet koskaan saa-

neet; heidät oli pantu pitämään säännöllisesti kokouksia torstaisin, vaikka ne tapasivat pitää seurakokouksiaan kerran viikossa, keskiviikkoisin; eräs työmies, joka tuskin voi kirjottaa, oli pantu yhdeksi pöytäkirjuriksi ja sellaisen allekirjottajaksi; ja ne kaikki oli pantu puhumaan sellaista kieltä, joka, jos se olisikin preussilaisten poliisiasemain kieltä, ei varmastikaan ollut sen kokouksen kieltä, missä oppineet kirjallisuuden miehet, jotka omassa maassaan suosiollisesti tunnettiin, muodostivat enemmistön. Ja kaiken kukkuraksi oli vielä väärennetty kuitti siitä rahasummasta, minkä nämä kyhääjät olivat olleet maksavinaan oletetulle keksityn keskuskomitean sihteerille tästä pöytäkirjasta; mutta tämän oletetun sihteerin olemassaolo perustui pelkästään eräälle kepposelle, minkä jotkut kavalat kommunistit olivat tehneet onnettomalle Hirsch'ille.

Tämä tökerö sommittelu oli liian skandaalimainen asia ollakseen tekemättä päivävastaista vaikutusta kuin oli tarkotettu. Vaikka syytettyjen lontoolaisilta ystäviltä oli riistetty kaikki keinot saat- taakseen tosiasioita valamiehistöön eteen asiassa — vaikka ne kirjeet, joita ne puolustuslakimiehelle lähettivät, oli pidätetty postissa — vaikka niitä asiakirjoja ja valallisia lausuntoja, joita niiden onnistui saada näitten laillisuusherrojen käsiin, ei sallittu käyttää todistuksina, kuitenkin oli yleinen suuttumus sellainen, että yleiset syyttäjätkin, niin — jopa hra Stieber itsekin, jonka vala oli annettu takeeksi tämän pöytäkirjan luotettavuudesta, — olivat pakotetut tunnustamaan sen väärennetyksi.

Tämä väärennys ei kuitenkaan ollut ainoa laatu- aan, johon poliisi oli syypää. Kaksi tai kolme samallaista asiaa tuli julki oikeuskuulustelun aikana. Reuterin varastamat asiakirjat oli poliisi väären-

tänyt niin että se rumentaisi niiden tarkotusta. Eräs paperi, joka sisälsi jotakin järjetöntä, hölynpölyä, oli kirjoitettu tri Marxin käsialaa jäljitellen, ja jonkun aikaa oletettiin se hänen kirjottamaseen, kunnes lopulta syyttäjä oli pakotettu myöntämään, että se oli väärennety. Mutta jokaisen väärennetyksi osotetun poliisin teon jälkeen tuotiin viisi tai kuusi uutta tilalle, joita ei voitu siinä hetkessä paljastaa, puolustajain joutuessa ylläteyiksi, todistukset kun tuli saada Lontoosta, ja jokaista puolustuslakimiehen kirjettä Lontoon kommunistipakolaisten kanssa pidettiin avoimessa oikeudessa osanottona väitettyyn salaliittoon!

Että Greif ja Fleury ovat sellaisia, jommoisia heidän on tässä sanottu olevan, sen on sanonut hra Stieber itse todistuksessaan; mitä Hirsch'iin tulee, on hän Lontoon maistraatin edessä tunnustanut väärentäneensä "pöytäkirjan" Fleury'n määräyksestä ja avustamana, ja sitte pakeni hän tästä maasta välttääkseen kriminaalisyytöstä.

Hallitus voisi kestää harvoja sellaisia häpeällisiä paljastuksia kuin tuli päivänvaloon tämän oikeuskuulustelun aikana. Sillä oli valamiehistö — joka muodostui kuudesta aatelishenkilöstä ja kahdesta hallituksen virkamiehestä. Nämä eivät olleet miehiä, jotka katsoivat tarkasti siihen sekavaan todistuspaljouteen, jota heidän eteensä oli läjätty kuuden viikon ajalla, kun he kuulivat jatkuvasti rummutettavan korviinsa, että syytetyt olivat päämiehiä siinä hirveässä salaliitossa, joka oli muodostettu viskaamaan kumoon kaiken pyhän — omaisuuden, perheen, uskonnon, järjestyksen, hallituksen ja lait! Ja vielä, ellei hallitus samaan aikaan olisi saattanut etuoikeutettujen luokkien tietoon, että vapaaksi julistaminen tässä oikeusjutussa olisi merkki vala-

KIRJASTO
TYÖVAIKKEIN

miesoikeuden lakkauttamisesta; ja että sitä olisi pidetty suoranaisena poliittisena mielenosotuksena — osotuksena siitä, että keskiluokan liberaalinen oppositio olisi valmis yhdistymään äärimäispäin vallankumouksellistenkin kanssa — olisi päätös ollut vapauttava. Preussin uuden lain taaksepäin soveltaminen teki hallitukselle mahdolliseksi saada seitsemän vankia tuomituiksi, kun taas vain neljä vapautettiin. Ja ne tuomitut tuomittiin vankeuteen vaihdellen kolmesta kuuteen vuoteen, kuten teille epäilemättä on jo kerrottu silloin kuin uutiset teille saapuivat.

Lontoo, joulukuun 1 p., 1852.

SISÄLTÖ:

	Sivu
Suomentajan huomautus	3
Toimittajan alkulause	5
I Saksa vallankumouksen puhjetessa	13
II Preussin valtio	27
III Muut saksalaiset valtiot	43
IV Itävalta	51
V Wienin kapina	61
VI Berlinin kapina	67
VII Frankfurtin kansalliskokous	75
VIII Puolalaiset, tshekit ja saksalaiset	83
IX Panslavismi — Schleswig-Holsteinin sota	91
X Parisin nousu — Frankfurtin kansalliskokous	97
XI Wienin kapina	103
XII Wienin rynnäkkö — Wienin kavallus	111
XIII Puolalaiset, tshekit ja saksalaiset	83
XIV Järjestyksen palauttaminen — valtiopäivät ja edus- tajakamari	133
XV Preussin voitto	141
XVI Kansalliskokous ja hallitukset	149
XVII Kapina	155
XVIII Pikkuliikkeenharjottajat	163
XIX Kapinan päättyminen	171
XX Kölnin oikeusjuttu	179

Työläisen Tietokirjasto

Tässä sarjassa tullaan julkaisemaan kaikenlaisia tietokirjoja. Siihen tulee kommunistisia, luonnontieteellisiä, kehitysopillisia, historiallisia ja yleensä kaikkia sellaisia teoksia, jotka koskevat yleistä valistusta. Siinä tullaan julkaisemaan erikoistutkimuksia eri maista, eri tapauksista, siihen tulee kuulumaan puhtaasti luonnontieteellisiä teoksia. Täten se ei yksipuolisesti sisällä vain työväenliikkeelle välittömiä kirjoja, vaan tulee se käsittämään inhimillisen tietämisen kaikki asteet, kaikki saavutukset. Kirjaston tarkoituksena on jakaa valistusta kaikilta aloilta, ottaa maailmankirjallisuuden parhaat teokset ja julkaista. Tällä tavalla saadaan yleinen sivistys nopeasti juurrutetuksi suuriin joukkoihin. Näin laaja on Työläisen Tietokirjaston ohjelma. Joten kirjasto ei ole "kuiva", vaan mielenkiintoinen valistuskirjasto, jonka jokainen numero palvelee määrättyä tarvetta ja vaatimusta. Tarkotus on luoda sellainen sivistyspohja, että se kestää, olipa kysymyksessä kommunistinen tietoisuus tai yleissivistys.

Tähän saakka tässä sarjassa ovat ilmestyneet seuraavat teokset:

Kommunistinen Manifesti

kirj. Karl Marx, — kolmas painos. Historiallinen, ikuisesti elävä teos, kirjoitettu tyylillä, joka tempaa mukaansa, pätevä, koskapa sen tekijä on vallankumouksellisen työväenliikkeen tieteellinen selittäjä, oppikirja tänään kuten se oli silloin kuin se julkaistiin. Sidottuna koviin kansiin 75c.

Napoleon Kolmannen Vallankaappaus

Kirjottanut Karl Marx. Hinta koviin kansiin sidottuna 75c.

Kuinka loistavasti siinä sovelletaankin käytäntöön materialistista historiankirjottamista! Kuin panoraamana vael-

taa edessämme kuva Europan proletariaatin taisteluista, sen petkuttamisesta, porvariskuninkaasta, tuosta vähäpätöisestä, nerottomasta kiipeilijästä, jonka osalle oli sattunut kapitalistisen maailmantuotannon jalkoihin joutuminen, hänen nousustaan ja hänen laskustaan — ei niinkään paljo yksilönä, vaan yhteiskunnallisen kuohunnan aallonharjalle heittämänä — ja loogillisesti tuolta paikalta pudonneena, joka sitten hävisi näyttämöltä yhtä tarpeellisenä kuin tyhjiä tynnöriä, joka kumisten vierii eteenpäin, kun sitä joku potkaisee.

Työn Historia

kirjottanut A. Tjumenew. Se on helpotajuinen koskapa siinä alusta alkaen kuvataan työn taistelua riistoa vastaan ja tavalla, jota jokainen ymmärtää. Hinta koviin kansiin sidottuna 75c.

Maailman Taloudellinen Työväenliike

kirjottanut A. Losovsky. Tässä kirjassa osotetaan niin perinpohjin taloudellisen työväenliikkeen huonot ja hyvät menetykset, että jokaisen työväenliikettä kannattavankin on se luettava, puhumattakaan siitä, joka ottaa siihen osaa. Hinta koviin kansiin sidottuna 75 senttiä.

Lenin ja Leninismi

kirjottanut I. Stalin. Lenin kuuluu nyt historialle. Hänen työnsä elää. Hän on vallankumouksen suuri selittäjä, taktiikan erehtymätön mestari, marxilaisuuden suurin tietäjä, mestari, jonka sydän sykkii työväenluokalle kuin isän lapselleen, mies, joka oli ankara kurissaan, armahtamaton luokkavihasaan — ja samalla hyvätuulinen maailmankansalainen, joka tunsi kaikkien maiden työläisten pyrkimykset ja virheet, taistelut ja saavutukset. Hinta koviin kansiin sidottuna 75c.

Saksan Kumoustaistelut 1848

(Revolution and Counter-Revolution in Germany in 1848) kirjottanut Karl Marx, muodostaa täydentävän osan Napoleon III:n vallankaappaukselle, käsitellen saman historiallisen kumouskauden oloja Saksassa ja Itävallassa. Siinä perinpoh-

jaisessa ja viiltelevässä arvostelussa, jossa Marx esittää lukijalle 1848:n heiluvat demokraatit tarvitsee vain vaihtaa nimet, asettaa niiden tilalle nykyajan sosialidemokraatit — ja kuva sopii meidän päiviemme politiikkaan. Vaikka olot ovatkin muuttuneet en pikkuporvari-demokraattien politiikan luonne pysynyt samana. Tämä kirja muodostuu artikkeleista, jotka Marx lähetti Lontoosta New York Tribune-lehdelle, jonka kirjeenvaihtaja hän oli. Hänen työtoverinsa Engels työskenteli yhdessä hänen kanssaan artikkelien englanninkieliseen asuun saamiseksi. Kirjaan liittyy Marxin tyttären Eleanor Marx Avelingin kirjottama alkulause, mikä kuvailee niitä oloja, missä Marx perheineen ja ystävineen sinä aikana eli ja työskenteli Lontoossa. Hinta koviin kansiin sidottuna 75c.
